

Naročnina mesečno 25 Din, za inozemstvo 40 Din — nedeljska izdaja celoletno 96 Din, za inozemstvo 120 Din

Uredništvo je v Kopitarjevi ul. 6/III

SLOVENE

Telefoni uredništva in uprave: 40-01, 40-02, 40-03, 40-04, 40-05 — Izhaja vsak dan zjutraj razen ponedeljka in dneva po prazniku

Cek. račun: Ljubljana št. 10.650 in 10.349 za inzerate Sarajevo št. 7563 Zagreb št. 39.011 Praga-Dunaj 24.797

Uprava: Kopitarjeva ulica št. 6

„Češko - moravski protektorat“

Odlok o položaju Čehov v okviru nemške države je že podpisan Hitler je vzel tudi Slovaško pod svojo zaščito

Kakor je nemški kancler v svojih proglasih na nemški narod in na nemško armado najavil, sta Češka in Moravska že zasedeni od nemške vojske. Zasedanje se je izvedlo v popolnem miru.

Hitler sam je v sredo zvečer prišel v Prago, opravil na Hradčanih nekaj vladarskih poslov ter pregledal mimohod nemške vojske. Prenočil je v Hradčanih.

V sredo zvečer so izšle tudi važne določbe glede začasne razdelitve oblasti v priključenem ozemlju.

Vrhovni poveljnik nemške suhozemske vojske general Brauchitsch je imenovan za izvršilca vse oblasti. Njemu neposredno so podrejeni Konrad Henlein kot okrožni vodja (Gauleiter) za Češko in severno Moravsko, Bůrckel kot okrožni vodja za južno Moravsko — oba sta nosilca civilne oblasti — ter general Gajda, ki je imenovan za »voditelja Čehov v Nemčiji«.

V teku današnjega dneva je izšla določba glede samobitnosti Čehov v zasedenih in priključenih krajih, ki se bodo poslej imenovali »češko-moravski protektorat«. Objavljamo jih niže v listu.

Slovaška vlada je danes zaprosila Hitlerja naj vzame državo pod zaščito. Hitler je zaščito nad Slovaško sprejel. Nemške čete so ponekod že na Slovaškem.

Karpatska Ukrajina je večidel zasedena od Madžarov. Tako Nemčija, kakor Poljska in Romunija so dale privolitev za priključenje Karpatske Ukrajine k Madžarski.

ima objava zakonov, uredb in drugih pravnih predpisov, sklepov upravnih oblasti in izvedba veljavnih sodnih razsodb odložiiti.

Cl. 6. O zunanjih zadevah protektorata, zlasti o varstvu njegovih državljanov v tujini ima skrb Nemčija. Nemčija bo vodila zunanje zadeve tako, kakor zahtevajo skupni interesi. Protektorat bo imel pri vladi Nemčije svojega zastopnika, ki bo imel naslov poslanika.

Cl. 7. Nemčija bo dala vojaško varstvo protektoratu. Pri izvrševanju tega varstva bo Nemčija v mejah protektorata vzdrževala vojaške posadke in vojaške naprave. Protektorat bo imel pravico ustanoviti lastne enote za vzdrževanje notranjega reda in varnosti. Ureditev, številčno stanje in oborožitev teh enot bo predpisala vlada Nemčije.

Cl. 8. Promet, pošta in brzojav bodo pod neposrednim nadzorstvom nemške vlade.

Cl. 9. Protektorat spada v okvir nemških carin in pod njegovo carinsko nadoblast.

Cl. 10. Do nadaljnjega bo kot zakonito plačilno sredstvo veljala razen marke tudi krona. Razmerje med obema valutama bo predpisala vlada Nemčije.

Cl. 11. Nemčija lahko predpiše pravne določbe, ki bodo veljale za protektorat, v kolikor bodo to zahtevale skupne koristi. Če bo obstajala skupna potreba, bo Nemčija lahko vzela v lastne roke razne upravne panoge protektorata in imenovala zanje oblasti, ki bodo podrejena neposredno Nemčiji. Vlada Nemčije lahko izda vse ukrepe, potrebne za ohranitev reda in varnosti.

Cl. 12. Pozitivno pravo, veljavno danes na Češkem in Moravskem, ostane v veljavi, v kolikor se njegova določila ne križajo s prevzemom nemškega varstva nad protektoratom.

Cl. 13. Notranji minister Nemčije bo sporazumno z drugimi prizadetimi ministri Nemčije izdal vse pravne in upravne predpise za izvedbo teh sklepov in zastran morebiti potrebnih dopolnil.

Ta sklep so podpisali voditelj rajha, nemški zunanji minister, notranji minister in načelnik državnega kanclerstva.

Zunanji minister v. Ribbentrop je danes po nalogu Hitlerja razglasil po praškem radiu gornji sklep o nemškem protektoratu nad Češko in Moravsko.

Odlok o ustanovitvi češko-moravskega protektorata

Praga, 16. marca. AA. DNB: Voditelj rajha in državni kancler Hitler je danes podpisal v Hradčanih tale odlok o protektoratu (zaščiti) nad Češko in Moravsko:

Uvod

Češkomoravske dežele so tisoč let spadale v okvir nemškega naroda. Iz zgodovinskega okvira so jih z nasiljem in nespametno ter samovoljno iztrgali. Z njihovo vključitvijo v umetno češkoslovaško tvorbo je nastalo ognjišče stalnih nemirov. Od leta do leta je naraščala nevarnost, da bo kakor že tolikokrat v preteklosti vstala iz teh krajev velikanska nevarnost za evropski mir, kajti češkoslovaški in njenim oblastnikom se ni posrečilo razumno urediti skupnega življenja narodnosti, ki so jih samovoljno vključili v te meje, in tako ustvariti in ohraniti željo vseh prizadetih za ohranitev skupne države. S tem je ta država dokazala svojo življenjsko nesposobnost in zato je zdaj tudi doživela svoj dejanski razpad.

Toda Nemčija ne more dovoliti, da bi se nadaljevale stalne motnje v teh krajih, tako zelo važnih ne samo za njen lastni mir in za njeno lastno varnost, temveč tudi za splošni mir in za splošno varnost. Prej ali pozneje bi imela Nemčija kot država, ki je po zgodovini in zemljepisnem položaju najbolj prizadeta država, nositi kar najtežje posledice zaradi takšnih razmer.

Zato je Nemčija samo ustregla poveljujoči potrebi samohranitve, ko je sklenila odločno spremeniti razmere v Srednji Evropi in ukreniti vse potrebno. Kajti Nemčija je v svoji tisočletni zgodovinski preteklosti že dokazala, da je po svoji velikosti in po lastnostih nemškega naroda edina poklicana rešiti te naloge.

Polna iskrene želje, da bo ta ureditev služila resničnim interesom narodov, ki prebivajo v tem prostoru, in da zagotovi nacionalno samobitnost nemškega in češkega naroda ter služi miru in socialni blaginji, zato v imenu Nemčije predpisujem kot osnovo za bodoče skupno življenje prebivalcev teh krajev, tole:

Odlok

Cl. 1. Pokrajine bivše češkoslovaške republike, ki so jih nemške čete zasedle v marcu 1939, tvorijo sestavni del nemškega ozemlja in stopajo pod imenom češko-moravskega protektorata pod njegovo varstvo. Če bi to zahtevale koristi obrambe države, bo voditelj Nemčije izdal za posamezne dele teh pokrajin drugačne odloke.

Cl. 2. Prebivalci protektorata nemške narodnosti postanejo nemški državljanji v smislu zakona o državljanstvu od septembra 1935. Zato veljajo zanje tudi zakonska določila o zaščiti nemške krvi in nemške časti ter so podrejeni nemškemu sodstvu.

Ostali prebivalci Češke in Moravske postanejo državljanji češkomoravskega protektorata.

Cl. 3. Češkomoravski protektorat je samoupraven in se sam upravlja. Državno oblast, ki mu gre v mejah protektorata, izvaja v skladu s političnimi, vojaškimi in gospodarskimi potrebami Nemčija. To oblast vrši preko lastnih organov, lastnih uradov in lastnih uradnikov.

Cl. 4. Vrhovni poglavar samoupravne uprave češkomoravskega protektorata je deležen varstva in častnih pravic, ki gredo državnim poglavarjem. Vrhovni pogla-

var protektorata za izvrševanje svoje oblasti mora uživati zaupanje Nemčije in državnega kanclerja.

Cl. 5. Kot varuh interesov Nemčije imenuje voditelj Nemčije protektorja (zaščitnika) rajha. Sedež tega protektorata je Praga.

Protektor rajha ima kot zastopnik voditelja in pooblaščenec nemške vlade naloge skrbeti, da se spoštujejo smernice, ki jih izda voditelj rajha.

Protektor rajha potrdi imenovanje članov vlade protektorata. Že izdano potrdilo se lahko preklicuje.

Protektor rajha ima pravico zahtevati obvestila o vseh ukrepih vlade češkomoravskega protektorja in daje vladi nasvete. Pravico ima do veta (odklonitve) proti ukrepom vlade, o katerih misli, da bi mogle biti škodljive državi. Če bi videl, da bi kakšno zavlačevanje utegnilo biti nevarno, lahko sam izda odloke, ki so v splošnem interesu. Če protektor rajha vložil veto proti čemu, se

Novi oblastniki na Češkem in Moravskem (od leve na desno): general Brauchitsch, general Gajda, Konrad Henlein

Tudi Slovaška pod Hitlerjevo zaščito

Izmenjava brzojav med Tiso in Hitlerjem

Praga, 16. marca. AA. DNB: Predsednik slovaške vlade Tiso je poslal voditelju rajha tale brzojanko:

V popolnem zaupanju v Vas kot voditelju rajha in državnega kanclerja se slovaška država postavlja pod Vaše varstvo. Slovaška država Vas prosi, da prevzamete to varstvo.

Voditelj rajha Hitler je odgovoril: Potrjujem sprejem Vaše brzojavke in prevzamam v varstvo slovaško državo.

London, 16. marca. AA. Reuter: Iz Berlina poročajo: V zvezi s uvedbo nemškega protektorata na Slovaško so se zvedele tele podrobnosti:

Protektorat bo imel v svojih rokah splošno upravo in notranjo varnost. Slovaška bo prišla v nemški carinski sistem. Nadaljnje podrobnosti o ureditvi protektorata in o njegovem razmerju do rajha bo predpisal nemški notranji minister Frick.

Pariz, 16. marca. AA. (Havas.) Zdi se, da vlada nemškega rajha še vedno ni sprejela končnega sklepa glede ukrepov, ki jih bo storila v zvezi s prošnjo, katero je dr. Tiso poslal Nemčiji, naj prevzame pokroviteljstvo nad Slovaško. Treba pa je pričakovati, da bodo v Slovaško vkorakale nemške čete. To mislijo tudi zaradi tega, ker je dr. Tiso včeraj ukazal vsem oddelkom Hlinkove garde, da prijateljsko sprejmejo nemško vojsko in da se stavijo na razpolago pristojnim nemškim poveljnikom.

Nemške čete

Praga, 16. marca. AA. Reuter: Več manjših nemških oddelkov je danes vkorakalo na

Slovaško, a samo ob moravski meji, da bodo skupaj s Hlinkovo gardo branili prebivalstvo.

Bratislava, 16. marca. AA. Havas: Potrjuje se, da je prebivalstvo dobilo uraden poziv, naj ohrani mir, češ da nemške čete ne pomenijo napada na Slovaško. V skladu s tem pozivom so se poveljniki Hlinkove garde in novega prostovoljskega polka dali na razpolago nemškim vojaškim oblastvom, da pripomorejo ohraniti red in mir.

Praga, 16. marca. AA. Reuter: Predsednik slovaške vlade Tiso in vojni minister polkovnik Tachos sta sredi izjavi, da se je ustanovil prostovoljski polk, ki bo vzdrževal mir in red na Slovaškem. Odrejena je tudi mobilizacija petih mlajših letnikov na Vzhodnem Slovaškem zaradi doždevnega vpadu madžarskih čet na Slovaško. Madžari pa izjavljajo, da so njihove čete le slučajno prekorčile slovaško mejo, ko so prodirale v slovaško pokrajino, vendar se je vse to že prijateljsko uredilo.

Madžari priznali Slovaško

Budimpešta, 16. marca. AA. MTI poroča iz Bratislave: Madžarski konzul Petravič je včeraj obiskal zunanega ministra Durčanskega v zvezi z ustanovitvijo neodvisne Slovaške. Ob tej priložnosti je konzul sporočil slovaškemu zun. ministru, da misli madžarska vlada prav v kratkem ustanoviti v Bratislavi svoje poslaništvo. Dalje je Petravič izjavil Durčanskemu, da bo Madžarska spoštovala slovaško mejo in izrekel upanje, da bo med madžarsko in slovaško vlado vladala dobra sosesčina.

Varšava, 16. marca. AA. DNB. Slovaški politik dr. Klinovski je dobil nalogo, da prevzame vod-

stvo slovaške diplomatske misije v Varšavi. Poljska vlada je na to imenovanje že pristala.

Bratislava, 16. marca. AA. DNB. Za poljskega poslanika v Bratislavi je imenovan poljski konzul v Karpatski Ukrajini Halupnicki.

Bratislava, 16. marca. AA. DNB. Propagandni šef slovaške vlade Mach je opolnoči govoril po radiu in se predvsem zahvalil Nemčiji in Hitlerju.

Bratislava, 16. marca. AA. Havas. Podpredsednik slovaške vlade Tuka in zunanji minister Durčanski sta se včeraj popoldne odpeljala na Dunaj. V Bratislavo sta se pa vrnila okoli 19. ure in nista hotela dati nobene izjave.

Angleži so povabili generala Sirovega

London, 16. marca. b. Angleška vlada je pozvala v London bivšega ministrskega predsednika Češkoslovaške republike generala Sirovega ter bivšega notranjega ministra. Povabilo je povzročilo v vseh političnih in diplomatskih krogih veliko iznenadenje in zanimanje, ker kaže, da hoče britanska vlada dobiti vse podrobnosti, ki so dovedle do vojaške zasedbe.

1 krona — 10 pfenigov

Praga, 16. marca. AA. Stefani: Poveljnik mesta Brna je razglasil, da stane češkoslovaška krona 10 pfenigov.

Zagrebska vremenska napoved. Topleje, lokalne padavine.

Zemunska vremenska napoved. Zmerno hladno vreme. Pretežno oblačno, najbrž nekoliko snega, posebej v gorah. Na Primorju burja.

Dunajska vremenska napoved. Zelo oblačno,

Politični zapiski

še vedno je klika...

»Obzor« ob priliki, ko navaja pariške in londonske liste, ki komentirajo govor predsednika vlade Cvetkovića, pravi sledeče: »Ne samo, da se more, ampak se nujno mora takoj temeljito rešiti hrvatsko vprašanje. To je v prvi vrsti potrebno zaradi tega, ker je 20 let hegemonistične politike bivših režimov ustvarilo v hrvatskem narodu tako duševno razpoloženje, da je treba temeljito in brez odloga prekiniti s preteklostjo, in sicer dejansko. Razvoj splošnega položaja v svetu je zelo negotov in vsako zavlačevanje hrvatskega vprašanja lahko ustvari položaj, ki bi bil nerazrešljiv. To je treba tudi zaradi tega poudarjati, ker je še vedno nekaj posameznih klikarjev in posameznih klik, ki se nikakor ne morejo prilagoditi novemu položaju, ki ga je označil predsednik vlade, ampak mislijo, da bodo zahtevo po sporazumu mogli obiti.

V tem članku »Obzor« tudi odločno zastopa mnenje, da sporazum ni stvar, ki se tiče samo Srbov in Hrvatov, marveč čisto dosledno in naravno tudi slovenskega naroda.

Pomlajevalne metode JNS

Zivkovičeva JNS na vse načine poskuša, kako bi podaljšala svojo žilnostno obstojnost v tej državi. Sedaj bi se rada oprla na neko mladino in sklicuje razne sestanke, o katerih poroča »Jutro« s kričnimi naslovi, ki pa so tudi približno vse, kar se da reči o teh sestankih, na katerih igrajo največjo vlogo stari politiki, ki predavajo o notranjem položaju in o najnovejšem salto-mortalu JNS v hrvatski federalistični tabor. Kakor skuša JNS v Sloveniji slepiti javnost s svojimi mladinskimi prireditvami, tako slišimo, da se skuša uveljavljati tudi na Hrvaškem in v Srbiji z društvom, ki ga je krstila z romantičnim imenom »Seljaško kolo«. V Črni gori pa agitira z nekim »Seljaškim bratstvom«, in sicer zato, ker v Črni gori že od nekdaj obstoja društvo s takim imenom, ki pa nima z JNS in njegovo neseljaško miselnostjo nobene zveze in opravka. Tako izjavlja sedaj črnogorsko seljaško bratstvo samo, ki svari pred tem, da bi kdo naselil Zivkovičevim agitatorjem.

»Hrvatski dnevnik« proti neki skupini

Glasilo dr. Mačka »Hrvatski dnevnik« piše v svojem uvodniku od 16. t. m. o vprašanju sporazuma, ki da zahteva čimprejšnje rešitve, dokler je še čas. Sporazum med Hrvati in Srbi se je delal celih 20 let, a zdaj ga je treba res narediti. Sedanji predsednik vlade Dragiša Cvetković je prvi srbski državnik in voditelj naše države, ki je priznal resnico, da obstoji hrvatsko vprašanje na podlagi hrvatske narodne individualnosti in da ga je treba rešiti tako, kakor želijo Hrvati. »Novi predsednik vlade — tako pravi »Hrvatski dnevnik« — »se ne boji, da bi ga zboleli zobje, če govori o hrvatskem narodu, ki ga drugi do danes sploh niso hoteli priznati.« »Hrvatski dnevnik« se nato spominja, koliko časa in truda je stalo, da so srbske, srpanke, tako imenovane združene opozicije, priznale hrvatsko stališče in ga sprejele, in to šele potem, ko so spoznale, kako nevarno se je igrali s tem vprašanjem. Šele tedaj so poslale k dr. Mačku svoje predstavnike in sklenile z njim sporazum.

Nato razmotriva dr. Mačkovo glasilo o političnih zakonih, ki naj ugledajo pot sporazumu, in poudarja predvsem važnost, da se prizna hrvatska seljaška stranka, ki je po obstoječih zakonih nelegalna. Potem pa pride sporazum, o katerem je sam predsednik vlade izjavil, da ga ne smemo odlagati, ker čas danes zelo naglo beži. »Hrvatski dnevnik« tudi polemizira z mnenjem ožjega kroga dr. Stojadinovičevih prijateljev, ki so se te dni izražali, da bomo z izglasovanjem novih političnih zakonov glede tiska, političnih društev in volitev zopet stopili v normalno politično življenje. Normalno politično življenje bo nastopilo, pravi »Hrvatski dnevnik«, šele tedaj, ko bo rešeno vprašanje nove ureditve naše države.

Ze po zadnjih državnoborskih volitvah, še bolj pa za časa proračunske razprave v skupščini, so posamezne opozicijske politične skupine, ki jih je ljudstvo več ali manj izločilo iz aktivnega političnega življenja, pričele siriti vest o potrebi koncentracije. To delajo tudi še danes ter so pri tem posebno aktivni slovenski JNS-arci in srbijanski opozicionalci. Pri tem seveda pozabljajo, da so že zadnje državnoborske volitve bile koncentracija slovenskega, hrvatskega in srbskega ljudstva, ker sta izšli iz teh politikov kot edino močni politični skupini na eni strani JRZ, na drugi strani pa stranka dr. Mačka, bivša HSS, v kateri je organizirana večina hrvatskega naroda. Na ta način je narod sam na nedvoumen način izvršil koncentracijo.

Pravo delo se prične aprila mesca

Mačkovo glasilo »Hrvatski dnevnik« v uvodnem članku od nedelje pretresa govor predsednika vlade g. Cvetkovića ter k sklepu naglašja, da je g. Cvetković zahteval nekaj časa, da bo v dejanju pokazal, kaj bo storil, ker so dejanja več vredna kot besede. »Prave priprave se pa bodo, kakor trdijo iz okolice Dragiša Cvetkovića, začele šele meseca aprila... Časi, ki v njih živimo, so tako resni, da nalagajo potrebo sporazumnega reševanja hrvatskega vprašanja, ker je jasno, da ne bo in ne more ostati nerešeno. Po govoru Dragiša Cvetkovića pa ostane stališče hrvatskega narodnega vodstva isto, kakršno je bilo po vladni izjavi dne 16. svečana. Tukaj ni sprememb.

Samostojno demokratska stranka je zborovala

V nedeljo dopoldne so se v Zagrebu zbrali prvaki bivše samostojne demokratske stranke, ki jo je nekdaj vodil Svetozar Pribičević. Sejo je vodil dr. Svetozar Pribičević. Udeležili so se seje tudi nekateri srbijanski politiki, med njimi dr. Boža Marković, eden izmed vodij bivše demokratske stranke, dalje dr. Dušan Bošković, dr. Rade Pribičević itd. Prvi je govoril dr. Marković, za njim dr. Budimirovič, Večeslav Vilder, in dr. Sava Kosačević. Ob 1. popoldne je bilo zborovanje končano.

Gibanje v malem časopisju

V Vinkovcih izhaja tednik »Hrvatski Branik«, ki pa je te dni prešel v last novega konzorcija, ki bo naprej izdal ta list. Zastopnik tega konzorcija je g. Juraj Lacko. Tednik bo informativen in političen ter bo pisal v duhu Radievičevih idej.

Na Češkem Hitler je čez Brno odšel na Dunaj

Praga, 16. marca. AA. DNB: Včeraj popoldne je Praga dobila svoje normalno lice. Promet po ulicah je živahen. Prebivalstvo se pokori naveštom, ki jih dobiva po radiu, da ohrani mir in da poslušajo zapovedi policije. Včeraj dopoldne je general v. Gablons, poveljnik mesta, napravil vlnudnostni obisk pri ministru dr. Havelki na praškem gradu. Tudi zastopnika vojaške pisarne predsednika republike polkovnika Nemečka in vojaškega poveljnika praškega gradu Kvačila so obiskali zastopniki nemških vojaških oblasti.

Zunanji minister Chvalkovski je obiskal von Ribbentropa. Minister brez portfelja Havelka je pa obiskal voditelja civilne uprave Henleina. Govoril je z njim o vprašanjih, ki jih je treba nujno urediti. Nato je Havelko sprejel kanceler Hitler. Von Ribbentrop je enoči sprejel na Hradčanih italijanskega praškega poslanika Frasonija, ki ga je nato sprejel Hitler.

Hitler v Brnu

Praga, 16. marca. c. Hitler se je ob pol 13 pokazal na balkonu Hradčanov in dolgo odzdravljaj množicam, ki so ga pozdravljale na trgu pred gradom. Kmalu nato se je Hitler odpeljal iz Prage.

Na poti proti Dunaju se je Hitler ustavil za nekaj časa tudi v Brnu, kjer so mu pripravili zelo navdušen sprejem na Glavnem trgu, ki se poosej imenuje »Adolf Hitlerplatz«.

Praga, 16. marca. AA. DNB: Voditelj rajha Hitler je danes sprejel predsednika dr. Hacha

na Hradčanih. Ko je Hacha prihajal na dvor, mu je oddelek vojakov izkazal čast. Šef protokola baron v. Dernberg je dr. Hacha pozdravil in ga nato spremljal k Hitlerju. Preden ga je Hitler sprejel, je dr. Hacha obiskal še v. Ribbentropa in pri tej priložnosti mu je ta izročil sklep voditelja rajha o protektoratu nad Češko in Moravsko.

General Brauchitsch ima vso izvršno oblast

Berlin, 16. marca. AA. DNB: Hitler je izročil vso izvršilno oblast na Češkem in Moravskem generalu v. Brauchitschu, vrhovnemu poveljniku nemške kopenske vojske.

Sovjetski diplomati pravočasno zbežali

Varšava, 16. marca. AA. DNB: »Express« Porany« je izvedel iz Prage, da je sovjetsko poslaštvo v Pragi likvidiralo vse svoje zadeve še pred prihodom nemških čet. Poslastiške arhive so s tovornimi avtomobili odpeljali iz Prage.

Novi praški župan

Praga, 16. marca. AA. Havas: ČTK je objavil tale komunikate: Predsednik krajevnega odbora dr. Jože Sobotka je sklenil imenovati Otokarja Hlatko za praškega župana, za podžupana pa Nemca Jožefa Fiehnerja.

V Karpatski Ukrajini

Msgr. Vološin in njegovi ministri so v Romuniji Madžari so prispeli do poljske meje

Bukarešta, 16. marca. AA. Stefani: Dopoldne ob 10.50 se je pripeljal v Satumare, glavno mesto severne Transilvanije, bivši predsednik karpatsko-ukrajinske vlade msgr. Vološin v družbi več svojih ministrov. Romunska oblastva so jim dovolila prehod v Romunijo. Dalje poročajo, da so veliki oddelki češkoslovaške vojske zapustili Karpatsko Ukrajino in prekorali romunsko mejo. Romuni so jih razorožili. V Romunijo je pribežalo tudi mnogo čeških beguncev iz Karpatske Ukrajine.

Berlin, 16. marca. b. Nemški državni kanceler Hitler ni ugodil želji ukrajinske vlade, da bi poslala nemško vojaško pomoč v Karpatsko Ukrajino. Trdijo, da je kanceler Hitler sklenil prepustiti Karpatsko Ukrajino svoji usodi.

Srečanje na poljski meji

Varšava, 16. marca. AA. Reuter: Davi zarana so prednje čete madžarskih oddelkov prišle skozi Karpatsko Ukrajino na poljsko mejo. Poslednji češki granicari so včeraj popoldne zapustili obmojno stranično Stanki Uzok na meji Karpatske Ukrajine. Prosili so poljska oblastva, da jim dovolijo prehod čez Poljsko, toda čeških vojakov ni bilo na poljska tla. Davi okoli 8.30 madžarske čete nadaljevale svoje prodiranje proti poljski meji. Češke čete s 40 tovornimi avtomobili so prišle do klanca Tuholska v bližini poljske meje. Češke granicarje so na poljskih tleh razorožili.

Varšava, 16. marca. AA. Havas: Prvi oddelki madžarski čet so prispeli ob 14 na poljsko mejo.

Okrog Chusta še boji?

Budimpešta, 16. marca. AA. Reuter: Več oddelkov madžarskih čet je snoči prispelo v Večer v dolini Tise in do Cerhala v dolini Borsave. Ponekod so madžarske čete trčile ob upor Čehov. Po še nepotrjenih vesteh so se v nekaterih krajih vneli ogorčeni boji med Čehi in Madžari. Vesti o zavzetju Husta še ni.

Berlin, 16. marca. AA. Reuter: Tu so dobili poročila, da so Madžari zavzeli okolico Husta. Madžarsko prodiranje otežkoča odpor ukrajinskih prostovoljcev.

Bukarešta, 16. marca. AA. Stefani: Listi posebej posebno pozornost Karpatski Ukrajini in pravijo, da se to vprašanje ne bo dalo urediti brez udeležbe Romunije, ki je odločena in pripravljena braniti svoje pravice in svoje interese.

Pariz, 16. marca. AA. Havas: Iz Berlina poročajo: Ukrajinski tiskovni urad v Berlinu poroča: Vrhovni poveljnik ukrajinske nacionalistične vojske Ivan Raman je objavil sporočilo o stanju na ukrajinski fronti. Poročilo pravi, da teče madžarsko-ukrajinska fronta osem kilometrov od črte Chust-Iršava-Kinadovo in dva kilometra pred Perečinom. Boj za svobodo Karpatske Ukrajine se nadaljuje.

Varšava, 16. marca. AA. Havas: Po poročilih iz madžarskega vira teko razgovori med poveljniki čeških in madžarskih čet v Karpatski Ukrajini. Madžarske čete so ponoči prodrele do 20 km od poljske meje. Po poročilih iz istega vira nadaljujejo madžarske čete svoje prodiranje in so zavzele že več kot 100 občin. V poljskih krogih mislijo, da bodo prvi oddelki madžarske vojske prišle danes popoldne.

Bukarešta, 16. marca. AA. Havas: Na tisoče čeških beguncev, posebno žensk in otrok, je pri-

spelo v Romunijo iz Karpatske Ukrajine preko Szigeta. S seboj niso prinesli nobene prtljage in izjavljajo, da so jim karpatsko-ukrajinski vojski vse pobrali. Pri Tekau je prekoračil mejo neki češki polk, ki je bil takoj razorožen.

Grof Teleky:

Zasedli bomo vse, a dali bomo samoupravo

Budimpešta, 16. marca. AA. MTI. Predsednik madžarske vlade Teleky je na današnji seji poslanske zbornice podal tole izjavo:

Zadnje tedne so se ponovile ob madžarsko-karpatsko-ukrajinski meji posebno ob demarkacijski črti provokacije, ki so bile zadnje dni že posebno pogoste. Zaradi razpada češkoslovaške države in zaradi anarhije, ki je nastala, je bilo potrebno storiti politične in vojaške ukrepe zaradi zaščite interesov naroda v Karpatski Ukrajini, ki v svoji duši nikdar ni bil proti nam. Bilo je tudi potrebno braniti interese Madžarske.

Upravitelji Karpatske Ukrajine in ljudstvo v tej pokrajini so poslali včeraj in danes madžarski vladi prošnjo, naj takoj zasede pokrajino, v kateri živi narod Karpatske Ukrajine, zaradi ohranitve miru in varnosti. Madžarska vlada je odgovorila na te prošnje in zapovedala madžarski vojski naj zavzame vso Karpatsko Ukrajino.

Madžarska vojska je takšna, da lahko hitro

General Gajda

»voditelj Čehov v Nemčiji«

Praga, 16. marca. TG. Vrhovni predstavnik izvršne oblasti v zasedenih krajih, general Brauchitsch, je imenoval generala Gajda za »voditelja Čehov v Nemčiji«.

Novi voditelj Čehov v Nemčiji je izdal na narod proglas, v katerem pravi med drugim:

V današnjih težkih časih vas pozivam na sodelovanje, ki ne bo sestajalo samo iz parad. Popolna edinstvo in odločnost sta potrebni za vse strani, ki jih bomo v bodoče skupaj preživljali. Zahtevam mir in red, ki sta v sedanjem času posebno potrebna. Ustanovili smo deloven odbor iz ljudi nacionalnega prepričanja, ki veljajo kot zastopniki vseh slojev naroda.

General Radula Gayda je star 47 let. Doma je iz Moravske, a rodil se je v Kotorju. Med vojno je bil v Rusiji ter je bil med ustanovitelj in voditelj češke legije v Sibiriji. Najprej je bil s Kolčakom, kasneje se je ločil ter leta 1920 čez Vladivostok odpotoval v domovino. Nato je bil tri leta v pariški vojni akademiji, nakar je postal poveljnik divizije v Košicah, leta 1926 pa šef češkoslovaške generalnega štaba. Toda kmalu potem so ga obdolžili, da je izdal boljševikom neke tajnosti. To ga je veljalo upokojitev. Kasneje je prišel še v disciplinsko preiskavo, pri kateri je bil obsojen na izgubo vseh vojaških časti in na ukinitve pokojnine. Gayda je na to prestopil k češkimi fašistom in je bil leta 1927 kot voditelj fašistov izvoljen za poslanca v Brnu. Prišel je spet v spor z oblastjo ter je bil leta 1932 obsojen na izgubo mandata in na dva meseca ječe. Leta 1933 je bil spet obsojen na dva meseca ječe, naslednje leto pa je bil že spet poslanec. Pred 14 dnevi ga je predsednik Hacha pomilostil in so mu bile tudi vrnjene vse vojaške časti in vsa pokojnina. Poročen je s hčerko admirala Kolčaka. O generalu Gayda je bila napisana obširna literatura.

zavzame to pokrajino in pri svojem prodiranju ni naletela na noben napad ali poskus odpora. Moremo pričakovati, da bo zasedba tega ozemlja končana brez prelivanja krvi in da bo v deželi v kratkem zavladal spet popoln mir.

Ni potrebno naglašati, da prodiranje madžarske vojske v ničemur ne ogroža ozemlja sosednjih držav in njihovih interesov, ki jih imajo sosedne države ob meji. Vojska je dobila ukaz, naj se izogiba vsemu, kar bi moglo imeti za posledico kršitev interesov sosednih držav.

S tem, da je madžarska vojska zavzela Karpatsko Ukrajino, je vrnila domovini novo pokrajino, v kateri imajo Madžari življenske interese in ki je tisoč let pripadala Madžarski.

Ta pokrajina bo imela svojo avtonomijo. Smatram, da bo naš sklep, žigar podrobnosti bodo sporočene parlamentu, sprejet od parlamenta in od vsega madžarskega naroda. V tem trenutku naša hrabra vojska prodira in ves madžarski narod pošilja pozdrave narodu v Karpatski Ukrajini, ki bo v kratkem osvobojen.

London, 16. marca. AA. Reuter: Iz Budimpešte poročajo: »Zunanji minister Čaky je izjavil na današnji seji zbornice, da bo Karpatska Ukrajina dobila popolno samoupravo. Minister je dodal, da madžarske čete zasedajo vse ozemlje te pokrajine, tako da bo tod tekla spet stara madžarsko-karpatska meja.

Čakyjev govor so nekajkrat prekinile viharne ovacije. Po končanem govoru zunanje ministra je zbornica na predlog svojega predsednika sklenila v znak veselja nad tem dogodkom prekiniti sejo za 10 minut.

Odmev čeških dogodkov

Na Madžarskem

Horthy sprejema nemške voditelje

Budimpešta, 16. marca. AA. Havas: Horthy je sprejel tri madžarske nacistične voditelje Hubaya, Ratza in Hana.

V Nemčiji

»Češka in Moravska sta spet v Nemčiji«

Berlin, 16. marca. AA. DNB: Včerajšnji dogodki na Češkem in Moravskem in vkorakanje Nemecev in Hitlerjev prihod v Prago niso samo glavni predmet zanimanja današnjih nemških jutranjnikov, temveč sploh edina stvar, o kateri piše nemški tisk.

Berliner Börsen Zeitung« govori o »svobodnem vkorakanju nemških čet, ki so vrnilo svobodo češkemu narodu. Češki narod, da ne bo več žoga, ki bi jo suvala klika politikov in razumnikov, katerih domišljijo o moči so razbile vse zveze, ki jih vsiljuje razum. Češki narod da ne bo nič več onemogla žrtve boljše-

vizma. Vsa sila češkega naroda se je doslej zapravljala v zatiranju drugih narodov in v spreminjanju svojega slepega sovraštva v jalovo oboževanje in samomorilne zveze.

Völkischer Beobachter« pa pravi, da 15. marec ni samo obračunal z zgodovinsko nesmiselnostjo ustanovitve države Beneša in Masaryka pred 20 leti, temveč je ta dan navezan tudi na izročila tistega časa, ko je kraljevina Češka pokazala prve začetke nemške osrednje sile. Stoletja nemške zgodovine so danes popravljena z genialnim delom voditelja. To je samo nujna in naravna posledica politike nove preusmeritve, ki se je izvedla danes v vsej Srednji Evropi pod vplivom nacistične misli. V tem smislu se je Nemčija danes vrnila tja, kjer je nekoč imela svoje najmočnejše duhovno oporišče.

Völkischer Beobachter« je izšel z napisom čez vso stran: »Češka in Moravska sta spet v nemškem rajhu«, podnaslov pa se glasi: »Vojaki velike Nemčije so na Hradčanih razobesili kljukasti križ.« Potem objavlja članke svojih dopisnikov, ki spremljajo zasedajočo vojsko. Dopisniki opisujejo zmagovalni sprejem od strani nemškega prebivalstva in objavljajo slike o dogodkih. Na tretji strani je slika Prage z napisom »Nemški obraz Prage« ter slike Brna in Bratislave. Potem sledijo članki: »Neovrgljiva postavka, kjer pisatelj opisuje nemško kulturno delo na Češkem in Moravskem, »Nemški obraz Prage«, kjer opisuje delo nemstva v Pragi sami ter dokazuje tisoletni kulturni primat Nemecev v tem mestu, kjer je najstarejša nemška univerza, mestu, ki je bilo nekdaj prestolnica svetega rimskega cesarstva nemškega naroda. »Nemški obraz Prage« se v smešnih 20 letih nacionalistične samovolje ni mogel izbrisati. Nič ni moglo spremeniti na dejstvu, da živi v Pragi 40.000 Nemecev. (Prebivalstvo Prage presega en milijon.) Sledi članek o Bratislavi, prestolnici Slovaške, »kjer je nemško prebivalstvo najmočnejša skupina in kjer je nemščina splošni občevelni jezik. Sledi članek o Brnu, Jihlavi in Olomoucu in drugi.

Berlin, 16. marca. AA. DNB: Agencija »Belga« poroča iz Berlina, da je miroljubna ureditev češkega problema samo uvod in priprava nemškega nastopa proti zahodu. Te vesti so kar najodločneje zavrnili. V berlinskih političnih krogih izjavljajo, da je vest agencije Belge zloben manever. V Berlinu pravijo dalje, da je bilo češko vprašanje posebne vrste, da se zato torej ne more spravljati v zvezo z dozdavnimi nemškimi nameni proti zahodu. To izmisleno vest so razširili, kakor da izvira iz nemških krogov. To je očiten dokaz zle volje, posebno če se vpoštevata nemška izjava o Belgiji in Švici

(Nadaljevanje na 3. strani)

Kjuseivanov na poti v Ankaro Turški zunanji minister na potu v Perzijo

Ankara, 16. marca. AA. Anatolska agencija poroča: Predsednik bolgarske vlade dr. Kjuseivanov se je s svojim spremstvom pripeljal sredi ob 22.20 na turško mejo. Tam ga je sprejel generalni guverner v družbi poveljnika obmejne pokrajine in zastopnikov civilnih oblastev. Pri sprejemu so bili tudi bolgarski ankarški poslanik, bolgarski konzul in osebe, ki bodo dodeljene dr. Kjuseivanovu in bolgarskim častnikom za njihovega obiska v Turčiji kot spremstva. Sprejema se je udeležila tudi velika množica ljudstva. Ob 22.44 je

dr. Kjuseivanov nadaljeval vožnjo v Carigrad, kamor je prispel davi ob 10.
Ankara, 16. marca. AA. Anatolska agencija poroča: Zunanji minister Sukri Saradzoglu se bo na čelu veliko delegacije odpeljal 21. aprila v Teheran, kjer bo zastopal Turčijo pri slavnostni poroki iranskega prestolonaslednika s sestro egipčanskega kralja. Turško delegacijo bo spremljal orkester filharmonije predsedstva republike, oddelek vojaštva iz polka republikanske garde in skupina letal.

»Angleška mornarica je danes kos vsaki sovražni zvezi«

London, 16. marca. AA. Reuter: V ekspoziciji, ki ga je danes podal parlamentu o proračunskem predlogu za ministrstvo vojne, mornarice parlamentarni tajnik admiralitet Gofrey Shakespeare, je naglasil, da se je angleška mornarica v preteklem proračunskem letu povečala za 43 novih ladij, v teku novega proračunskega leta pa bo postavljenih v službo še 60 novih ladij. Shakespeare je med drugim posebno poudaril, da angleški pomorski program zelo računa s sredstvi za obrambo angleške obale pred pomorskimi in letalskimi napadi. Pomorski program določa graditev dveh hitrih linijskih ladij po 40.000 ton, oboroženih s topovi kalibra 16 col. Danes imamo 15 prvovrstnih linijskih ladij, od katerih so bile samo tri zgrajene pred vojno. Do konca leta 1943 bomo imeli 21 linijskih ladij.

V teku novega proračunskega leta bodo naše ladje delnice vzele v delo 200 novih ladij. Začele se bo graditi 6 linijskih ladij, 25 matičnih ladij, 43 križark, 25 rušilcev, 19 podmornic in druge. Shakespeare je omenil, da so v teku prvih poveljnih let, tedaj, ko

je šlo za to, da se sklene pogodba o omejitvi oboroževanja, največje angleške tovarne vojnega materiala opustile delo te stroke in začele izdelovati druge proizvode. Ta okoliščina je v začetku ovirala ponovno oborožitev Velike Britanije. Od tedaj dalje je bilo zgrajenih dovolj novih tovarn in je zdaj povečana kapaciteta angleške mornarice. Proizvodnja težkih topov se je v zadnjih 3 letih v Veliki Britaniji 20 krat povečala. Kar pa se tiče topovskih izstrelkov vseh vrst torpedov in min, imamo že zdaj rezervo, ki nam je po mnenju strokovnjakov zadostna za prvo leto vojne, pa če bi bila vojna še tako strašna.

Popolnoma sem prepričan, da je pojava vojnega letalstva kot činitelja v vojni postavila čisto nova vprašanja s stališča obrambne strategije, prav tako pa morem reči, da je strokovna skušnjava pokazala, da s samimi letalskimi napadi ni mogoče zlomiti volje do odpora kakega naroda. Toda če bi kdaj izgubili nadoblast na morju, bi nas čakala končna propast. Moremo pa mirno smatrati, da je angleška mornarica danes tako močna, da more biti kos kakršnikoli sovražni zvezi.

V nadaljnjem delu svojega ekspozicije je Shakespeare govoril o čedalje slabšem sodelovanju med vojno mornarico in zasebno industrijo, o usposabljanju častnikov trgovske mornarice za rezervne častnike, vojne mornarice, o izpopolnitvi angleškega orožja za uničevanje podmornic in o drugem.

Belgrad, 16. marca. AA. Prosvetni minister Čirić je danes dopoldne sprejel v svojem kabinetu francoskega poslanika Brugera.

Krščanska demokracija

Nauk Jezusa Kristusa, ki ga hrani in označja Cerkev, doživlja v naših dneh najsilnejše opravičilo. Besed škofa Mahniča, da je poganški nacionalizem največji greh, danes ni treba več braniti, ko jih potrjuje ves politični in kulturni položaj Evrope. Saj Mahnič z njimi ni mislil ljubezni do domovine, ki je npr. stvarna dolžnost krščanskega človeka, ampak tisto načelo vrhovne veljave naroda, ki se ne podrejuje ničemu drugemu, kakor samo le sebi, in to načelo je pogubna zmota in najhujša herezija.

Krščanstvo pa podreja vse Bogu, vrhovnemu npr. stvarnemu postavodavcu, narod pa človečanstvu in njega naravnemu pravu. Cerkev vseskozi vzdržuje naravno pravo, ki velja za vse, ki nosijo človeško obličje, in obvezuje vsako pleme in vsak narod enako. Sveti Tomaž Akvinski uči, da je naravna dolžnost ne samo vsakega posameznika, marveč tudi vsakega naroda, da dela po pameti, nikomur ne prizadeva krivice in vsakomur prizna, kar je njegovega, ter spoštuje njegove naravne pravice. Človeški vesti pa največji filozof Cerkev priznava tako svobodo, da človeka ne smemo niti k veri siliti, da bi jo izpovedoval proti svoji vesti, ampak jo mora sam iz svobodne odločitve in prepričanja sprejeti, potem pa ima seveda dolžnost se po njej nemajno ravnati brez ozira na karkoli in kogarkoli. Takó visoko vrednoti krščanski nauk človeško osebo, njeno svobodo in njene pravice, in zopet je svetli Tomaž, ki v svojem delu o civilni vladavini (De regimine principum) vladarja obvezuje, da vlada ljudstvo pod odgovornostjo pred Bogom v njega častni splošni blagor kot njega upravnik, ne pa kot samozanec. Vsa krščanska filozofija srednjega veka je učila, da se vzgoja posameznika ne sme omejevali samo na dosego nekega v meje stanovskega in meščanskega ter regionalnega (v modernem jeziku nacionalnega) interesa zaključnega državljankega čustvovanja in ravnanja, ampak da mora imeti višji cilj: vzgojo človeka kot člana vse človečanske družine. Ta krščanski humanizem ima svojo prvo in najglobljo korenino ter edino trdno oporo v Cerkv, ki ga je vedno gojila in ga branila ter ga tudi danes brez ozira na nasprotna mnenja zastopa.

Kar je izjavil Roosevelt, da ima namreč demokracija, ki je tega imena vredna, svojo najtrdnjšo podlago v krščanski veri, je priznanje stališča Cerkev od enega najbolj avtoritativnih predstavnikov sodobnega demokratičnega sveta. Seveda pa bi bilo, kakor je poudarjal Maritain v svojem slovitom letošnjem predavanju v teatru Marigny v Parizu, huda zmota, če bi istovetili dejansko obstoječe demokratične vladavine sveta s tisto krščansko demokracijo, ki jo je kot ideal postavil Leon XIII. v okrožnici, kjer se to ime prvič rabi. Tudi nima ta krščanski ideal vladavine ničesar skupnega ne s sodobno politično »desnico« ne z »levico«. Krščanstvo tudi ne uči kakšne »svete vojske« za zmago takih ideologij. Nel Cerkv je na tem, da zmaga kultura, ki sloni na načelih svobode duha, resnične humanitete in bratstva narodov v medsebojnem spoštovanju vzajemnih pravic in dolžnosti, ki temelje na neizmernem dostojanstvu osebe, ki je odsev Stvarnikove popolnosti. Taka kultura pa ni sad krvavih razprav, ki jim je duša sovrastvo.

Ko svet to spozna docela in ko svoje življenje podredi temu načelu, bo somraku sodobne civilizacije zasvetila zarja prave kulture.

Odmevi čeških dogodkov (Nadaljevanje z 2. strani)

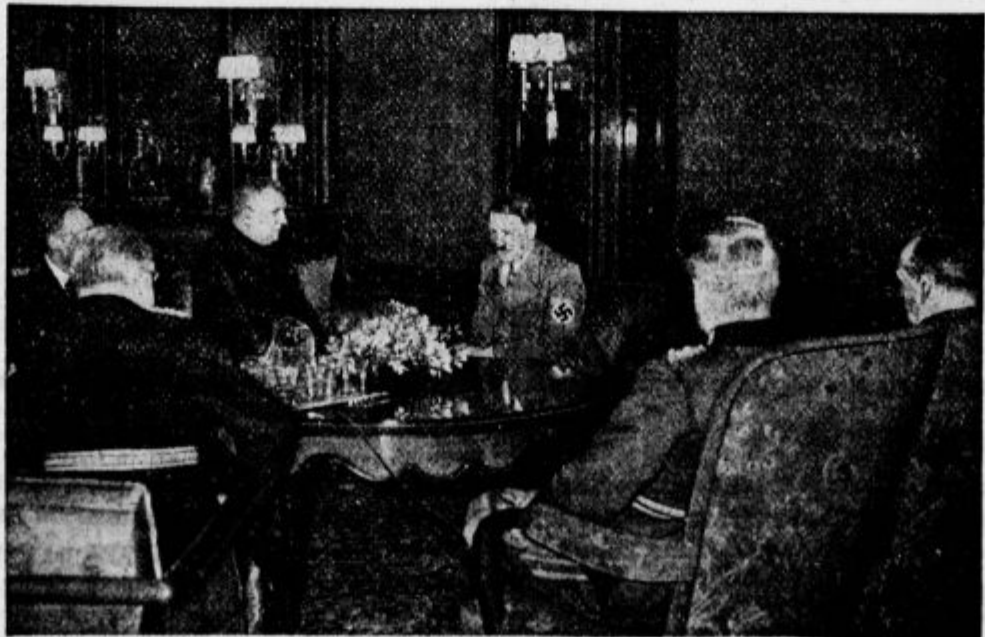
in francosko-nemška in angleško-nemška izjava o ohranitvi miru. Vest agencije Belge je treba zavrniti kar najodločnejše kot poskus kaljenja popolnoma čistega položaja.

Pariz, 16. marca. AA. Havas: V poslanskem odboru za zunanje zadeve je na središčni seji govoril bivši predsednik vlade Flandin o interelacijah, nato je pa protestiral proti tistim, ki širijo vojno razpoloženje. Flandin misli, da je sodelovanje z Veliko Britanijo, najboljša poročila za ohranitev miru. Dodal je, da vlada ne more voditi nobene druge politike, glede splošnega miru.

Zunanji minister Bonnet je navedel podatke o nedavno sklenjenih pogodbah za še večje sodelovanje na vojaško-industrijskem polju med Veliko Britanijo in Francijo ter orisal ukrepe v Tunisu in Somaliji. Na seji se je pripetilo več incidentov. Na hodnikih poslanske zbornice izražajo želje, naj bi se vendar že končala vsa dosedanja nesoglasja in združile vse zdrave narodne sile, kakor so zahteva sedanji položaj.

V Angliji Oster nemški odgovor Chamberlainu

London, 16. marca. AA. DNB: V včerajšnji debati v spodnji zbornici je izjavil neki konservativni poslanec, da je bil monakovski dogovor zdrav. Slabo bi bilo, če bi v tujini zmagal vtis, da v Veliki Britaniji bolj nasprotujejo Chamberlainovi politiki, kakor ji dejansko nasprotujejo. Spodnja zbornica je svojčas z veličansko večino poudarila svojo odločno voljo, da naj se Velika Britanija ne vlika v zadeve srednje Evrope, in tako podčrta svojo voljo, naj se vodi politika, ki ne sega čez Ren. Churchillov zet je pa poudaril, da se more mir ohraniti le tedaj, če bo Velika Britanija nastopila naglo in odločno. Vse je zdaj odvisno od uspeha prizadevanja, da se sporazumejo narodi pod vodstvom Velike Britanije. V imenu vlade je debato zaključil finančni minister sir John Simon. Poudaril je zlasti, da sedanje razmere v CSR ne ustrezajo temu, kar so nameravali doseči v Monakovem. Črtanje CSR z zemljevida je strašen dogodek in ga ni moči upravičiti. Stanleyev obisk v Berlinu je odložen, da bo pa državni tajnik Hudson obiskal vse evropske prestolnice po prvotnem programu.

Hitler v razgovoru s dr. Tiso, ki ga je pozval k sebi v Berlin

Njen ponos
je njeno perilo

lepo, kakor da je novo, ker je opravno z Albus-terpentinovim milom. Albus terpentinovo milo da obilno, mehko peno in hitro razkaja nesnago

Albus-terpentinovo milo
obvaruje Vaše perilo

minister Bonnet, toda zaradi te konference, ki so bo vršila istočasno, bo šel v London tudi Daladier. Konferenco bi naj spremljali tudi vojaški razgovori med Anglijo in Francijo in bodo Lebruna ter Bonnet in Daladierja spremljali tudi voditelji angleškega generalnega štaba.

Po vesteh agencije Stefani želi to konferenco sklicati angleška vlada, da bi utrdila diplomatski položaj osi Pariz-London po zadnjih dogodkih v srednji Evropi.

London, 16. marca. c. Danes je bil pri lordu Halifaxu zelo dolgo v razgovoru tudi bivši zunanji minister Eden.

Beneš — zgolj profesor

Čikago, 16. marca. AA. Stefani: Na vsa vprašanja častnikarjev, kaj misli o položaju, je bivši predsednik čekoslovaške republike dr. Beneš izjavil samo to, da je v USA zgolj profesor in da se kot gost ameriškega naroda ne bavi s politikom.

Državni preračun v senatskem odboru

Belgrad, 16. marca. m. V senatu se je danes sestel senatni finančni odbor ter je začel pretehtati predlog preračuna in finančnega zakona za preračunsko leto 1939-40. Po poročilu finančnega ministra je bil po kratki razpravi predlog državnega preračuna in finančnega zakona sprejet v načelu. Takoj nato se je pričela razprava o podrobnosti ter so bili na dopoldanski seji sprejeti tudi v podrobnostih preračunski predlogi za vrhovno državno upravo, postavke za pokojnine in invalidnine, rezervni krediti in državna posojila ter preračunski predlog za finančno in prometno ministrstvo. Oba resorna ministra Vojin Djuričić in dr. Spaho sta k predloženemu preračunskemu predlogu za njihova resora podala obširni poročili.

Na popoldanski seji so bili sprejeti tudi v podrobnostih preračunski predlogi za gradbeno ministrstvo, ministrstvo za gozdo in rudnike, pošto in prosvetno ministrstvo. K predloženim preračunskim predlogom so podali poročila resorni ministri. Jutri se bo seja nadaljevala.

Afera »Plemenitosti«

Belgrad, 16. marca. m. Po zadnjih številnih aferah, ki jih je policija odkrila v Belgradu, je danes prestolniška policija odkrila novo afero ter je aretirala in zadržala v zaporih ves odbor humanitarnega društva »Plemenitost«, ki je izdalo 100 tisoč znakov za korist zidanja doma. Tudi v tem društvu je policija odkrila velike nepravilnosti ter zaradi tega zaprla ves odbor. V odbor »Gospa za zaščito slepih deklet«, kjer so prav tako zaznali velike nepravilnosti, je policija postavila komisarja.

Klajpeda-Memel bo priključen Nemčiji

Klajpeda, 16. marca. b. Tukaj vsak trenutek pričakujejo priključitev Klajpede k Nemčiji. To potrjujejo tudi programatične izjave, ki jih je dal voditelj klajpedskih Nemcev dr. Neumann na včerajšnji seji nemške stranke. Dejal je, da je bila odcepitev klajpedskega področja od Nemčije največja krivica in da litvanska vlada stalno krši statut o avtonomiji. Nr. Neumann je dejal, da sedanji trenutek zahteva naglo odločitev.

Maršal Petain že v Španiji

Hendaye, 16. marca. AA. (Havas.) Francoski poslanik pri burgoški vladi maršal Petain se je danes pripeljal s svojim spremstvom v Hendaye. Tam so ga pozdravile mnoge ugledne osebnosti, med njimi zastopniki bivših bojevnikov iz teh krajev ter zastopniki civilnih in vojaških oblastev

Znižane voznine

Belgrad, 16. marca. AA. Prometno ministrstvo je dovolilo polovično vozmino na državnih železnicah za obrtno razstavo v Ljubljani od 7. do 17. oktobra t. l. (udobnost za odhod velja od 5. do 16. oktobra in za vrnitev od 7. do 18. oktobra); za razstavo v Celju od 29. junija do 10. avgusta (od 27. julija do 6. avgusta in od 29. julija do 8. avgusta); za razstavo v Slavovski Požegi od 18. do 19. marca; za razstavo v Križevcih od 1. do 2. aprila; za prekmurski teden od 18. do 26. junija v Murski Soboti (od 16. do 26. junija in od 18. do 28. junija).

Belgrad, 16. marca. m. V vili bivšega predsednika vlade dr. Stojadinovića je bil sredi sestanek, katerega so se udeležili senatorji Dušan Letica, Bogoljub Kujundžić, dr. Miškulin, dr. Kotur, Janko Spasojević, dr. Vojnović in Svetozar Stanković. Na sestanku so razpravljali o stališču, ki ga mislijo zavzeti v senatu nasproti vladi Cvetkovića.

Poenostavljenje davčnega sestava

Ljubljana, 16. marca 1939.

Z novim finančnim zakonom smo dobili za leto 1939—1940 zopet številne in važne davčne izpremembe. Posebno so letos znane izpremembe postavk v tarifnih postavkah naših taks. Kdor je pregledoval finančni zakon za 1939—1940, se je komaj spoznal iz številnih določb, ki na videz izgledajo kaj malo pomembne, toda v bistvu pa vendar zadevajo vse panoge našega gospodarstva. Sploh so finančni zakoni v davčnotehnični oziru postali izredno nepregledni in onemogočajo interesentom pravilno presojo višine taksnih bremen. Vpravi na polju takse zakonodaj je bilo zadnja leta toliko izprememb, da se v njih skoraj ne spoznajo več niti strokovnjaki in zato doživljamo toliko tolmačenj s strani višjih oblastev, ki razpolagajo pač z drugimi sredstvi za informacije kot izvršilni organi ali pa celo interesi sami. Tudi kazni so zelo občutne in zadevajo vse naše gospodarstvo. Zaradi tega bi bilo nujno potrebno, da se naša davčna, posebno pa takсна zakonodaja poenostavi in da dobimo take predpise, katerih poznavanje bo omogočalo največjemu številu interesentov. Obenem pa moramo tudi na polju takse zakonodaje dobiti enotno zakonodajo in prakso, ker se še danes izvajajo pri nas nekateri predpisi popolnoma drugače kot v drugih pokrajinah države, to se pravi, da se pobirajo višje takse kot drugod. Tu opozarjamo posebej na materijo po službenih razmerjih, ki še do danes ni izenačena in se odmerja n. pr. v Sloveniji po pristojbinskem zakonu iz leta 1850, kar je vsekakor unikum v naši davčni zakonodaji!

Izprememba uredbe o zaščiti denarnih zavodov

Ministrski svet je predpisal uredbo o izpremembi uredbe o zaščiti denarnih zavodov in njih upnikov z dne 23. novembra 1934. Po teh izpremembah imajo denarni zavodi sestaviti razporede za izplačila upnikom tako, da v prvi vrsti izplačujejo vloge do 20.000 din, v kolikor se ugotovi, da gre za izseljenke vloge. Potemtakem ostanejo določila o prvenstveni napravi razporeda za upnike do 10.000 din še nadalje v veljavi. Nadalje se doda uredbi v čl. 20. pri odstavku 3. še določilo: Prvenstveno se morajo izplačevati oni vlagatelji, katerih vloge izvirajo iz dela v izseljenstvu.

Davčna bremena industrije

V svojem ekspozeju o preračunu za 1939-40 je trgovinski minister g. Jevrem Tomič dejal o davčnih obremenitvah industrije naslednje:

Industrija je eden od najvažnejših izvirav državnih dohodkov. Ministrstvo trgovine in industrije je zbralo podatke za 170 industrijskih podjetij, ki zaposlujejo okoli ene petine vsega delavstva, zaposlenega v industriji, je plačalo leta 1937 1.372 milij. din neposrednih in posrednih davkov ter samoupravnih davkov. Od te vsote odpade okoli 1.200 milij. din na posredne in okoli 170 milij. din na neposredne davke. Vsekakor prevladuje industrija posredne davke na konzumente, toda to povzroča podražitev cen industrijskih izdelkov. Omenjenih 170 industrijskih podjetij, na katere se nanašajo podatki o davkih, je prodalo svojih proizvodov v vrednosti (netto) 4.032 milij. din. Dodatek 1.200 milij. din posrednih davkov pomeni povprečno obremenitev industrijskih proizvodov za 23% na nettovrednost. Ta davčna obremenitev industrije je eden izmed razlogov razlike v cenah industrijskih in kmetijskih proizvodov, ki se je pojavila od časa gospodarske krize. Ta davčna obremenitev raste iz leta v leto. V prvi polovici 1937 je bila za 8,7% večja kot v prvi polovici 1936 in v prvi polovici 1938 za 8% večja kot v prvi polovici 1937. V tej polovici leta je skupni znesek neposrednih davkov povečan za nad 20%.

Naše osrednje ognjišče:

»Slovenski dom«
naloga letošnjega leta!

Vinogradniški kongres v Vrhu

Od 10. do 12. t. m. je bil v Vrhu kongres vinogradnikov, sadjarjev in vinarjev iz cele države. Na kongresu so bile dobro zastopane vse organizacije omenjenih strokov in držav, udeležilo pa se ga je tudi mnogo zainteresiranih posameznikov. Slovenija je bila na kongresu zastopana po zastopnikih banske uprave z g. Kuretom na čelu, dalje so poslali svoje zastopnike Vinarsko društvo za Slovenijo v Mariboru, Kletarsko društvo v Ormožu ter Društvo vinskih trgovcev.

Kongresu je predsedoval narodni poslanec g. Joca Georgijević iz Vrha, namesto obolevalega predsednika državne zveze vinogradnikov in sadjarjev inž. Jovana Baniča iz Smedereva. Tvarina je bila obdelana v obliki 6 strokovnih referatov, od katerih so bili nekateri res dobri in skrbno pripravljeni. V debati pa se je k tem referatom ugotovila in skušala spraviti v sklad stališča zastopnikov iz raznih krajev države, kar pa se je le deloma posrečilo. Zanimivo je vsekakor, da ni bilo dano na dnevni red kongresa vsekakor najvažnejše vprašanje, to je uveljavitev že dolgo pripravljene uredbe o sanaciji vinogradništva, a katero bi se v bodoče preprečilo širjenje vinogradov v nevinorodnih krajih, zlasti na vojvodinskih ravnicah. Na tem vprašanju so zlasti tudi zainteresirani slovenski vinogradniki, ki so po zastopniku Vinarskega društva v Mariboru obravnavanje tega vprašanja v Vrhu tudi sprožili.

Svečane seje kongresa v nedeljo 12. t. m. sta se udeležila tudi dva ministra, kmetijski in trgovinski, celemu kongresu pa je prisostvoval nam znani in simpatični načelnik kmetijskega ministrstva g. Niketič.

Obsirnejše poročilo o delu in sklepih kongresa, katerega važnost nikakor ni podcenjevali, izide v domačem strokovnem časopisu.

Gospodarstvo

Pomen kompromisa za Pokojninski zavod

Pokojninski zavod za nameštence je tisti zavod, ki nam je vsem Slovincem brez razlike stanu in političnega prepričanja zelo pri srcu in za čigar usodo se vsi zelo zanimamo. Zato ni čudno, da ima slovenska javnost vedno velik interes na tem, kako je prav za prav s Pokojninskim zavodom, to je, kdo ga upravlja in kako se upravlja. Naravnost značilno je to, da se pred prago Pokojninskega zavoda položajo naše domače strankarske sovražnosti in da se vsi enotno trudimo za njegov napredek in procvit.

Zadnje volitve v Pokojninski zavod so bile leta 1924, pozneje ni bilo več volitev, ampak je vedno prišlo do kompromisne liste, ki so jo sestavili zastopniki delodajalskih in delojemalskih strokovnih organizacij.

Ko so bile pred nekaj tedni razpisane volitve v Pokojninski zavod, je bila vsa slovenska javnost docela prepričana, da tudi letos ne bo volitev in da se bodo tudi letos poklicani faktorji zedinili na skupno listo. Resnično — tudi letos so se vsi glavni poklicani faktorji zedinili za skupno kompromisno listo, tako na delodajalski kakor na delojemalski strani. Moramo reči, da je vest o kompromisni listi sprejela vsa javnost z velikim zadovoljstvom. Razlog tega zadovoljstva je predvsem v tem, ker bo zavod zaradi kompromisne liste prihranil nekaj težkih stotisočakov, ki bi se porabili za volitve. Ti stotisočaki bodo sedaj lahko prišli v prid zavarovanemu članstvu in bodo lahko služili kot naložba v našo narodno gospodarstvo. Stroški volitev bi odstotek upravnih stroškov občutno dvignili. To je torej prvi razlog, zaradi katerega so vsi veseli, da ne bo volitev.

Drugi razlog, zaradi katerega so vsi zainteresirani krogi veseli, da je prišlo do kompromisne liste in da ne bo volitev, pa je v tem: Pokojninski zavod je gospodarska ustanova, v kateri mora življenje potekati čim bolj naravno in čim bolj mirno. Biti mora odmaknjeno od dnevnega življenja, ne sme biti v osrednjem dnevnem politiki in zlasti ne sme biti sredstvo in predmet demagogije. Volitve pa morajo nujno to naravno in mirno življenje prekiniti in potegniti to gospodarsko institucijo pred široko javnost. V volilni borbi se razglašajo razna demagoška gesla, v javnost se znajo stvari, ki niso za javnost in ki prinašajo zavodu očividno škodo.

Vsega tega hvala Bogu letos ne bo. Tega predvsem ne bo, ker so vsi merodajni činitelji našega javnega življenja bili mnenja, da je Pokojninski zavod naša skupna zadeva, ki jo gojimo in branimos s skupnimi močmi. Moramo zlasti poudariti veliko uvidenost, ki sto jo pri nas pokazali ob politični stranki, to je JRZ in JNS. Čeprav niso minuli niti štirje meseci od skupščinskih volitev, ko sta si stali obe stranki nasproti kot sovražnici, sta sedaj uvideli nujno potrebo, da se zaradi velikih interesov Pokojninskega zavoda sporazumeta.

Za izboljšanje našega kmetijstva

Lani od 28. maja do 3. junija je priredila kr. banska uprava v Ljubljani veliko kmetijsko anketo, ki naj ima preučiti temelje našega kmetijstva in podati smernice za izboljšanje tako kmetijske proizvodnje, kakor tudi prodaje kmetijskih pridelkov in s tem sploh življenjskih pogojev našega kmeta. Ker so bili na tej anketi podani številni referati o vseh panogah našega kmetijstva in se je bila tudi debata zanimiva, se je pojavila dobra zamisel, naj se vse gradivo ohrani za nadaljnje delo, tako da se nalise. Tako je del referatov, predvsem socialnopolitične referate o problemih naše vasi prevzel Socialnoekonomski institut med svoje publikacije.

Veliko večino referatov pa je izdala sedaj banska uprava v posebnih knjigah. Prva knjiga, ki obsega referate agrarnopolitičnega odseka, je izšla že lani, sedaj smo dobili pa še ostale referate v najobsežnejši knjigi s te ankete.

Druga knjiga, ki je izšla, prinaša vse referate agrarnotehničnega odseka ankete, nadalje nekaj referatov agrarnokulturnega in agrarnosocialnega dela ankete. Skupno obsega druga knjiga 35 referatov na 441 tiskanih straneh. Tako smo dobili sedaj celotni potek lanske kmetijske ankete, ki je pokazala veliko dobrih misli in predlogov. Tu se vidi, da se naša banovina kot celostno, ki ima skrbeti za pospeševanje kmetijstva, stalno prizadeva izboljšati življenjske pogoje našega kmeta. Pri tem ne izdaja samo znanih preračunskih sredstev, temveč skuša dati vsemu delu tudi znanstveno podlago in s tem tudi najboljše smernice za nadaljnje delo.

Skupno obsega referati in debata na kmetijski anketi 4 knjige (od tega dve knjigi v založbi Socialnoekonomskega instituta s pomočjo kmetijskega oddelka banske uprave, dve pa v založbi banovine), ki imajo skupno 879 strani, kar je vsekakor bilo tehtno delo. Žal moti celotno delo dejstvo, da je format prve knjige manjši kot naslednjih in da je papir različen od knjige do knjige.

Cena knjigi je: za prvi dve v založbi Socialnoekonomskega instituta 20 din, za prvo knjigo v založbi banske uprave 20 din, za drugo 40 din. Cene so odmerjene zato tako nizko, da je omogočena vsem nabava teh knjig, iz katerih lahko črpajo mnogo dragocenih pobud.

Ureditev plačil naše države s sudetskimi ozeniljem. Nemški državni gospodarski minister je izdal devizno okrožnico, s katero ureja ureditve plačil med Jugoslavijo in sudetskimi nemškimi tvrdkami za posle, sklenjene do 11. oktobra 1938. Rešitev odgovarja odlokom, ki so bili izdani po priključku Avstrije. Sudetskoniemški upniki, ki so prej morali v češkem krlingru čakati po dve leti na plačila, dobe protivrednost svojih terjatev v čeških kronah po jugoslovansko-nemškem krlingru v markah. Jugoslovanske tvrdke morajo plačati dolžne zneske na kronski račun sudetskoniemskih ozeniljem pri naši Narodni banki. Poleg tega dobi ta račun še plačila iz češkega krlingra za račun sudetskih tvrdk. Sudetskoniemške tvrdke lahko za

in tak sporazum priporočata vsem svojim somišljenikom, ki so organizirani v raznih strokovnih organizacijah. Vodilne strokovne organizacije na delodajalski in nameštenski strani so temu klicu sledile in sestavile skupno kandidatno listo.

Kakor povsod in vedno, pa so se tudi tukaj pojavili nekateri nezadovoljenci, ki jim kompromisna lista ni po volji, pač zato, ker ni ustregla njihovim osebnim ambicijam. Govori se, da se poleg kompromisne liste na nameštenski strani sestavlja neka koncentracijska kandidatna lista, ki jo sestavljajo zastopniki majhnih in malopomembnih nameštenskih organizacij, to je Zveze bančnih, zavarovalnih, trgovskih in industrijskih uradnikov Jugoslavije, Zveze privatnih nameštencev Jugoslavije, Slovenske nameštenske zveze v Ljubljani in Zveze strojnikov Jugoslavije. Moramo povedati, da te organizacije v slovenskem nameštenskem pokretu in zlasti še pri volitvah v Pokojninski zavod ne pomenijo mnogo. Vse te organizacije skupaj imajo komaj nekaj sto članov, ki so obenem tudi zavarovanci Pokojninskega zavoda. Socialistična Zveza privatnih nameštencev Jugoslavije ima organiziranih nekaj trgovskih strojnikov, ima pa silno malo članov, ki bi bili obenem zavarovanci Pokojninskega zavoda. Krščansko socialistična Slovenska nameštenska zveza je imela po lanskoletnih lastnih izkazih 102 člana in še te v precejšnji meri samo na papirju. Člani Zveze strojnikov pa po svoji ogromni večini zaenkrat še niso člani Pokojninskega zavoda in nimajo torej pri volitvah v Pokojninski zavod nobene besede. S tem svojim nastopom je nedvomno Zveza strojnikov napravila svojemu članstvu slabo uslugo. Ne verjamemo sicer, da bi se dali zastopniki imenovanih organizacij zapeljati tako daleč, da bi zahtevali volitve. Če bo pa do volitev res prišlo, se bo jasno videlo, da zgoraj omejene organizacije v našem javnem življenju ničesar ne pomenijo; vsa javnost pa jih bo ogorčeno obsodila, ker so povzročili s svojim nastopom nepotrebne stroške.

Govori se, da so se tudi v delodajalskih krogih pojavili nekateri malkontenti, ki z delodajalsko kompromisno listo niso zadovoljni, ker ni zagotovila njih osebnih ambicij. Toda v naših delodajalskih krogih je toliko čuta za zdrav realizem in toliko smisla za resnične interese Pokojninskega zavoda, da bodo ostali poizkusi takih malkontentov brez vsakega rezultata.

Ko bo konec volilne dobe, bo potrebno nekaterim preveč ambicioznim gospodom posvetiti nekoliko več pažnje. Danes niso več časi, da bi smel kdo skupne narodne interese podrežati svojim osebnim interesom. Danes tudi niso več časi, da bi se po nepotrebnem trošilo našo skupno narodno premoženje. Kdor bo to samo poizkusil, tega si bo ljudstvo dobro zapomnilo in ga izločilo iz svoje srede.

svoje stare obveznosti kupijo kronske zneske pri nemški Verrechnungskasse, in sicer se dodeli ti zneski iz že omenjenega kronskega računa sudetsko-nemških ozeniljem pri naši Narodni banki. Pri obračunih velja za nemške lastnike srednji belginski tečaj za izplačilo Praga. V naši državi pa se preračunavajo tečaji po srednjem tečaju belgajske borze.

Izvoz v Ameriko. V zvezi z našim poročilom o novem načinu plačilnega prometa s severnoameriškimi Zdrženimi državami opozarjamo izvoznike fižola, hmelja, izdelkov iz mesa, kozjih in janjih koz izid, to je predmetov, ki se bodo izvažali v Ameriko, naj se za pojasnila glede načina plačila in določitve tečaja dolarja obračajo na podružnice Narodne banke.

Odtok zlata iz Belgije. Od 2. do 9. marca se je zlato zaklad belgijske narodne banke zmanjšal za 206, devizni pa za 392 milij. frankov. V teku meseca februarja se je zlato zaklad zmanjšal za 989, devizni pa za 444 milij. frankov.

Komerčajalnoindustrijski muzej v Bukarešti. Akademija za višje trgovske in industrijske študije v Bukarešti namerava organizirati v svojem okrilju poseben trgovskoindustrijski muzej. Da bi ta muzej dobil dovolj potrebnih predmetov in proizvodov, apelira Akademija tudi na naša podjetja in ustanove, da ji pošljejo vzorce, diagrame, grafike itd. Pošiljate naj gredo na naslov trgovinskega atašeya pri romunskem veleposlaništvu v Beogradu.

Španska produkcija železa in jekla. Španija je imela pred državljansko vojno znatno železno industrijo, pa je še izvažala znatne količine železne rude na predelavo v inozemstvo. Postopno se produkcija sedaj obnavlja. Najnižje stanje je bilo doseženo leta 1936, podatki za 1938 pa kažejo, da je produkcija jekla presegla produkcijo iz leta 1935, železo je sicer v produkciji zelo naraslo, vendar še ne dosega stanja iz leta 1935, kar velja tudi za železno rudo.

Dobave. Dravska delavnica v Ljubljani sprejema do 20. marca ponudbe za dobavo bencina, petroleja, tovnote masti, nafte in raznih olj. — Stab odseka za utrjevanje št. 1 na Vrhniki sprejema do 16. marca ponudbe za dobavo 45.000 kub. metrov smrekovih desk. — Uprava zavoda »Sarajevo« v Sarajevu sprejema do 20. marca ponudbe za dobavo olja, petroleja, masti, vazeline, glicerina, lak-asfalta, smole in krede.

Licitacije. Dne 17. marca bo v pisarni Staba za utrjevanje v Ljubljani licitacija za dobavo krampov, lopat in državcev; 22. marca raznega zidarskega in minerskega orodja; 23. marca raznega kovaškega in mizarskega orodja; 24. marca bo licitacija za oddajo del na novi stavbi v Ljubljani; dne 24. marca za dobavo frezalnega stroja; 27. marca za oddajo del za novo stavbo v Ljubljani ter dobavo 3 »šeping« strojev. — Dne 23. marca bo v intendaturi štaba dravske divizije oblasti v Ljubljani licitacija za dobavo 20.274 kub. metrov drv. — Dne 3. aprila bo pri upravi smodnišnice v Kamniku licitacija za dobavo 8584 kg trinitrotoluola in dne 12. aprila 2500 kg gutaperke.

Borze

Dne 16. marca 1939.

Svetovne efektne borze

Pariz: Tečaji so popustili, vendar so bile izpolnjen vse obveze.

London: Težaven razvoj, toda popoldne se je položaj nekoliko popravil.

Amsterdam: Padec tečajev. New York: Trg je bil danes mnogo bolj odporen vsem težavam kot pa včeraj.

Denar

Angleški funt 238 oz. 258

Nemški čeki 13.80

V zasebnem krlingru je ostal angleški funt neizpremenjen na 236.10—239.00. Tudi nemški čeki so ostali neizpremenjeni na 13.70—13.90. Grški boni so beležili v Zagrebu 30.50 denar, v Beogradu 30.15—30.85. Devizni promet je znašal v Zagrebu 3.676.498 din, v Beogradu 5.300.000 din. V efektih je bilo v Beogradu prometa 2.512.000 din.

Ljubljana — Tečajski primor.

Amsterdam 100 h. gold.	2315.00—2353.00
Berlin 100 mark	1755.62—1773.38
Bruselj 100 belg	734.00—746.00
Curih 100 frankov	995.00—1005.00
London 1 funt	204.45—207.65
New York 100 dolarjev	4345.50—4405.50
Pariz 100 frankov	115.42—117.72
Trst 100 lir	229.85—232.95

Curih. Beograd 10, Pariz 11.655, London 20.60, New York 439.875. Bruselj 74, Milan 23.18, Amsterdam 233.40, Berlin 176.35, Stockholm 103.075, Oslo 103.525, Kopenhagen 91.975, Varšava 88, Budimpešta 87.25, Atene 3.90, Carigrad 3.60, Bukarešta 3.37, Helsingfors 9.085, Buenos-Aires 101.625, Sofija 5.40.

Vrednostni papirji

Vojna škoda:

v Ljubljani 473 —475

v Zagrebu 472 —475

v Beogradu 471.50—472

Ljubljana: Drž. papirji: 7% investicijsko posojilo 101—102, agrarji 61—63, voj. škoda promptna 473—475, begunske obveznice 90—92, dalmatinski agrarji 90—91, 8% Blerovo posojilo 101—102, 7% Blerovo posojilo 95—96, 7% posojilo Drž. hip. banke 100—101, 7% stab posojilo 97—98. — Delnice: Narodna banka 7.600—7.700, Trboveljska 190—195.

Zagreba: Drž. papirji: 7% investicijsko posojilo 102.50—103.50 (102.50), agrarji 61.50—63, vojna škoda promptna 472—475 (477), begunske obveznice 90—91 (92), dalm. agrarji 91.50 blago, 4% severni agrarji 62.50—63.50, 8% Blerovo posojilo 101 denar, 7% Blerovo posojilo 95.25—96 (95.75), 7% posojilo Drž. hip. banke 101 denar, 7% stab posojilo 98.50 denar. — Delnice: Narodna banka 7.500 denar, Priv. agr. banka 228—232 (232), Trboveljska 195—200 (195, 200), Gutmann 35 denar, Osej. elek. tov. 85—90, Jadranska plovba 350 denar.

Beograd: Drž. papirji: 7% investicijsko posojilo 101.50—102.50, agrarji 62.50 denar, vojna škoda promptna 471.50—472 (471.50, 471), begunske obveznice 91—91.25 (91), dalm. agrarji 90.50—90.75 (90.75), 8% Blerovo posojilo 100.25 denar (100.50), 7% Blerovo posojilo 94.50—95.50. — Delnice: Narodna banka 7.650 denar, Priv. agrarna banka 229 denar (230).

Žitni trg

Novi Sad. Vae neizpremenjeno. Tendence neizpremenjena. Promet srednji.

Živinski sejmi

Cene živine in kmetijskih pridelkov v Ljubljani dne 15. marca t. l. Voli I. vrste 4 do 4.50 din, volii II. vrste 3.50 do 4 din, volii III. vrste 3 do 3.50 din, telice I. vrste 4 do 4.50 din, telice II. vrste 3.50 do 4 din, telice III. vrste 3 do 3.50 din, krave I. vrste 3.50 do 4 din, krave druge vrste 3 din, krave III. vrste 2 do 2.50 din, teleta I. vrste 6 din, teleta II. vrste 5 do 5.50 din, domači prašiči špeharji 8 do 8.50 din, prašiči pršutarji 7 do 7.50 din, sremški špeharji 8.50 do 9 dinarjev za 1 kg žive teže.

Goveje meso I. vrste prednji del 12 din, zadnji del 14 din, goveje meso II. vrste, prednji del 10 din, zadnji del 12 din, goveje meso III. vrste, prednji del 8 din, zadnji del 10 din, svinjina 15 do 16 din, slanina 17—18—19 din, svinjska mast 20—22 din, čisti med 21 din, goveje surove kože 10 din, telečje surove kože 12 din, svinjske surove kože 10 din za 1 kg. — Pšenica 200—210 din, ječmen 220 din, rž 200 din, oves 230 din, koruza 185 din, fižol 360 din, krompir 100 din, seno 100 dinarjev, elama 60 din, jabolka I. vrste 800 din, II. vrste 500 din, III. vrste 350 din, suhe češplje I. vrste 1400 din, II. vrste 1000 din, III. vrste 800 din, pšenična moka 320 din, koruzna moka 210 din za 100 kg. — Navadno mešano vino v gostilnah 8—10 din za liter, finejšje sortirano vino v gostilnah 16—18 din za liter.

Živinski sejem pri Sr. Juriju pri Celju dne 13. marca t. l. Na sejem je bilo prignanih 552 glav goveje živine, od teh je bilo prodanih 128 komadov. Cene naslednje: Debeli volii 5 do 5.50 din, volii II. vrste 4 do 4.50 din, debele krave 4 do 4.50 din, slabšeje krave 2.50 din, telice 4 do 4.50 din in teleta 4.50 do 5 din za 1 kg žive teže.

Ptujski svinjski sejem 15. marca 1939. Prignanih je bilo 140 svin in 91 prascev, skupno 231 glav, od tega prodanih 89 glav. Cene so bile naslednje: prasci od 6 do 12 tednov stari 100—210 din za komad, pršutarji 6.50—7.25 din, debele svinje 7.50 do 8, plemenske svinje 6—6.50 din za 1 kg žive teže. — Prihodnji svinjski sejem bo 22. marca.

Mizarski risarski tečaj v Novem mestu. Zavod za pospeševanje obrta Zbornice za TOI v Ljubljani priredi v Novem mestu tečaj za strokovno risanje za mizarske mojstre in pomočnike. Tečaj bo ob nedeljah od 8 do 12 v Rokodelskem domu. Prične se v nedeljo, dne 26. marca t. l. in bo trajal tri mesece. Poučeval bo domači strokovnjak-mizarski mojster, Mizarski mojstri in pomočniki, ki bi želeli obiskovati ta tečaj, naj se javijo najkasneje do 22. marca t. l. osebo ali pismeno z navedbo točnega naslova pri poslovalnici Zavoda PO Zbornice TOI v Novem mestu (predsednik g. Alojzij Midofer). Pouk bo brezplačen. Udeleženci morajo skrbeti sami za razne potrebščine, o čemer določa podrobnejša pojasnila pri poslovalnici Zavoda PO v Novem mestu.

Samo še danes ob 16., 19. in 21. uri
KINO MATICA tel. 21-24

Havajska glasba

8 letni CARUSO-Bobby Breen. Film
prekrasnih havajskih melodij. Film z
otoka večne mladosti in ljubezni.

Velik triumf — zaslužen triumf krasne filmske umetnice!

Pustolovščine Toma Sawyerja

Po nesmrtnem, slavnem MARK TWAINOVEM romanu!

Kino Union Tel. 22-21

Predstave ob 16., 19. in 21.
Teja prekrasnega filma
ne sme nihče zamuditi!

Mladina in odrasli brez
izjeme so navdušeno pri-
znali, da tako lepega
filma že dolgo niso videli!

Boj proti revmatizmu je rentabilen

Morda se bo komu zdel naslov nesmiseln, a vendar vsebuje čisto resnico.

Ze enkrat sem na tem mestu na kratko poročal o boju, ki ga vodijo evropske in ameriške države zoper revmatizem, o boju proti temu »narodnemu sovražniku«, kakor ga imenujejo v USA. Skoraj vse evropske države so udeležene v tem boju, le balkanske države se zanj še ne zanimajo. Da bi se tudi pri nas kaj storilo zoper revmatizem, zato sem napisal te vrstice.

Kaj pomeni revmatizem?

Po modernih nazorih pomeni revmatizem številne bolezni, ki imajo različne vzroke in oblike. Sicer moje besede niso namenjene strokovnjakom, vendar mislim, da bi bilo zanimivo, ako navedem različne nazive posrednih revmatičnih obolenj (po nomenklaturi, ki jo je prevzelo francosko ministrstvo za narodno zdravje):

1. Bouillaud-jeva bolezen (akutni revmatizem, revmatična mrzlica — »polyarthritie rheumatica acuta« starih avtorjev).
2. Infekcijska sklepna vnetja in akutni infekcijski pseudo-revmatizem.
3. Akutne sklepne manifestacije toksičnega in medikamentnega izvora (serumi, proteini, zdravila).
4. Delni kronični revmatizem (brez vnetja (?): kolkove afekcije, Heberdenovi gomoljčki itd.).
5. Progresivni kronični revmatizem s splošno tendenco (povzročen z vnetjem ali brez vnetja).
6. Hrbtenični revmatizem:
 - A) lokalne forme (tillnaka, hrbta, ledja, vnetja hrbtenice zaradi nezgode);
 - B) obče forme (akutno in subakutno vnetje hrbtenice in deformativne forme).
7. Abartikularni revmatizem (staničaste, mišičaste in živčne manifestacije).
8. Sklepne manifestacije po poškodbah.
9. Luskavi revmatizem.
10. Protin (akutni, kronični, abartikularni).

Zanimivo je tudi, da zgoraj omenjena Bouillaudjeva bolezen vsebuje raznovrstna obolenja: revmatična vnetja srčne mreže, srčnega mišičja, osrčnika, poplčnice, ledvice, jeter, bolezni svetlega Vida (chorea — zvinjavka), revmatična vnetja sklepov, mišic, kit itd.

Kdor hoče razumeti revmatizem, se mora z njim specialno in temeljito baviti. V Franciji se je zaradi tega ustvarila nova specialna panoga medicine: revmatologija.

Mednarodna organizacija boja proti revmatizmu

Revmatizem je res nevarna bolezen, ki povzroča zlo ne le posameznikom in njihovim družinam, ampak tudi državam. Ne obtežuje le denarno zavarovalne družbe in pokojninske zavode, ampak tudi zaradi zgodnje invaliditete, proračunane od ministrstva za narodno zdravje. Zato človeka ne preseneča, da so se v zadnjih desetletjih začela ustanavljati mednarodna združenja za pobijanje te socialne bolezni.

Köhler (kopališče Elster) naglašal, da je bil kulturni dogodek prvega reda, ko so vodilni krogi »International Society of Medical Hydrology« ustanovili v Parizu 20. IV. 1925 Mednarodni komite »International Society of Medical Hydrology« ustanovitev odborov v različnih kulturnih državah. Dne 15. X. 1928 se je ustanovila »Ligue internationale contre le Rhumatisme«. Danes je v njej združenih 25 nacionalnih društev. Vse te družbe so si postavile za smoter raziskovati bolezni, ki so znane pod imenom revmatizem, o njihovem bistvu in vzroku. Poleg znanstvenega raziskovanja imajo tudi namen stvarno obravnavati revmatizem, t. j. dognati njegovo strokovno in moderno profilakso in terapijo. Interes za revmatizem hodečo vzbuditi s tem, da kažejo na gospodarski pomen revmatičnih obolenj in na škodo ter na stroške, ki jih trpi ne le posameznik, ampak cela družba.

Boj proti revmatizmu v posameznih državah

Francija

Francija je v svoji organizaciji borbe proti revmatizmu dosegla pomembno vlogo v Evropi. Zato si jo lahko natančneje ogledamo.

Francosko ministrstvo za narodno zdravje je začelo leta 1936 organizirati borbo proti revmatizmu po posebnem načrtu. Ustanovilo je pod predsedstvom Bezančona komisijo s številnimi uglednimi člani (med njimi M. P. Weil, Coste, Lacapère in drugi), ki naj bi zgotovili celotni načrt za borbo proti revmatizmu. Poleg te se je še istega leta ustanovila Permanentna komisija za revmatizem, ki je imela nalogo baviti se z vsemi vprašanji, ki se tičejo profilakse in zdravljenja revmatičnih bolezni, pa tudi precevitve

stroškov in koordinacije vseh raziskovanj, ki se tičejo revmatizma. Ta Permanentna komisija je izvršila pripravljeno delo tekom leta 1937. V začetku leta 1938 pa je minister za narodno zdravje Marc Rucart ustanovil Višji svet za socialno higieno. S tem se je izvršila zelo posrečena unifikacija in koordinacija številnih, že prej od ministrstva ustanovljenih komisij. Omenjeni Višji svet tvori sedem komisij, med katerimi je posebna komisija za revmatizem kot nadomestek prejšnje Permanentne komisije.

K delu proti revmatizmu sta mnogo pripomogla Francois Francon in Weissenbach. Ze leta 1926 je Francon označil revmatizem kot težko socialno nadlogo. Isto sta ponovila v svojem poročilu leta 1928. Minulega leta pa jima je Mednarodni urad za javno higieno zaupal izvršitev dveh razprav o akutnem in kroničnem revmatizmu. Njuna naloga je bila ta, da razložita stanje medicinskih in socialnih problemov, mišljenja o tem predmetu, kakor tudi pomen strahotnih nevarnosti, ki jih povzroča revmatizem, in sredstva za borbo proti njemu, pri katerem naj bi bile udeležene številne organizacije Francon in Weissenbach sta izvršeno opravila svoje delo. Na podlagi teh dveh razprav sta izdala letos knjigo »Les Rhumatismes maladies sociales«, ki ni namenjena le zdravnikom, ampak tudi sociologom.

Poleg številne literature izhajajo v Franciji tudi specialne revije o revmatizmu »La Revue du Rhumatisme« in »Les Archives de Rhumatologie«.

Tudi v praksi se boj proti revmatizmu lepo razvija. Ustanovljene so številne klinike in poliklinike, ki se peajo specialno z revmatizmom. V 15 francoskih kopališčih so instituti, ki preizkušajo in zdravijo revmatizem samo v Parizu je znašal proračunski znesek kot pomoč revmatikom 18 milij. frankov. S tem si lahko predstavljamo, kako velike investicije so potrebne za boj proti revmatizmu.

Švedska

Na Švedskem je skoraj vsakdo član penzijskega zavarovanja, starostnega in invaliditetskega. Zaradi kroničnega revmatizma je bilo penzioniranih 12,4% zavarovancev, le 5,8% pa zaradi pljučne tuberkuloze 4000 invalidnih revmatikov je dobilo predčasno pokojnino. Švedska se ponaša s šestimi specialnimi bolnišnicami za revmatike, ki so razporejene po vsem ozemlju Švedske.

Anglija

Theiler in Litichewsky poročata, da je bilo med 16 milijoni prebivalcev 400.000 zavarovancev. Glover pa je izračunal, da je bilo med 1.600.000 zavarovancev pri 14 milij. prebivalcev 17% revmatičnih invalidov.

Leta 1927 je bila v Angliji izplačana za revmatizem ena šestina vsega denarja, izdanega za zdravljenje in nezmoglost za delo.

Za bolnike in invalidne rente so izplačali 5 in pol milij. funtov. Ako se temu znesku še prišteje izguba zaslužka, dobimo 17 milij. funtov.

Campel cenil vso izgubo, ki jo povzročuje revmatizem, na 30 milij. funtov letno.

Tudi v Angliji so se ustanovile številne specialne bolnišnice in klinike ter zdravilišča, zlasti za revmatične otroke, za kar so bili potrebni seveda ogromni zneski.

Združene države

Osgood trdi, da ima revmatizem v Združenih državah okrog 12% celokupnega prebivalstva. Med 600.000 zavarovanci »Metropolitan Insurance Coy« je 9% revmatikov, napram 4,5% tuberkuloznih (Hench).

V državi Massachusetts je med 4.380.000 prebivalci 140.000 bolnih na revmatizem, ki so potrebni vsakoletnega zdravljenja. Rumatizem je 9 krat bolj pogost kot tuberkuloza.

Izračunali so, da je leta 1932 povzročil revmatizem v USA izgubo 7,5 milij. delovnih tednov; stroški za zdravljenje in različne podpore so znašale preko 200 milij. dolarjev.

Rusija

Leta 1929 je zavarovalna družba v Leningradu registrirala izgubo 2.350.000 delovnih dni zaradi revmatizma in je izplačala okrog 7 milijonov rubljev kot podporo.

Leta 1933 se je zdravilo na javne stroške 136.500 oseb, bolnih na revmatizem, v terminalnih kopališčih (Danievski).

Nemčija

Po Sommerfeldu je med 33.000 bolniki med industrijskimi delavci 4000 bolnih na revmatizem (12%). Ficher podčrtava, da je med industrijskimi delavci, ki so stari nad 40 let, 58% onih, ki kažejo objektivne znake revmatizma, 29% pa jih je

večkrat na leto bolnih in nezmožnih za delo; pri 8% je revmatizem le lahkega značaja.

Zimmermann poroča, da je revmatizem 8,2 krat pogostejši kot tuberkuloza.

Tudi v Nemčiji je brez števila specialnih bolnišnic. Številna gorka kopališča imajo specialne institute za raziskovanje in zdravljenje revmatizma. — Strokovna revija »Zeitschrift für Rheumaforschung« izhaja že drugo leto.

Slično bi lahko poročal še o drugih državah, a se mi zdi odveč. Hotel sem na eni strani pokazati, kako veliko število je bolnih na revmatizem; število bi se še povečalo, če bi pristeli k revmatičnim obolenjem srčne napake in druga obolenja organov, ki jih povzročuje revmatizem; na drugi strani pa sem hotel poudariti, kako velike investicije kapitala so potrebne za uspešen boj proti revmatizmu.

Uspehi pri zdravljenju revmatizma

V Franciji, Angliji, Nemčiji, Združenih državah, Rusiji, na Danskem in Švedskem in drugod so že ugotovili, da dobro organiziran in dobro voden boj proti revmatizmu doseže tudi očitne uspehe. Z ugotovitvijo teh uspehov je bila dana pobuda k večjim investicijam in k še intenzivnejšemu delu za boj proti revmatizmu.

Köhler in Hering poročata iz nemškega državnega zdravilišča v kopališču Elster o velikih uspehih pri zdravljenju revmatizma. Zanimivo je, da je bilo od vseh bolnikov po 2—3 letih 74,7% sposobnih za delo, 11,5% le deloma in samo 13,7 odstotkov popolnoma nezmožnih za delo. Pripominjajo tudi, da bi bilo prihranjenih mnogo stroškov in doseženo še več uspehov, ako bi bili bolniki pravočasno pregledani in takoj oddani v zdravilišče. — Grabowski poroča iz zavoda za raziskovanje revmatizma v Achenu o velikih uspehih zdravljenja Behtereveve bolezni (posebni revmatizem hrbtenice), ki morajo presenetiti. To pa je tem bolj pomembno, ker bi ti bolniki sicer postali pohabljeni.

Tudi v Angliji so imeli velike uspehe pri zdravljenju otrok s srčnim revmatizmom (Smallwood). Enako beležijo uspehe pri zdravljenju revmatizma v angleškem kopališču Bath. — Doseženi uspehi so dovedli do tega, da se je ustanovil »Empire Rheumatism Council« leta 1934, ki je leta 1937 izdelal sedemletni načrt, da bi se še intenzivnejše vodil boj proti revmatizmu.

Po ruskih statistikah je trajala nezmoglost za delo pri 100 bolnikih (na revmatizmu mišic in živcev) pred kuro 5353 dni, po kuri v teku enega leta pa le 640 dni. — Od onih bolnikov, ki so zapustili zdravilišče neozdravljeni, se je 35% izboljšalo stanje po preteku enega leta.

Pregled

Uspehi so torej že doseženi in značijo velik »plus« v borbi proti revmatizmu. Obenem pa dajejo izpodbudo k vsestranskemu boju v naprej. Človeška družba ni sentimentalna. Kajti ona vodi boj proti revmatizmu le zaradi ogromnih izgub ljudskega kapitala in je prepričana, da je ta boj za njo rentabilen. Uspehi v tej borbi ji ne bodo le nesli visoke obresti, ampak se bo investirani kapital tudi odplačeval.

Torej je boj proti revmatizmu rentabilen!

Poziv

Pri nas so številni revmatiki, ki niso deležni nobenega stalnega in nujno potrebnega zdravljenja po modernih, sedaj že popolnoma ustaljenih

Pazite dobro

kadar kupujete Aspirin, dahi so tablete in zavoj označene z »Bayer« jevim križem. Brez te zaščitne znamke ni Aspirin.

ASPIRIN

TABLETE

Oglaš. reg. pod št. brojem 32608 od št. 1428.

metodah. Veliko število je tudi takih, ki jim je po enoletni podporni dobi na razpolago le ubožno izpričevalo in ki jih bolnišnice odklanjajo kot neozdravljive. Navadno postanejo pohabljeni, njih družine pa so prepuščene žalostni usodi.

Slovenija je bila vedno v vsakem oziru napredna. Tako se je tudi v zdravstvenem oziru borila in se še bori z uspehom proti nalezljivim boleznim, proti tuberkulozi, proti raku itd.

Nikdo pa se do sedaj ni našel, ki bi dal pobudo, da bi se pri nas sistematično organiziral boj proti revmatizmu, dasi bi se to lahko zgodilo brez posebnih naporov.

V prvi vrsti je potrebno ustanoviti specialno zdravilišče, kjer bi se raziskoval in zdravil revmatizem, in sicer tam, kjer so že naravna izvrstna terapijska sredstva. — V drugi vrsti pa postaviti poseben paviljon za revmatike pri splošni bolnišnici v Ljubljani, ker so tam potrebni specialisti: laringologi, oftalmologi, bakteriologi, dentisti in drugi.

Kakor pri vseh socialnih nalogah je tudi tu nujno, da oblast, pri nas banska uprava, avtoritativno nastopi. Menda ne bo nobenega zdravnika, če stvar dobro premisli, da bi temu nasprotoval ali celo odsvetoval, ker bi s tem samo dokazal, da se ga nova doba ni dotaknila. Tudi mislim, da bo malo tako zvanih inteligentov, ki bi trdili, da je za kopališča kuharica in dober cvček pomembnejši kot zdravnik.

V Sloveniji so številne bolnišnice zavarovalne družbe, ki imajo dolžnost, da se zainteresirajo za uspešen boj proti revmatizmu. To so OUZD, različne Bratovske skladišnice, Železničarski humanitarni fond, Trgovska bolnišnica blaginja in druge. Semkaj spada tudi, sicer le indirektno zainteresiran, Pokojninski zavod.

Ako bi oblast povabila vse te činitele k udeležbi boja proti revmatizmu, bi bil boj proti temu »narodnemu sovražniku« kmalu v teku.

Končam z besedami francoskega zdravnika Calmette-a: »Izdatki v zaščito ljudskega zdravja predstavljajo plodono bogastvo, ker varujejo človeški kapital; ako časno obremenjujejo proračune, ustvarjajo v resnici kapital, ki je naložen na visoke obresti.«

Dr. K. K.

Truplo patriarha Mirona, romunskega ministrskega predsednika, ki je umrl v francoskem mestu Cannes, ob prenosu s kolodvora v Bukarešti.

L I S T E K

Pismo iz južne zemlje

Buenos Aires, februarja.

Marsikaj smo doživeli že tukaj potem, ko sem zadnjič pisal. Pa sem prav te dni bral (čepprav je bilo že davno napisano) dopis drugega tukajšnjega poročevalca.

Torej kaj naj napišem? Gospodarsko res že gre kriza v deželo, kot sem v zadnjem pismu omenil. Pred kratkim se je oglasil tu pri meni nek Nemec. Iz Bahije Blanke je prihajal in zakaj?

Bahija Blanka je znano zelo važno trgovsko pristanišče. Ta mož mi je trdil, da je v pristanišču kar mrtvo. Nič se ne dela. Vse beži drugam po deželi. Bahija Blanka je glavno izvozišče pšenice in moke in kož. To se pravi ne glavno, ker pšenica se tovari v silnih množinah tudi v Rosariju, meso in drugo pa v Buenos Airesu. Gotovo pa je zelo značilno za padec gospodarskega nivoja, če dremlejo Bahija Blanka. Sicer pa letina ni slaba.

Pa bo rekel kdo. Dobro je tam pri vas, ker imate tako mašino, ki dela dež... Saj ste brali dopis v »Slovenec«. Pisan je bil v času aplošne vneza za »čarovnika« (mago so mu rekli) Balgorria, ki je rudniški inženir in gotovo zelo razumna glava.

Kaj pa sedaj o njem in njegovi iznajdbi mislijo?

Prvi, ki so vstali zoper njega so bili vremen-

ski preroki, ki so se pa le tudi nekaj novega naučili. Sedaj napovedujejo vreme le za 24 ur naprej. Prej so ga pa kar za 48 ur. Rekli so pa tako, da so njihove priprave tudi kazale, da mora biti v tistih dneh dež, kot ga je »napravil« čarovnik... Zanimivo je pa ostalo pred vsem to, da prav tisti dan, ko je on dež z vso gotovostjo napovedal in je bila njegova napoved v nasprotju z ono poklicnih meteorologov, ni bilo niti kapljice... To je pa res, da tako strašne oparice ni bilo to leto, kot one dneve, ko je coprnik dež kahal. Zaenkrat se je mož ustrašil in je raje odšel delat dež ven na deželo, koder mu manj nagajajo vremenoslovci. Ti so pa še malo škodoželjno spravili v zvezo z njegovim čaranjem katastrofalne poplave, katere so zadele malo po tistem Cordobo, kjer so doživeli grozotne nalive in nevihte, ki so tudi nekatere naše opekarne priprave v veliko škodo, ker jim je voda odnesla opeko. Trdijo vremenoslovci, da je zaradi motenj povzročenih v atmosferi, nastal v ozračju nered... Seveda so vse same domneve. To je pa res, da se danes že kar nič ne govori o možu, ki dela dež, kakor so tam na štajerskem pozabili na tistega moža, ki je čudežno zdrvil raka...

No, pa to so bolj burke, kakor novice... Pa imamo tudi novice mnogo.

Posebno pomemben dogodek za Slovence je bila nova maša. Kar dvakrat smo jo praznovali, a obe naši tukajšnji »starci«. Vladimir Zmet, rojen v Šiški, po očetu iz Vitovelj na Vipavskem, po materi pa iz Logatec, po svoji mladosti iz Kranja, po svojem poklicu pa salezijanec, nam je napravil lepo veselje, ki je bilo enako za Primorce kot za Prekmurce.

5. febr. smo slavili ta dogodek na Paternalu. Bilo je nekaj zares veličastnega. Vsi trije duhovniki, ki smo na tej zboritvi, smo bili skupaj, pri-

biteli so tudi novomašnikov prijatelji in pa superior očelov Kamlio, ki je kakor slovenski oče. Saj pri njih je bilo prvo zavetje za Slovence in pri njih najdemo vedno ljubeznivo pomoč, tako, da je bilo njemu in nam v veselje, da je mogel biti med nami. Pri navitnici, ki jo je napravil pri slavnostnem kosilu, nam pa je celo to iznenadenje pripravil, da nam je nekaj slovenskih besed povedal.

Enako slovesna je bila nova maša na Avellanediji, kjer so pevi zapeli lepo po slovensko. Nikdar menda še niso bili tako zbrani vsi Prekmurci kot 12. februarja, ko smo praznovali kar dvoje tako pomembnih dogodkov. Imeli smo dopolneno novo mašo v polni cekvi, popoldne pa smo slavili 20 letnico Slovenske krajine v Jugoslaviji.

V društvenem življenju so sedaj počitnice in pikniki in »karneval«... V predpustu se je vedela tudi znatno zmanjšalo število samskih. Bilo je mnogo porok med našimi. Pa naj bo dovolj teh novic. Sedaj pa še ena taka, ki ni brez pomena za slovensko javnost doma.

V župniji sv. Jožefa smo dobili novega kaplana v osebi nečaka kardinala Copello, tukajšnjega nadškofa. Studiral je mladi gospod v Rimu in lani koncem leta dovršil svoje študije. Ko sva se prvič srečala, se je začudil, ko sem mu povedal, da sem Slovenec. Niti malo nisem mislil, da mu bo beseda znana. Pa mi je kar takoj povedal, »iz Ljubljane?«... Da jo torej pozna? In je res tako. Vozil se je z avtom skozi Slovenijo v Zagreb. In kakšni so njegovi vtisi? Pot do Ljubljane, po tržaški cesti je nekaj krasnega, toda, le pišite domov, tako mi je rekel: dežela je nadvse lepa, cele so pa škandal... Prav je imel neki argentinski poslanik, ki se je začudil, ko sem prosil za potni list v Jugoslavijo... »Nikar ne hodi, če nečeš

ruinirati avta... Najslabša je bila cesta v Jugoslavijo na vseh 30.000 km, ki smo jih prevozili po Evropi skozi Ogrsko, Avstrijo, Nemčijo, Belgijo in Francijo ter Italijo... A dežela je pa nemara bila od vseh najlepša.

Na potu čez Dolenjsko mu je ostala v spominu tipična slovenska pokrajina z belimi zvoniki in rdečimi strehami po holmih in pa veličasten pogled iz Jugorij na Belo krajino.

V Ljubljani so se vstavili pri Mikliču. Ohranil je v spominu grad in nebotičnik in bil je prav zadovoljen s stražnikom, ki mu je tako lepo znal brez besed pokazati pravo pot. Gospod zna le špansko in italijansko.

Hrvatske redovnice sv. Frančiška z otoka Blato so si kupile po treh letih bivanja v deželi lastno hišo, čedno poslopje s precejšnjim zemljiščem. 2. februarja je bil blagoslov nove hiše in otvoritev otroškega javetišča. Ta hiša stoji v Tropezoni, že izven glavnega mesta, a prav tam, koder je Slovencev zelo mnogo naseljenih, da bo s tem dana možnost, da se bodo tudi tamkaj zbirali.

Hladnik Janez.

— Proti trdi stolici in zlati žili, zdrženi z navalom krči, utripanjem srca in glavobolom je naravna »Franz-Josefova« grenka voda že od davnine preizkušeno domače sredstvo. Prava »Franz-Josefova« voda milo učinkuje in sigurno odvarja, a vrhu tega tudi v zastarelih slučajih ne odreče.

Oglaš. reg. št. 32672/32

Drobne novice

Koledar

Petek, 17. marca: Jedert, devica; Patrik, škof.
Sobota, 18. marca: Ciril Jeruzalemski, cerkveni
učnik; Salvator, spoznavalec.

Novi grobovi

† V Ljubljani je umrla gospa Ivana Pollak roj. Podgoršek. Pogreb bo v soboto ob pol 5 popoldne.
— V soboto popoldne ob 2 bode pokopali gospo-
da Valentina Lotriča, ključavničarskega mojstra,
ki je umrl včeraj.

† V Sostrem pri Ljubljani je umrl gospod
Josip Svetek, gostilničar, posestnik, mesar in tr-
govec. Pogreb bo v nedeljo, 19. marca na domače
pokopališče.

† V Podgori pri St. Vidu nad Ljubljano je
mirno v Gospodu zaspal gospod Pavel Kavac, že-
lezničar v pokopju. Pokopali ga bodo danes ob 4
popoldne na župnem pokopališču v St. Vidu.

† V Ljubljani je v 80. letu starosti umrla go-
spa Ivanka Korban, vdova nadučitelja. Pogreb bo
v soboto ob 4 popoldne.

Naj jim sveti večna luč! Zalujocim naše iskren-
no sočalj!

Osebnostne novice

— Iz vojaške službe. Imenovan je za veteri-
narskega poročnika Franc Deržič, dipl. veterinar
in voj. drž. gojenec; upokojen je peh. stotnik I.
razreda Stanko Juzbašič; iz drž. službe je izstopil
peh. podporočnik Gvido Furlan in je bil obenem
preveden v rezervno; v inž. stroko je preveden re-
zervni peh. poročnik Ciril Štebinger in iz državne
službe je izstopil inženir v VIII. polož. skupini
Milan Cvetkovič.

— Izpit so opravili za čin strojnega stotnika
II. razreda strojne skupine poročnika Lovro Stam-
buk in Jakob Breškovič; za čin rezervnega sani-
tetskega podporočnika kaplari-dijaki dr. Borislav
Leskovic, dr. Franc Kušar, dr. Simon Bril, dr.
Leon Matof, dr. Bruno Urh, dr. Bruno Blivajs,
dr. Orest Hruš, dr. Branko Križan, dr. Marij Av-
čin, dr. Kazimir Dergane, dr. Viktor Volčjak, dr.
Branko Oberhofer in dr. Nikolaj Šnajder; za čin
rezerv. lekarniškega podporočnika kaplari-dijaka
Pavle Bosnič in Albin Zumer in za čin rezerv. ve-
terinarskega podporočnika kaplari-dijaka Franjo
Abt in Martin Sudar.

Šolska upraviteljica Sadarjeva

Sadar Marija, roj. Kleinmayer, šol. upra-
viteljica dekliške ljud-
ske šole v Sp. Šiški,
je odšla dne 10. mar-
ca t. l. na lastno pro-
šnjo v zaslužni pokoj
po 35 letnem službo-
vanju. Njeni službeni
krajci so bili: Dob. Har-
jul, Šmartno pri Kra-
nju, od 1. marca 1917
pa Sp. Šiška v Ljub-
ljani. Redki so učitel-
ji, ki bi bili v Ljub-
ljani 22 let upravitelji
na istem mestu, že

redkejši pa, ki bi opravljali poverjene jim dolžno-
sti s tolikšno vnemo, vestnostjo, vdanostjo in lju-
bezno, kakor jih je opravljal ga. Sadarjeva. V
izpolnjevanju poklicnih dolžnosti je bila vzor učitel-
stvu, šolski mladini in staršem. Učitelstvo je
imela v nji dobrohotno predstojnico, mladina lju-
bečo vzgojiteljico in starši skrbno namestnico. Nje-
no delo, dasi v prvi vrsti osredotočeno na šolo,
pa je segalo tudi čez šolski prag. Kjerkoli je slu-
žila, povsod je poprijela za delo tudi izven šole.
Za v Horjulu je bila delavna v tamkajšnjem pro-
svetnem društvu, enako v Šmartnem pri Kranju,
kjer je pomagala celo v obč. tajništvo. Ko se je
preselila v Ljubljano, se je posvetila delu v kr-
ščanskem ženskem društvu, v katerem so ji čla-
nice kmalu zaupale mesto predsednice, pred-
sednice in tajnice. Kot zavedna katoliška učitelji-
ca se je oklenila z vsa duša Slomske zveze, se-
danje družbe, kjer je večkrat predavala in pi-
sala v »Slov. učitelj«. Kako jo epušeje in uva-
žuje krščansko učitelstvo, kaže dejstvo, da je že
25 let odbornica, odnosno podpredsednica Slo-
mske družbe. Pri vsej njeni moški oddolžnosti pa
človek občuduje njeno veliko ljubezen do ma-

Kaj pravite?

Po vojni, ko je bilo življenje precej dolgo-
časno, smo se zabavali s tem, da smo se šli libe-
ralce in klerikalce in še hujše stranke. Višek
užitka je bil, če je ena stran drugo vrgla vlado.
»Al! smo jih dol!« smo si rekli in si meli roke,
dokler nismo zopet — mi — padli. Danes pa je
resnično življenje postalo samo tako zanimivo, da
te igre ni več treba. Danes ne vleče več, če be-
remo na tej strani, kako so ti hudobni liberalci
razgrajali v Senžurju, še manj vleče, ako beremo
na oni strani, kako so v srednjem veku prazili
napredneže in kako se prav za prav tudi iz opice
lahko izleže kak človek. Kaj ko bi rekli, da se
vse dotle, dokler bo življenje tako zanimivo, ne
bomo med seboj prav nič več držali in si pod-
stavljali noge, marveč vsak za sebe pridno delati
za skupno dobro. Kaj ko bi si rekli slovenski
Sokolji — saj ni treba glasno, dovolj je, da si to
samo mislijo in v dejanju pokažejo: Cisto prav,
da so javno priznani tudi Slovenski fantje. Zdrava
tekma mora biti. Končno vendar narodno vzgojijo
mnogo ljudi, ki bi jih Sokol nikdar ne zajel. —
Pa ko bi si rekli tudi Slovenski fantje: Če te ta
in ta ni pri nas, pa naj bo vsaj pri Sokolu. Bolje
nekaj kot nič. Slovensko bo pa le usmerjen.

Kaj pravite ali bi se ne dalo to doseči, saj
si vendar skoraj vsi Slovenci vseh barv in na-
zorov nekaj podobnega žele? Seveda negate,
ki jim je preprič, kar voda ribi, bi bilo potrebno
za ta čas zamašiti usta.

In brate Hrvate, ki dokazujejo, da vsaki teh-
ničar ni treba jezika, lepo prosimo, naj pri tem
z nami vred ne neha jo paziti, da se nam tehničar
ne razbije. Prvo je tehničar, potem pa se bomo
že kako gugal, pa magari da si namesto jezika
napravimo še tretjo skodelico. Ali ni tako? Kaj
pravite?

dine, posebno do revne. Njeno karitativno delo-
vanje izpričuje dejstvo, da je že 22 let nadzorova-
teljica šolskega dnevnega zavetišča, da je 14 let
odbornica kuratorija slepih, da je 13 let tajnica
v stavbni zadrugi »Slomski dom«. Njenega dela
tudi šoleka oblast ni prezrla. Prejela je v dobi
svoje službovanja več pohvalnic in bila je odli-
kovana tudi z redom sv. Save. Sedaj, ko odhaja
v res zaslužni pokoj, je prevzela upravnništvo
»Vrtca«, s čimer je pokazala, da mladine, ki jo je
vse šolsko življenje tako zelo ljubila, ne mara še
zapustiti in se hoče zanj trčkovati še tudi v po-
koju. Naj uživa pokoj dolgo let. Njeno življenje
in dela pa bode zgled krščanskemu učitelstvu in
našemu krščanskemu žensstvu.

— Društvo slovenskih likovnih umetnikov
nam poroča: Akcija DSLU za pomoč obolelim in
onemoglim slovenskim umetnikom je našla med
našim občinstvom nepričakovano ugoden odziv.
Darovi za bolniški fond se stekajo skoraj sleherni
dan v društveno blaginjo. Društvo bo tudi v na-
dalje redno obveščalo javnost o uspehu svoje so-
cialne ustanove. Danes poročamo s posebno ra-
dostjo, da je gospod, ki ne želi, da se izve njegovo
ime, nakazal DSLU za bolniški sklad 3000 din.
Ko izrekamo gospodu darovalcu svojo iskreno zah-
valo, izražamo željo, naj bi njegovo velikodušje
našlo čim več posnemalcev med ljubitelji sloven-
ske likovne umetnosti.

— Stare najdbe v Forminu. Almanah kralje-
vine Jugoslavije kakor tudi starinslovnih spisov
poročajo, da so na ozemlju vasi Formin pri Sv. Mar-
jeti nižje Ptujali bili izkopani že nekoč predmeti iz
neolitike dobe in da je tukaj v starem veku ob
rimski cesti bila manjša naselbina. Resničnost teh
poročil vnovič potrjuje najdbe staroveških posod,
nakitov, orožja in ostankov človeških okostij, ki
so bile v teku zadnjih treh let, kakor tudi letos
izkopane v gramoznici posestnika Kolariča Jo-
žeta ob priliki nasipanja občinskih cest. Izgleda,
da bi bilo tukaj grobišče. Ker se ob takih prilikah
z nepazljivim izkopavanjem porazgubi in uniči več
predmetov, ki bi imeli sicer arheološko vrednost,
bi bilo priporočati, da bi se za stvar zanimalo
muzejsko društvo.

— Mesto venca na grob nepozabne ge. Ivane
Trsar roj. Kremenšek daruje rodbina Kremenšek-
Borštnik, Laze pri Planini, 200 din za slepe otroke v
Kočevju.

— Trdka, ki je dne 15. februarja potom »Slo-
venca« iskala trgov. sotrudnika pod šifro »Zanes-
ljiv 2275«, je vljudno naprosena, da javi svoj na-
slov naši upravi.

— Ljudskim šolam! Izšla je knjiga »Petelin-
Horn: Praktična gospodarska znanja za III. razred
ljudskih šol«. Cena 9 din. Založila Banovska za-
loga šolskih knjig in učil v Ljubljani.

— S strahom smo nekdanj mislili na veliko pranje.
Delalo nam je skrbi, ker smo imeli s pranjem dosti
več posla kakor sedaj, a mlo je razjedalo in razma-
kalo roke ter gubalo kožo. Gospodinja je po pranju
imela tedne in tedne skrbi, kako bi svoje roke zopet
negovala in ozdravila. Vsem tem neprijetnostim se
danes lahko izognemo. Znano Albus-terpentinovo mi-
lo je tako mehko in prijetno, da gospe, ki so čez dan
pomagale pri pranju, zvečer lahko brez brige gredo
na zabavo. Albus-terpentinovo mlo ima posebno moč
za razkroj nesnage in napravi prijetno duhteče.
Albus-terpentinovo mlo je idealno sredstvo za pranje.

Po državi

• Sezonsko tobačno delavstvo v Hercegovini.
V sedmih tobačnih uradih, ki jih ima Hercegovina,
in v tobačni tovarni v Mostarju dela navadno 9
do 10 mesecev okrog šest tisoč delavcev-kmetov.
To so tako imenovani sezonski tobačni delavci,
ki so neorganizirani in prav zaradi tega žive v
slabih razmerah. Delavski zaupniki so monopolisti
uveljavljeni (dnevničarji) in ne marajo začeti no-
bene akcije za zboljšanje stanja tobačnega de-
lavstva. Delavski zaupniki bi morali biti iz vrst
delavstva samega. Kako žive kmetice-delavke to-
bačnih uradov? Večinoma morajo hoditi po dve do
tri ure daleč na delo in morajo vstajati posebno
pozimi ob treh, domov pa se vračajo ob 8 ali 9
zvečer. V tobačnem uradu opravljajo delavke tudi
najtežja dela (prešanje tobaka), ki bi jih morali
opravljati samo moški. Prejšnja leta so delavke
iz ljubškega okraja delale na dan po devet in še
več ur, opoldne niso imele niti pol ure počitka.
To čezmerno delo ni bilo plačano. V tem oziru
se razmere v tekočem letu izboljšale. Do konca
leta 1937 so zaslužile delavke po 9 dinarjev na
dan. Seže ko je bila izdana uredba o minimalnih
plačah, so dobivale delavke po 14 in 16 dinarjev
na dan. Konec leta 1938 so bile zvišane plače to-
bačnih delavkam za 25% in so dobivale po 17
dinarjev in pol na dan. Letos pa so tobačni uradi
(posebno ljubški) znižali plače na 14 dinarjev.
Torej dobiva hercegovska delavka 14 dinarjev za
deveturno delo in šesturno pešhojo od doma do
urada in nazaj.

• Trgovci osušenih požiga. V Sisku je v noči
od torika na sredo izbruhnil velik požar v hiši tr-
govskega potnika Milana Dobrijeviča. Ogenj je v
kratkem času uničil stanovanjsko hišo, v kateri je
stanovalo več siračinskih strank. V hiši je bila
tudi trgovina Dane Momčiloviča. Policija je takoj
začela preiskovati, kako je požar nastal in je
aretirala trgovca Momčiloviča, na katerega je pa-
del sum, ker je svojo malo trgovino zavaroval za
50.000 dinarjev, pred 10 dnevi pa si je nabavil 10
litrov bencina, katerega v svoji trgovini ni potre-
boval. Zgodovina te hiše je žalostna. Nekdanj bo-
gati in ugledni trgovec Milan Dobrijevič je čisto
propadel in je bila prodana tudi njegova hiša. Do-
brijevič je sedaj popolnoma uničen, ker je postalo
žrtve požara zadnje njegovo imetje. Škodo cenijo
na 150.000 dinarjev, zavarovan pa je bil samo tr-
govec Momčilovič.

• Gospodarska vprašanja bosanske krajine. V
Belgrad je prišla iz Banjaluke deputacija banjal-
skih gospodarstvenikov, ki bo obiskala ministre
dr. Spah, dr. Miljuša in dr. Kulenoviča. Mini-
strom bo deputacija razložila važna vprašanja in
gospodarske probleme vrbanske banovine in jih
prosila za pomoč.

• Tudi v Osijeku so nabirali Šofetovi zastop-
niki. Zastopniki Josipa Šofeta so tudi po Osijeku
nabirali prispevke za gradnjo sanatorija za inva-
lidne častnike in vojake. Obiskali so po vrsti vse
osješke banke in velike industrije. Skupaj so na-
brali v Osijeku 46.000 dinarjev. Denar je bil iz-
ročen Šofetu. Koliko so od tega dobili invalidi,
bo ugotovila preiskava.

— Napraviti si življenje lahko in kupite si blago
za novo pomladansko obleko pri manufakturni trgo-
vinu Janko Češnik, Ljubljana, Lingarjeva, ki vas bo
ob zmernem plačilu čudovito dobro postregla.

— Letošnje novo bok pivo pivovarne »Union«,
Ljubljana, izdelano iz specialnega slada, je že v pro-
metu. Ne zamudite prilike ga okusiti in prepričati se
boste sami o izborni kakovosti.

— Pri zaprtju, motnjah v prebavi vzemite
zjutraj na prazen želodec kozarec naravnega »Franz
Josefa« grenčice.

— Redna letna skupščina članov UJMA iz drav-
ske banovine bo v prostorih Glasbene Matice v pe-
tek 31. marca 1939 ob 18. Na dnevnem redu je poleg
običajnih poročil o poslovanju UJMA tudi določitev
kandidatov za upravni odbor. V Ljubljani, dne
15. marca 1939. Slavko Oester a. r., načelnik ljublan-
ske sekcije.

— Dva predzna goljufa. Po deželi, zlasti
okoli Višnje gore se klatita dva trgovska potnika,
namreč 29 letni D. S. in 34 letni J. P., oba doma
iz Bele Krajine. Oba potujeta kar z luksuznim
avtomobilom ter se izdajata za bogata čeha, ki so
ju Nemci pregnali iz sudetskih pokrajin. Oba
trditva, da sta rešila iz Češke več vagonov blaga,
ki ga sedaj prodajata. Oba poskušata celo zavajati
nekoliko po češko. Blago, ki ga ponujata in ki ga
tudi spravlja v denar, v resnici ni nič vredno
in so sranke vedno razočarane.

Jubilej Krekove sodelavke

Gdž. Jerca Ove n
iz Kladezne ulice v
Ljubljani obhaja da-
nes svoj 70. god. Kdo
starih in mladih iz-
pod trnovskega zvona
ne pozna marljive in
vse dobro vnete Jerce.
Rodila se je 20. mar-
ca 1869 v Strahomer-
ju pod Krimom. S 15.
letom jo že srečamo v
Ljubljani kot služki-
njo, s 17. letom pa je
vstopila v tobačno to-
varno. 36 let je v njej
preživela: kot dekle
je vstopila, kot izčrpana starka je zaprla vrata
vedno za seboj. In zdaj si mora kot staroupo-
jenka s postrežništvom pomagati, da ne strada.
In vendar ni nikdar še klonila, ne izgubila bo-
drege razpoloženja. Skozi vse mnoge težkoče in
nesreče je šla z neomajnim zaupanjem v božjo
voljo, vse prestala ter ohranila svežega in pro-
žnega duha, kakršnega pogreša marsikatero mlado
dekle. Njene žive oči zažare ob svetlem spominu
na velikega Kreka, katerega pridna učenka in
zvesta sodelavka je bila. Še danes veruje vanj
s spoštovanjem: »Da, ko bi živel naš Krek!« Kot
dolgoletna članica Trnovskega prosvetnega dru-
štva se še danes živo zanima za njegovo delo in
razvoj. Ni dneva, da bi ne čitala slovenskih ka-
toliških listov, tednikov in mesečnikov. Njena do-
brota je znana. Kolikim je njeno majhno pod-
strešno stanovanje — gostoljubno zatočišče. Njen
zaslužek je bil zaslužek vseh, ki so bili pomoči
potrebni. Koliko lačnih je nasitila. Njena delav-
nost pri karitativnih organizacijah je bila ne-
pogrešljiva: vsa se je žrtvovala za reveže.

V tej 70-letni ženi še živi pravi Krekov duh.
S trdim delom in nesebičnim žrtvovanjem je ko-
vala sebi zaklade, ki jih svet ne zna ceniti. Z go-
lobo vero, vztrajno molitvijo pa s čistim veseljem
in pesmijo je zmagovala krivico sveta, ki ji
kljub tolikim dobrotam nudi le revščino in po-
manjkanje. Vsi, ki jo poznamo, jo cenimo in k
jubileju iskreno čestitamo ter kličemo: Jerca, na
mnoga leta!

• Nepredvidno ravnanje z orožjem. V Novi
Reki pri Koprivnici na Hrvaškem se je v hiši
logarja Nikole Bosančiča zgodila smrtna nesreča
zaradi nepredvidnega ravnanja z orožjem. Bosan-
čičev sin Vlado je pregledoval s svojim prijate-
ljem Milošem Kranjcem nabasani samokres. Bosan-
čič ni opazil, da je bil petelin napet. Ko je
kazal samokres Kranjcu, se je nenadoma sprožil
in krogla je zadela Kranjca v čelo, da je bil takoj
mrtev. Mladi Kranjec je bil od detinskih let naj-
boljši prijatelj Vlada Bosančiča.

• Oproščen ubijalec. Pred varaždinskim okrož-
nim sodiščem je bila razprava proti 27-letnemu
kmetu Janku Greguroviču, ki je 1. novembra 1938
ubil svojo očima Klasičica, ki je bil znan pijanec.
Klasič je prišel pijan domov in začel pretepati
svojo ženo Kristino. Kristinin sin iz prvega za-
kona Janko Gregurovič je prišločiji svoji materi
na pomoč. Nato se je razvil boj med očimom in
Jankom. Ka je očim zagrabil velik nož in hotel
Janka zabosti, da ta zagrabil kamen in z njim tol-
kel očima po glavi. Očim je kmalu nato umrl.
Sodišče je Janka oprostil, ker se je prepričalo,
da je Janko izvršil svoje dejanje v silobranu.

• Stanje naše trgovske mornarice. Zveza last-
nikov morskih ladij Jugoslavije je imela na Su-
šaku letno skupščino. Iz poročil na skupščini po-
snehamo, da ima zveza 21 članov, ki razpolagajo
z ladjami v skupni tonaži 387.038 brutto registr-
skih ton, to je 93% celotne trgovske mornarice
Jugoslavije. Celotna naša trgovska mornarica šte-
je 187 parnikov s 413.823 registrirskimi tonami.
Lani se je povečala za deset ladij. Pred desetimi
leti je imela naša trgovska mornarica 257.486 ton
in se je v tem času povečala za 60%.

• Belgrajski žitni magnat Schossberger — ti-
hotapec z valutami. V zvezi z belgrajsko afero
»črne borze« sta bila aretirana znani belgrajski
izvozniki žita Jožef Schossberger in ravnatelj to-
varne »Sumadija« Zlatko Friedländer. Preiskava
je ugotovila, da je bil Schossberger v stikih z
enim izmed glavnih tihotapev z valutami Hugo-
nom Schäferjem. Obdava se že več let poznata in
sta dobro poznala delovanje »črne borze«. Schos-
sberger je imel tuje valute in je iskal zaupno ose-
bo, ki bi mu odkupila valute. Schäfer je takoj sto-
pil v zvezo z menjalcem denarja Anafom, ki je v
kratkem času prodal za Schossbergerjev račun
3000 dolarjev. Po naročilu Schossbergerja je Schä-
fer nakupoval valute in sicer od Mozeza Confor-
tija. Kupljene valute je Schäfer oddajal deloma
Schossbergerju deloma na Ludviku Hodossyju. Med
preiskavo je policija naletela tudi na ime
Zlatka Friedländerja, ravnatelja tovarne »Suma-
dijac« v Belgradu. Pri hišni preiskavi pri Fried-
länderju je policija zaplenila vso korespondenco.

• »Črna borza« je delovala tudi Banja Luki.
V zvezi z aretacijami v Belgradu v aferi »črne
borze« je uvedena tudi preiskava v Banja Luki.
Zaslišanih je bilo 15 oseb. Ugotovljeno je, da sta
dva člana neke velike banjalške trgovske trdnice
kupovala dolarske čke in razno zlatino. Neki
natakar je priznal, da je prodajal tema dvema do-
larje, katere je dobivala njegova mati iz Amerike
kot pokojnino za ponesrečenega moža. Dolarje je
prodajal po 60 dinarjev, medtem ko mu je Prva
hrvatska štedionica, ki je edino pooblaščen za
nakupovanje tujih valut nudila 54 dinarjev. Priče
so izjavile, da bodo v teku preiskave dale potreb-
ne podatke o nakupovanju tuje valute od strani
teh dveh trgovcev — gre za očeta in sina — ven-

Ljubljana, 17. marca

Gledališče

Drama: Petek, 12. marca: Zaprtje. — Sobota,
18. marca: »Prevara«. Gostuje Ema Starčeva, članica
mariborskega gledališča. Izven. Znižane cene. — Ne-
delja, 19. marca, ob 20: »Hlapci«. Izven. Znižane cene.
Opera: Petek, 17. marca, ob 15: »Evgenij Onje-
gin«. Dijaska predava po globok znižanih cenah od
16 din navzdol. — Sobota, 18. marca: »Werther«.
Premiera Premierski abonma. Gostuje Josip Gostič.
— Nedelja, 19. marca, ob 15: »Antea«. Izven. Znižane
cene. Ob 20: »Traviata«. Gostuje ga. Zlata Gjun-
genac. Izven.

Radio Ljubljana

Petek, 17. marca: 11 Šolska ura: Mitja Ribičič:
Znanilke pomladi. Mladinska igra (izvajajo brez-
p. učil. abiturienti, vodi Marica Ribičič — 12 Pozdravi
iz Slovenije (plošče) — 12.45 Poročila — 13 Napo-
vedi — 13.20 Opoldanski koncert Radijskega orke-
stra — 14 Napovedi — 18. Zenska ura: Vrtariti
bomo začeli (gdč. Ljovka Blatnik) — 18.20 Za vsa-
kega nekaj (plošče) — 18.40 Francoščina (g. dr. St.
Leben) — 19 Napovedi, poročila — 19.30 Nac. ura:
Naša književnost za časa vojne (Dijuro Gavala) —
19.50 Kotiček SPD: Triglavski stena pozimi (g.
Anderwald Beno) — 20 Koncert skladb prof. Pavla
Šivica. Sodelujejo: Zlata Gjunjenac, Julij Betetto,
Miloš Zihnerl, pomnožen Rad. ork., dirigira M. Si-
janec 22 Napovedi, poročila — 22.30 Angl. plošče.

Drugi programi

Petek, 17. marca: Belgrad: 20 Sokoljeva
tragedija »Ojdi« — 21.15 Bolgarski kvartet —
Zagreb: 20 Zbor — 20.30 Stara francoska glasba —
Praga: 20 Vojaška godba — 20.30 Orkestralni
koncert — 21.10 Vokalni koncert — Sofija: 19
Opera — Varšava: 21.15 Filharmonični koncert —
Budimpešta: 19.45 Valčki — 21.10 Ciganaki orke-
ster — 22.30 Orkestralni koncert — Budimpešta:
19.45 Valčki — 21.10 Ciganaki orkester — 22.30
Orkestralni koncert — Trst-Milan: 21 Simfonični
koncert — Rim-Bari: 21 Opereta — Florencia:
20.30 Verdijeva opera »Trubadur« — Berlin: 21
21 Baletna glasba — Hamburg: 19 Valčki — Va-
rtislava: 20.10 Plesna glasba — Stuttgart: 20.10
Rosiñijeva opera »Seviljski brivci« — Beromün-
ster: 19.40 Domač večer v Churu — Strassburg:
18.30 Aubertov balet »Začarana noč« — 19.30 Länd-
lerji — 20.15 Veseli godbi.

Prireditve in zabave

I. glasbeni in recitacijski večer priredi Fran-
čiškanska prosveta. M. O. v Ljubljani na svojem 45.
rednem prosvetnem večeru v torek 21. marca ob
8 v franciškanski dvorani z izbranim umetniškim spo-
redom. Predprodaja vstopnic od 4 do 10 din v pisarni
Pax et bonum v franc. prehodu.

»Gospod mora biti« je naslov Majdičevi ljudski
igri, ki jo uprizori stolna prosveta v nedeljo, 19. mar-
ca ob 8 zvečer v Rokodelskem domu. Dobiček je na-
menjen za zidavo Baragovega semenišča. Predprodaja
vstopnic vsak dan v trafiki Soukal in na dan predsta-
ve eno uro pred začetkom.

Koncert Akademskega pevskega zbora bo v
ponedeljek 3. aprila t. l. v veliki dvorani hotela
»Union«. Letošnji stilni program obsega komponi-
ste iz dobe slovenskega preporoda. Na ta koncert
opozarjamo že danes. Predprodaja vstopnic je na
univerzi »Stritarjevi« loži. Določena v študentski

Predavanja

Vice-admiral britanske mornarice g. Cecil Vi-
vian Osborne, C. B., bo predaval drevi ob 6 v beli
dvorani hotela Union o narodni obrambi v Veliki Bri-
tani. Predavanje bodo spremljale skiptične slike.
Angleško društvo v Ljubljani vabi svoje članstvo in
širo javnost, da se tega zanimivega predavanja v čim
večjem številu udeleži.

Prirodoslovno društvo opozarja na izredno zani-
mivo predavanje o Kitajski, ki ga bo v dvorani De-
lavske zbornice imel v torek 21. t. m. ob 8 zvečer
g. univ. prof. dr. Andrija Štampar.

Lekarne

Nočno službo imajo lekarne: dr. Piccoli, Dunajska
cesta 6; mr. Hočevar, Celovska c. 62 in mr. Gartus,
Moste.

dar pod pogojem, da bodo njihova imena ostala
tajna, ker so v poslovni zvezi z dotičnim podjet-
jem in se boje, da ne bi imeli materialne škode.
Omenjena oče in sin sta imela do leta 1935 pravi-
co nakupovati tuje valute, pa sta pooblastilo vr-
nila zaradi previsokih davkov. Kljub temu sta pa
še naprej kupovala tuje valute.

Anekdoti

Angleški minister Pitt (umrl 1778) je bil pri
londonskem prebivalstvu zelo neprijazen. Tako
je nekega jutra na svojem konjku brez spre-
mljstva jezdir v mesto. Na westminstremskem mostu so
ga ljudje spoznali in ga začeli obmetavati z bla-
tom in konjskimi figami. Pitt pa ni pognal svoje-
ga konjčka, marveč je jezdir naprej čisto počasi,
tako da sta bila jezdec in konj čisto pokrita z
blatom. Ko je minister prijezdil do svoje hiše v
Downing-Streetu, je stopil s konja in ga izročil
slugi. Nato se je obrnil k množici, ki ga je spre-
mila do doma. Mirno je vzel klobuk z glave in se
zahvalil »za čast, ki so mu jo izkazali s tem, da
so ga spremlili do doma«.

Množica je bila sprva presenečena, nato pa
se je začelo glasno odobravanje in Pitt je bil od
tega časa eden najbolj priljubljenih angleških mi-
nistrov, kar jih je Angleška sploh imela.

Avtomobilistinja: »Zakaj bežite, bojazljivci,
saj ne šofiram pravič!«

Ljubljana

Novo lice Karlovske ceste

Ko je Splošna maloželezniška družba lani preuredila tramvajsko progo na Karlovski in Dolenjski cesti, se je izkazala oujna potreba, da se popravita ti dve cesti, ki tvorita eno najbolj važnih prometnih žil Ljubljane z Dolenjsko, Hrvaško in dalje proti jugu. Mestna občina je ti dve cesti ob tej priliki lepo popravila, prave in končne rešitve pa tudi to popravilo ni prineslo. Na ti dve cesti naj navozijo še toliko gramoza, spričo velikega prometa cestišče slej ko prej razpada. Poledice so prah, ob deževnih dneh pa neznosno blato. Cesti bo treba čim prej tlakovati, kar je dolžnost države, katere last sta obe cesti, in ne mestne občine, ki nima nobene ingerence na teh dveh cestah.

Vendar pa dobiva Karlovska cesta zadnje čase neko bolj prijetno zunanje lice. Ob grajskem griču so odkopali precej zemlje in zgradili nekakšne betonske zaklone, ki pa niso mišljeni kot enoten nasip, med zakloni so namreč presledki, utrjeni z naravnimi skalami. V te presledke sode sedaj gozdno rastline, ki bo nekoč v kras Karlovski cesti z grajskega griča odkopavajo tudi velike plasti zemlje in na rebri graje močne zidove, ki bodo preprečevali zemeljske usade in plazove. Karlovska cesta je tako dobila več kot en meter na širini. To bo prišlo pešcem zelo prav. Na Karlovski cesti je dograjen sedaj tudi precej visok kamenit stolp iz kvadrov. Kakor čujemo, namerava tramvajska uprava pod tem stolpom napraviti nekakšno pokrito postajališče za potnike cestne železnice. To postajališče je namreč najbolj prometno in prihajajo tja tudi potniki iz Trnovega, z vseh Prul in seveda s Karlovske ceste.

Podoben kakor Karlovska cesta se bo razširila tudi Dolenjska cesta. Na najbolj važni točki, to je med policijsko upravo in mitnico ter pošto, je cesta zaradi tramvajskega izogibalnega preokla. Tam se ustavljajo vsa vozila. Gneča kmečkih voz, avtomobilov, avtobusov, koles je pogosto res neznosna. Pripete se primeri, da kakšna starejša dama prav zaradi tega voznega prometa ne more na tramvaj, ki ga je čakala več minut. Mestna občina bo odkupila od posestnika g. Kolnika sedaj del njegovega zemljišča, tako da bo mogla razširiti Dolenjsko cesto približno za dva metra. Ta razširitev ceste bo znatno olajšala promet na tem tako zapletenem prometnem vozlu. Cesto bodo razširili že v nekaj dneh.

† Jože Snoj

V noči od torka na sredo je nenadoma umrl g. Snoj Jože, uradnik TBPD v Ljubljani. Vsi, ki so ga spoznali, so ga takoj vzljubili in visoko cenili; pa ne samo zgolj zato, ker je bil marljiv uslužbenec TBPD, ampak zaradi zelo zrednega zasebnega življenja. Materi vdovi in številnim neprekrljenim bratom in sestram je bil edina opora v življenjski borbi za vsakdanji kruh. Poleg skrbi za svoje najbližje je našel vedno dovolj časa za plodno delovanje v katoliških družtvih. Vzgojen v bivši Orlovske organizaciji, tudi kasneje v težkih časih ni popustil v načelih. Več let je bil poštovni odbornik šentjakobkega fantovskega odseka ter Prosvetnega društva. V obeh družtvih je z njegovo smrtjo nastala velika praznina, kajti v vseh primerih, ko je šlo za pravico in resnico, je bil pokojnik nepopustljiv sobojevnik.

Vzornega katoliškega fanta bomo ohranili v trajnem spominu.

1 Barjansko okrožje Z. F. O. sporoča vsem mestnim odsekom, da je umrl član F. O. Sv. Jakob br. Jože Snoj. Vse člane vabimo, da se udeležijo pogreba v civilu in z znakom. Zbirališče ob 13.45 pred mrtvico sv. Jožefa na Vidovdanski cesti. Počastimo epom na rajnega brata s čimvečjo udeležbo pri pogrebu. — Odbor.

1 Šentjakobsko prosvetno društvo se udeležijo pogreba umrlega člana g. Snoja Josipa, ki bo danes ob 2 popoldne izpred Hiralnice sv. Jožefa, Vidovdanska cesta.

1 Fantovski odsek Ljubljana-Sv. Jakob poziva svoje člane in mlade, da se udeležijo pogreba umrlega člana br. Snoja Josipa. Zbirališče za kroje in v civilu z znakom je danes točno ob pol 2 popoldne pred Hiralnico sv. Jožefa, Vidovdanska cesta.

1 Duhovna obnova za mladeniče, može in gospe je vsak dan ob 8 zvečer v trnovski župni cerkvi do vključno sobote, 18. t. m. Govori g. prof. Terčelj. Može in mladeniči vljudno vabljeni.

1 Iz drame. Za danes, petek ob 17 popoldne določena dijaška predstava v dramskem gledališču »Upniki na plan« odpadne.

1 Karmel na Selu. V nedeljo, 19. marca, na praznik sv. Jožefa, bo v karmelski cerkvi na Selu ob pol 7 slovesna petna maša in druga sv. maša ob pol 9. Popoldne ob 16 pridiga in pete litanije sv. Jožefa z blagoslovom.

1 V počastitev blagopokojne sorodnice gospe Ivane Korbanove, vdove šolskega upravitelja, daruje Hugon Turk v Ljubljani za Dom slepih 100 dinarjev.

Zobozdravnik dr. Verčon

zopet redno ordinira

1 Zveza katoliških nameščen v Ljubljani vljudno vabi vse uradnice in trgovske nameščenke, ki bi bile pripravljene delati pri KA, na duhovne vaje in tečaj KA, ki bodo v dneh od 22. do 26. marca v Domu duhovnih vaj v Lichtenburškem zavodu. Vodil jih bo g. dr. Vilko Fajdiga. Začetek prvi dan ob 8 zvečer. Prijavite se na naslov: Zveza katoliških nameščen, Ljubljana, Masarykova cesta 12.

1 Jean Laeroix govori v soboto 18. t. m. ob 18.30 v Knjižarni Akademsko založbo (Selenburgova 4, dvorišče) »O sodobnih francoskih revijah«. Vstop prost.

1 Prva lastovka pomladi. Lastovk v Ljubljani sicer še nismo videli letos, toda zanesljivo znanje je konca zime in začetka pomladi je, kadar oproščajo mestni delavci ljubljanske spomenike, napravljeni iz kamna, lesenega oklepa. Najlepši spomenik v Ljubljani je nedvomno Robbov vodnjak pred magistratom, ki ima izredno umetniško vrednost. Ta spomenik mestne občine varuje sleherno zimo s čudovito in hvalevredno pozornostjo. Zima je sedaj minula in delavci so večeraj dopoldne odstranili deske, tako da bodo mogli Ljubljančani in tuji zopet občudovati to lepo umetniško delo. Večeraj so delavci odstranili tudi

lesene zgrade pri drugih, toda manjših spomenikih v Ljubljani. Pri tej priliki moramo omeniti še, da razpadata v Ljubljani dva znamenita spomenika, ki sicer nimata umetniške, pač pa zgodovinske vrednosti, to je Gruberjev spomenik ob prekopu in Hrenov spomenik na Ambroževem trgu.

1 V mestni klavnici se bo jutri (sobota) ob 15 prodajalo na prosti stojnici prašičje meso po znatno nižnji ceni.

1 Nesreča na Celovski tekmi. Včeraj dopoldne se je na Celovski cesti ponesrečila 25 letna mladenka Ivana Jermanova iz Zapog v občini Smlednik. Dekle je peljalo vozček z mlekom. Na oglu v Gasliško cesto pa je trčilo vanjo avto, ki je pripeljal po tej cesti. Dekle ima resne, toda ne nevarne poškodbe po vsej desni strani telesa. Reševalni avto jo je prepeljal v bolnišnico.

1 Stanovanjske odpovedi. Pri ljubljanskem okrajnem sodišču je bilo od 1. februarja do 15. marca podanih že 192 sodnih odpovedi za izpraznitev stanovanj in raznih lokalov. V tem času je bilo samo za april predlaganih 165 odpovedi. Za majniški selitveni termin je bilo predlaganih 25 odpovedi, 2 pa za julij. Mnogi najemniki so ostali gospodarjem na dolgu velike zneske najemnin, ki znašajo samo za zadnje mesece okoli 35.000 din. Nekateri gospodarji so odpovedali stanovanja tudi zaradi popravila hiš.

1 Posebna pošta na sodišču. Tam na okrajnem sodišču v posttranskem hodniku v mali sobi, kjer so se shajali odvetniki v času porotnih razprav, je sedaj nameščen posebni poštni oddelek, ki odpravlja vso pošto okrajnega in okrožnega sodišča.

Maribor

Stari muzej - policijska vojašnica

Maribor, 15. februarja.

Danes je bilo zaključeno vlaganje ponudb pri mestnem gradbenem uradu za preureditev starega muzejskega poslopja v policijsko vojašnico. S tem pristopa mestna občina k ureditvi pretečega vprašanja primerne nastanitve policijskih stražnikov, za katero mora poskrbeti. Dela, ki so sedaj razpisana, predvidevajo pa le začasno ureditev nove policijske kasarne, in sicer samo toliko, da se bo lahko do konca junija preselilo tja 30 stražnikov, ki sedaj stanujejo v mestnem gradu v prvem nadstropju nad »Putnikom«. Prostore v gradu bodo začeli po izselitvi stražnikov preurejati za muzej. V II. etapi preureditev starega muzejskega poslopja v policijsko kasarno se bodo tam adaptirali še ostali prostori, tako da bo v vojašnici prostora za 40 do 50 stražnikov, v kletnih prostorih pa se bo napravila kuhinja in obednica ter kopališče. Se vedno pa ne bo v novi vojašnici dovolj prostora za vse policijske stražnike ter bo morala policija kljub temu še obdržati stanovanja, ki jih ima sedaj v najemu za svoje stražnike v Zidovski ulici. Prav tako ne bo v novi vojašnici prostora za poveljstvo policijske straže, ki se nahaja sedaj v prvem nadstropju gasilskega doma na Koroski cesti. Za te prostore se zelo pogojuje gasilska četa, vendar zaenkrat ne bo mogoče preseliti poveljstva kam drugam. Če pa bo v doglednem času vključena tudi ožja okolica mesta v policijski okoliš, potem se bo število stražnikov še sorazmerno povečalo. Ker bodo obenem tudi policijski posli narasli, bo stopalo vedno bolj v ospredje vprašanje primernih uradnih prostorov za policijski komisariat. Ob enem se je treba enkrat odločno zavzeti za premetitev policijskih prostorov in proslulega »Grafa« v Ključavničarski ulici. Vsa ta vprašanja bi se dala končnovaljavno zadovoljivo rešiti le na ta način, da bi se v Mariboru zgradilo moderno poslopje za policijske urade, za stanovanja stražnikov in za policijske zapore. Seveda tega ne bi zmogla sama mestna občina, pač pa bi morala izvršiti to država, kakor je ta že izvršila v drugih, mnogo manjših in manj važnih mestih kakor je Maribor.

1 Velika posest prešla v domače roke. Znano veleposestvo v Rogozi in Bohovi, ki je bilo do sedaj last dr. Frica Scherbauma, je prodano. Veleposestvo je kupil tovarnar Vladislav Čerč iz Zagreba. Veleposestvo meri sedaj 161 ha ter obstoja iz gozdov, travnikov in njiv. Včasih je bilo mnogo večje, pa ga je ob prevratu znatno okrnila agrarna reforma. Kupec je prevzel tudi vse živi in mrtvi inventar ter je plačal za vse 2.425.000 din. Kakor smo zvedeli, si namerava sedaj dr. Fric Scherbaum postaviti nasproti Narodnega doma v Kopališki ulici veliko stanovanjsko hišo.

1 Zbor mariborskih slikarjev. Združenje obrtnikov slikarske in sorodnih strok je zborovalo v sredo zvečer. Zborovanje je vodil predsednik Jakob Senekovič. Zbor je sprejel vsa poročila, računski zaključek in preračun ter je odobril člansko doklado, ki znaša v novem poslovnem letu 40, 70 in 100 din. Pri volitvah je bila izvoljena večinoma sedanja uprava s predsednikom Senekovičem na čelu.

1 Šahovski odsek SSK Maratona. Danes ob 19.30 sestanek v Miklošičevi ulici 2. Vabimo člane, da se sestanka v čim večjem številu udeležijo zaradi igranja simultanke. Šahne prinesite s seboj.

1 Razstava A. Černigoj—Ugo Cara. Prihodnjo soboto, dne 24. marca, bo odprta v grajskem stolpu razstava tržaških umetnikov A. Černigoja in Uga Cara, ki sta s svojimi umetninami nedavno dosegla v Ljubljani velik uspeh. Razstava bo odprta do 31. marca vsak dan od 9 dopoldne do 6 zvečer. Vstopnina 5 din, za dijakke in vojake 1 dinar.

1 Iz Glasbene Matice. Opozarjamo člane orkestralnega odseka, da so vaje vsak ponedeljek in sredo ob 20. Pozivamo člane, da se redno udeležujejo vaj, ker bo koncert, ki ga bo dirigiral kapelnik kapetan Jiranek, že v sredini maja.

1 Na Ljudski univerzi predava danes vsušč prof. dr. Mirko Deanovič iz Zagreba o Dantejevi »Božanski komediji«.

1 Na prosvetnem večeru v Zadržni gospodarski banki bo predaval drevi ob 8 prof. Franjo Baš o »Prevratu na Slovenskem Stajerskem in v Prekmurju«.

1 Poverjeničstvo kluba železničarjev JRZ v Mariboru vabi svoje člane na sestanek v soboto 18. marca ob 7 zvečer v dvorani na Aleksandrovi cesti 6.

1 »Jožefov večer« priredijo študentski gasilci danes, v petek, v svojem gasilskem domu. Na prireditve vabimo vse prijatelje gasilske čete v Studencih.

1 Regulacija radvanjskega potoka. V sredo je bil komisijski ogled potoka, ki priteka iz pekerskega ribnika ter teče pod Pekersko goro čez studenška polja, potem preide na področje rad-

General Gamelin v Marseillesu pri inspekciji tamošnjih garnizij. General Gamelin je prišel pregledat obrambne naprave mesta.

Pošto vodijo in odpravljajo 3 sodni nameščenci, ki imajo prav obilo dela. Ta poštni odpravni oddelek odpošlje na ljubljansko glavno pošto dnevno do 700 priporočenih sodnih pisem s povratnicami in do 800 navadnih pisem. Ta oddelek je v prvi vrsti močno razbremenil glavno pošto, ki sedaj od sodišča samo sprejme pisma in jih nato odpravi na naslovljence. Lani je ta poštni oddelek odpravil nad 210.000 priporočenih in nad 250.000 navadnih sodnih pisem.

prihajali prav radi duhovniki. Bila je več let naročnica »Slovenca« in »Slovenskega doma«. Naj v miru počiva, žalujočim naše iskreno sožalje!

1 Z vrelo smolo se je polil včeraj pri delu v tovarni Meška 20 letni ključavničarski pomočnik Mulej Slavko iz Lave pri Celju. Dobil je nevarne opekline po obrazu in rokah.

1 Lasko orožništvo je snoči s pomočjo celjske policije izvršilo preiskave pri nekem zasebniku na Glavnem trgu. Gre za neke tatvine, ki so bile zagrešene pred kratkim v Laskem.

1 Materinska proslava zaradi bolezni nekaterih sodelujočih ne bo 25. marca, temveč pozneje.

Ptuj

1 Redna letna skupščina Združenja trgovcev v Ptuj bo v soboto, 18. marca, z začetkom ob 7. zvečer v spodnji dvorani Narodnega doma.

1 Prosvetno društvo v Ptuj bo igralo v petek, 17. marca t. l., ob 8. zvečer v mestnem gledališču Henrik Gheonovo »Sultanova hčerka in dobri vrtinar«.

1 Na Jožefovo 19. marca bo Prosvetno društvo s sodelovanjem Fantovskega odseka in Dekliškega krožka priredilo celodnevno proslavo praznika sv. Jožefa. Zjutraj bo skupna sv. maša s sv. obhajilom, nato pa bo v društveni sobi minoritskega samostana proslava Fantovskega odseka z deklaracijami, govori, petjem in slovesno zaobljubo članstva. Popoldne ob 3. bo v mestnem gledališču akademija. Na sporedu so telovadne točke, petje pevskega društva »Cecilijec«, slavnostni govor in igra »Sultanova hčerka in dobri vrtinar«.

Seja ptujskega mestnega sveta

V sredo, 15. t. m. je bila javna seja ptujskega mestnega sveta pod predsedstvom župana g. dr. Alojzija Remca, ki je poročal o raznih tekočih zadevah predvsem o akciji za razširitev mestne župnije sv. Jurija, o čemer pa se bo podrobneje razpravljalo na prvi prihodnji seji cerkveno-konkularnega odbora.

Nadalje je g. župan poročal, da bo Zadržna elektrarna v Ptuj prispevala tudi v letu 1939-40 25.000 v dobro kot prispevek za javne cestne naprave.

Pri pravilniku o fondu za izvajanje regulacije se je sklenilo, da se ta fond odn. imovina tega fonda ki bo nujno regulacijo omogočala, nalaga v mestni hranilnici. V območje te regulacije pride ves teritorij priključenih delov mesta. Sprejet je bil nov klavniški in hladilniški red v mestni klavnici.

Pri slučajnostih je g. župan dr. Remeč povdaril velevažno vprašanje ustanovitve klasičnih paralel na ptujski realni gimnaziji. Omenil je, da je edino klasični študij prava podlaga za univerzo. Nobeno mesto nima ugodnejših tal za klasični študij, kakor vprav staroslavni Ptuj ob zelo bogatih starih rimskih in drugih spomenikih ter s vojim svetovnoznanim Ferkovim muzejem. Ne kaže spremeniti ptujske realne gimnazije v klasično, temveč bi bila zelo dobra ustanovitev humanističnih oddelkov.

Profesor. zbor ptujske real. gimnazije je sklenil zato prošiti merodajna mesta za ustanovitev klasične paralele v prvem razredu in sicer z novim šolskim letom 1939-40, če se bo prijavilo za prvi razred najmanj 50 dijakov. Ker je ta predlog nujen, zato je sklenil mestni svet soglasno prošiti vse merodajne činitelje za čimprejšnjo uresničitev tega velevažnega načrta.

Ruše pri Mariboru

1 Netočne in izmišljene vesti. Nekateri Rušani so razširili vest, ki so jo nato objavili tudi nekateri listi, da je namreč dosedajni župan gospod Josip Jurše podal ostavko kot župan. Resnica pa je, da je g. Jurše podal zaradi prezaupnosti ostavko le na položaj predsednika krajevne organizacije JRZ. Ostal bo še torej nadalje na čelu občinske uprave. Vse druge vesti, ki se širijo so hudobno izmišljene.

Hrastnik

V Hrastniku se je 5. decembra 1938 otvorila gospodarsko nadaljevalna šola. V nedeljo 12. marca 1939 pa ima slovesen zaključek z »Akademijo« ob 4 popoldne v dvorani Konzumnega društva rudarjev. — Šola je z največjim zanimanjem obiskovalo 14 gojenk. Vodila pa je šolo učiteljica gospa Julka Čander, ki je vzgoji mladih gospodinj posvetila svojo veliko matersko skrb in ljubezen. Pomagali so ji tudi nekateri drugi učitelji iz Hrastnika-Verske in moralne smernice za življenje mladim gospodinjam je dajal g. katehet Lojze Kozar.

Od srede do nedelje so bile v novi cerkvi Kristusa Kralja v Hrastniku duhovne vaje za žene in matere. Versko obnovo mater je prevzel g. p. Tarcij Toš iz Ljubljane.

Novo mesto

1 Fantje in moške novomeške župnije imajo od 16. do 19. marca pred praznikom sv. Jožefa v kapiteljski cerkvi duhovno obnovo. Vsak dan bo zjutraj govor in sv. maša ob 6. zvečer pa ob pol 8. govor in litanije sv. Jožefa. Na praznik sv. Jožefa bo zjutraj skupno sv. obhajilo. Obnovo vodi g. prof. dr. Peter Eržen iz Kočevja, začetni govor v četrtlet zjutraj pa ima g. prof. Vse novomeške fante in moške na to obnovo vljudno vabimo.

Prispevajate za osrednji prosvetni »Slovenski dom« v Ljubljani!

KULTURNI OBZORNIK

Gostovanje gledališča: Teatro di Venezia

(15. marca 1939.)

V vrsti raznih gostovanj (ruskih, francoskih, nemških in celo japonskega gledališča) smo spoznali končno tudi odlično italijansko skupino »Teatro di Venezia« v Goldonijevi »Zdravi na vasi«. Skupino vodi g. Alberto Colantuoni, ki je z vjudnim nagovorom predstavil svojo umetnost ljubljani in poudaril čisti namen gledališča, ki deluje neposredno, v vsakem jeziku in je tako lepo opravil predstavo v pristnem narečju Goldonijevega izvirnika.

Uprizoritev ribiške komedije »Zdrava v Chio-ggi«, ali kakor igrajo to igro že naši podeželski odri »Zdrava na vasi«, v priredbi N. Kureta, je bil vsekakor pomemben dogodek. Ne samo zaradi Carla Goldonija, ampak še bolj zaradi izvrstnega načina, v katerem je klasično baročno komedijo etopli med nas brez pretiranega koturnega, pač pa v čisti teatralni neposrednosti, komični svobodnosti in vendar na vse strani pretehtani umetnosti. Kar se že Goldonija, bi ga bil brez dvoma bolje poka-

zal njegov »Lažnik«, toda kar se tiče igre, nam je »Zdrava« gotovo pokazala več, saj obetajo skoraj iz samih skupinskih prizorov. Ti skupinski prizori, ki se vežejo v naivno veselje nemiru in neugnanosti celo skozi sodno dvorano, dokler več porok obenem ne pridejo pomiritve, so ubrani v samo valovanje skupin in posameznikov; barva, glas in prostor se prelivajo v prijetni preprostosti in živi vsakdanosti tako, da celo nekatere tvegane domačnosti ne vplivajo drugače kot sama neprizadeta igra. Umetnost tega gledališča se nam je pokazala v odlični naravni teatraliki, ki išče dognane realistične oblike, tako dognane, da se zdi, kakor da zanjo ni nobene teže in ovire v izrazu. Skupinska igra teh igralcev je resnična stvar, ki premaga gledalca in ga zaplete medec. Upoštevanja vredna je tudi njihova slikovita oprema in izvirno prizorišče, ki priča o odličnem scenografu, kakor celotno gledališče dokazuje nad vse spoštljivo umetniško višino. F. K.

Prehrana v zdravju in bolezni

Napisal dr. Ljudevit Merčun, primarij obče državne bolnišnice v Ljubljani. Samozaložba.

V dobah, v katerih se majoje in rušijo temelji stoletnih izročil in ustanov, se pojavljajo med ljudstvom v presenetljivi meri bolezni, ki prizajo, da je človeška družba v osnovi načeta in bolna. To so zlasti živčne in prebavne bolezni, ki napadajo zlasti nosilce družbenega ustroja. Neizmerne volje pa moči, po udeleževanju, zabavi, in požrešnosti v jedi in pijači uničujejo zlasti tiste, sloje, ki so se z nenadnim dvigom povzpeli iz ene družbene skupine v drugo. Vsak mestni človek, ki je prišel kot otrok s kmetov v mesto, ve, koliko muke in gnusa so mu zadajale prva nekatera mestna jedi, ki so bile po duhu in podobi različne od tega, kar je jedel doma. Morebiti vse življenje ni več jedel s takim tekom, kakor v otroških letih.

Da se zajezi naraščanje prebavnih bolezni, ki so splošna mestna nadloga in pokora, in segajo tudi globoko v podeželje in delavske naselbine (čeprav so tam po navadi drugačnega izvora), razmišljajo zdravniki o reformah prehranjevanja in skušajo določiti vzorce idealne prehrane za zdravega in bolnega človeka. To je nedvomno pravilo, čeprav so po našem nestrokovnem mnenju vzroki splošnega hiranja še globlji in skrivnostnejši.

Tudi v našem skromnem zdravstvenem slovu smo dobili nekaj poskusov reformirati našo mešansko prehrano. (Naš kmet se še vedno hrani v največji meri s tem, kar si pridelal in nabere delavec pa s tem, kar si more nakupiti s svojim preskrbnim zaslužkom.)

Najnovejša in nedvomno najtemeljitejša knjiga te vrste je Merčunova Prehrana v zdravju in bolezni. Pisec je dolgoletni praktik v boju zoper notranje, zlasti prebavne bolezni. Njegova knjiga je sad temeljitih teoretskega preučevanja in natančnega praktičnega opazovanja, primerjanja in izbiranja. Presenetilo me je, kako natančno je razmišljal o naši prehrani, saj je po pravici pokazal našo neprimernost in na preobilje alkoholnih pijač, ki jih zaužívamo, kot na življenjski izraz notranje in zunanje nesodobnega ljudstva. (Prim. str. 37.)

Dom in svet, št. 3

Petnajstega tega meseca je izšla že tretja številka Doma in sveta na 64 straneh. Zato upamo in želeli bi bilo, da revija točno izhaja tudi naprej. V ti enojni številki, ki razpada na tri dele: leposlovje in znanost, pregled in ocena knjig in umetnosti ter zapiski, ki jih med sabo dele nove vinjete, se večina del nadaljuje iz prejšnje dvojne številke. Tako Bevkova letoletna povest Domacija, ki se v teh poglavjih že zojuje in prihaja v psihološki problem dolga na domaciji ter se tudi notranje dejanje zaostruje; potem novelica mladega pisatelja Jožeta Krivca Mladost je mimo šla, ki se v ti številki tudi konča. Sprva se mu je sicer nekoliko razvlekla, toda kljub temu preide v lep, komaj zaznavno tragičen konec, v katerem nam pisatelj kaže propad mladostnih sanj v stvarnem življenju; končno drama Jake Zigona, Nikdar več vojske, v kateri je zdaj pokazal nova podoba iz bodoče vojske, Zeleni kader. Sicer tudi ta drama ni drama v navadnem pomenu, temveč samo niz med seboj rahlo povezanih vojniških podob, a vendar dramatično podanih. — Te tri stvari zavzemajo večino leposlovja v ti številki in so nadaljevanja iz prejšnjega zvezka. Končala se bodo šele v poznejših, zato bo popolna kritika šele takrat mogoča. Prava moč letošnjega Doma in sveta pa je v pesmih. Tudi v ti številki nastopa Severin Šali z lepo impresionistično pesmijo Večerna tišina, nato pa Vida Tauler s ciklom pesmi Pomlad na Kozjaku. To so lirčne pesmi naše pokrajine na štajerskem Kozjaku, čez katerega gre državna meja in deli naš rod v sence in sonce. Šest pesmi tega cikla kaže v lepih barvah in obrisih plaz na pobočju, življenje v grapi, pesniško doživljanje tnežda in cerkvice ter grobov na pobočju, zadnji dve pa se posebej opevata obsejne motive, namreč Ob meji ter Pesem, ko »domačini slovenske pesem od srca pojo«, toda »čez mejno črto v gluho noč dom«, kjer »kipi in raste ko zelena ruša — ki jo pomlad na mrzlih tleh zbudi«. Dušan Ludvik prispeva kratko Večerno pesem, Vinko Belič pa nekako odo na Pomladni dež, ki mu budi misli na bodčnost. France Bevk je napisal tudi prijetna kramljanja o pokojnem Venceslavu Beletu, ki je živel svoj čas v Dom in svet kot Stefan Levkos, ter obenem podaja tudi že kritiko njegovih spisov. Literarni esej je napisal Anton Vratuša s primerjavo dveh Prešernov, namreč iz Slodnjakovega romana Neiztrohnjeno srce ter iz Vastetove romana o Prešernu, ki ju razbira v vseh potankostih, še bolj pa razlikah, ter ju tudi mimogrede vrednoti. — Književno oceno je napisal v ti številki Stane Mikuž, ki je nekoliko preobširno ocazil Bartlov roman »Alamut« ter Kresalov roman »Student Stefan«. V. N. poroča o knjižah Socialno ekonomskega instituta. Mikuž podaja kratak pogled na razstavo Černigoi-Cara ter v banovinskih natečaj zgodovinskih slik. Obra članka ilustrirajo priloge (4 slike: Černigoi; Istranka, Cara; Glava starca, Kos; Uetoličenje in Fr. Tratnik; Beg pred Turki). J. Peterlin podaja pregled slovenskega tedna v gledališču ter ocenjuje posamezne igre kakor tudi predstave. V zapiskih je priobčeno Zarebska pismo o raznih kulturnih proslavah, ki ga je napisal Jože Gregorič, Mirko Javornik govora razstavo italijani, knjige, Tine Debeljak pa knjižne nagrade. — Zanimivost zase so vinjete k posameznim oddelkom, ki jih je to pot naslikal akad,

Merčunova knjiga je namenjena pouku bolniških strožnic in vsakdanji uporabi v družini. V splošnem delu je pisec lepo orisal notranji potek naše prebave, očrtal je vse fiziološke spremembe, ki se vrše s sončno energijo, vtinjeno v naša hranila, v uetih, želodcu in črevesju. Človek strmi nad smatrenostjo in zamolanostjo procesa, ki se neopazno vrši v nas tedaj, ko smo potopljivi v delo, skrb, ljubezen in sovraštvo. Nikdar mi ni dvojnost — in vendarle enotnost — našega življenja prišla bolj do zavesti, kakor pri branju tega dela Merčunove knjige.

Tu tajno presnavljanje sončne energije v življenjske sokove, ki se vrši s takšno natančnostjo, da bodo na vekomaj ostale vse človeške aparature — smotne in nerodne igrače — priročne, — tam spet pretvarjanje življenjskih moči v podobe umetnosti, znanosti itd.

V prvem delu je pisec natančno označil posamezne vrste hranil ter določil splošna pravila, ki nas morejo voditi do sestave dobre hrane za duševnega in telesnega delavca. Po pravici je zavrgel ideal — mesne hrane, ki je še pač vedno izraz tlačanske miselnosti, da je meso nekaj gošposkega, čeprav ne moremo utajiti, da je želja po mesu nekaj pračloveškega. Zato se ni podal v nasprotno vegetarijansko skrajnost, ki je proglasil kot vzor mešano hrano, ki pa bi naj bila, zlasti v bolezni, individualno prirejena za vsak organizem.

V drugem delu, ki je predvsem praktičnega pomena, podaja Merčun splošna in posebna navodila za prehrano v bolezni. Tu naštevajo in označuje hranila za mnogovrstne bolezni, jetrne, črevesne, ledvične, srčne in presnovne (sladkorne) bolezni. — Tega dela se bo pač razveselil vsakdo, komur je zaupana prehrana bolnega človeka.

Dr. Merčun je s svojo knjigo posvetil na eno najvažnejših področij našega življenja. Njegovo podajanje odlikujejo razumljivost, natančnost in preprostost, jasna beseda. Naj bi se s pomočjo njegove knjige zaježile, nevarne bolezni, ki razsajajo med nami, in naj bi našel vsak bolnik v nji pomočke za lajšanje svojega trpljenja.

Pisec pa naj iz svoje izkušnje in ljubezni do bolnikov nadaljuje s pisanjem poljudnih in znanstvenih knjig iz svoje stroke. A. S.

slikar Maksim Sedej, na motive »dom in svet«, »umetnosti« in »zapiski«. Če bi v vsaki številki sodeloval drugi umetnik na iste motive, bomo ob koncu leta imeli lepo zbirko vinjet na isti motiv ter se bo primerjava sama po sebi nudila. Tudi to ima svojo vrednost. Dom in svet, ki stane letno 80 din, toplo priporočamo. F. J.

Bolgarski gost v Ljubljani. Znani prijatelj slovenskih planin, bolgarski slikar Pavel Francaliski, je večer prišel v Ljubljano, da ostane tukaj mesec dni in se ves posveti slikanju slovenskih zimeških pokrajin. Ze pred leti se je mudil med nami, kjer je slikal planinske motive ter je priredil v svoji domovini več razstav slovenskih planinskih lepot. Tako vse slike s slovenskimi motivi (Triglav, Skratlatica itd.) v solijem in plovdivskem muzeju ter tudi drugod, kajti njegove slovenske slike so poneli njegovi odjemalci celo v Egipt in v Ameriko. Poleg tega pa bo svoj dopust porabil tudi za to, da 25. t. m. odprl v Jakopičevem paviljonu razstavo bolgarskih planinskih motivov, predvsem iz Rila planine, kakor tudi kmečke motive iz svoje domovine ter zlasti iz svojega ožjega rojstnega kraja Samokova. Našemu velikemu prijatelju želimo med nami veliko zadovoljstva ter veliko uspeha, tako ob njegovi razstavi, kakor tudi ob njegovem delu!

Smrt dveh čeških kulturnih delavcev. Umril je profesor Karlove univerze 68 letni dr. Josef Chlumský, znani češki fonetik, učenec slavnega francoskega raziskovalca jezika abbeja Rousseleta v Parizu. Njegovo največje delo je »Češka kvantiteta, melodija in akcent«. Istega dne je umrl eden najboljših čeških arhitektov 78 letni dr. inž. Rudolf Křiženecký.

Planinski Vestnik, št. 3 ima naslednjo vsebino: Viktor Petkovšek: Planinsko cvetje in nižini. — Uroš Zupančič: Zima na Prisojniku. — Marijan Lipovšek: Na smučeh okrog Zale in Iške. — Pavel Kunaver: Bela smrt. — Mladinski kotiček: Niko Koritnik — Moja hoja na Triglav v moji varijanti, (nagraden spis iz mladinskega oddelka SPD). Obzor (Sv. oče Pij XI. — planinec: preizkusil je skale in stal je kakor skala). — Ocene raznih knjig. Brilej: Priročnik za planince. Mencinger: Moja hoja na Triglav. Bohinec: Postglaciarno Korensko jezero. — Sv. Iliš: Skofjeloško hribovje. Pohorska politika. — Planinski plesi. — Varstvo prirode. Alpinisme.

Knjiga sedanjega papeža Pija XII. v češkem prevodu. — K dnevu kronanja sedanjega papeža, so olomški dominikanci izdali v posebni bibliotiki izdaji znani govor kardinala Pacellija o sv. Dominiku, ki ga posebno časti in po katerega smernicah hoče voditi ev. Cerkev. Naslov te prve knjige sedanjega papeža v češčini je »Borec za resnico sv. Dominik« (Bojov iz pravdy sv. Dominik).

Kardinal Maglione novi vatikanski državni tajnik

Vatikanski drž. tajnik ima pri sveti Stolic tako vlogo kot zunanji minister v povsem svetnih državah. Je najvišji sodelavec vsakokratnega papeža in njegov prvi svetovalec, zato je ves svet pozoren na nosilca tega diplomatskega dostojanstva. Ko je prejšnji drž. tajnik kardinal Pacelli postal papež, je bil za njegovega naslednika v državnem tajništvu imenovan kardinal Louis (Ludvik) Maglione, mož, ki je tudi že ves državnik, kakor je bil njegov predhodnik, poleg tega pa neutrujen v naporih za varnost Cerkve.

Kardinal Maglione se je rodil 2. marca 1877 v Neaplju; ob svojem imenovanju je torej dopolnil 62. leto in je vrstnik sedanjega papeža. Prvo izobrazbo in vzgojo je prejel v jezuitskem zavodu v svojem rojstnem mestu. Teologijo in filozofijo pa je končal na gregorijanski univerzi v Rimu. Leta 1901 je bil posvečen v duhovnika, pa je še nadaljeval študije in obiskoval tečaj iz cerkvenega prava na Apolinarijevi fakulteti v Rimu. Ze takrat so profesorji postali pozorni na mladega duhovnika, ki se je odlikoval po izredni bistrosti razuma in temeljitosti, ki je odsevala iz vsakega njegovega dela.

Leta 1905 je bil sprejet v diplomatsko službo Vatikana, tri leta nato je bil poslan v Costa Rico kot tajnik tamonjše apostolske delegacije. Kmalu pa so ga poklicali nazaj v Rim, kjer je začel svojo pot vatikanskega diplomata kot uradnik državnega tajništva. Tu je deloval skoro deset let in pokazal tolike sposobnosti in izkušnje, da je bil v februarju leta 1918 poslan v Švico v Bern kot izredni odposlanec Vatikana. Takrat zveze med Švico in sveto Stolico uradno

še niso bile vzpostavljene. Pred njim je v Bernu sicer že deloval njegov predhodnik kardinal Marchetti, ki pa je svoje bivanje v Švici porabil večinoma za organiziranje pomoči vojniim žrtvam. Msgr. Maglione je to delo z velikim razumevanjem in vsestranskim taktom nadaljeval, kar mu je prineslo veliko priljubljenost v vseh krogih. Predvsem se je trudil za sklenitev pogodb o izmenjavi ujetnikov in povrnitvi civilistov v domovino. Taka pogodba je bila že v času vojne podpisana med Francijo in Nemčijo.

Švicarski zvezni svet je opazil neumorno delavnost tega neuradnega vatikanskega zastopnika in njegovemu osebnemu vplivu moremo pripisati, če je vlada v Bernu še tisto jesen obnovila svoje stike z Vatikanom, ki so bili prekinjeni že pred 47 leti. Msgr. Maglione je 1. septembra postal novi nuncij v Bernu in njemu v prid se je francoski poslanik Alize, ki je edini izmed diplomatskih zastopnikov v Bernu imel naslov poslanika, odpovedal svoji prvi pravici do dojena diplomatskega zbora, s čimer je bilo novemu nunciju nadaljnje delo mnogo olajšano. Leta 1920, 26. sept., je bil imenovan za prelata. V naslednji dobi se je poleg izrazitih svojih cerkvenih poslov veliko pečal z vprašanji Zveze narodov. Ker sveta Stolica v Zvezo ni bila sprejeta, je imel sicer samo vlogo opazovalca pri tej novi mednarodni ustanovi, pa je kljub temu veliko pripomogel, da je bila Nemčija leta 1926 sprejeta med člane ZN.

Še isto leto je bil imenovan za nuncija v Parizu, na eno izmed najbolj kočljivih mest cerkvene diplomacije. Njegovi uglednosti in iskrenosti, ki mu sije z obraza, se je posrečilo, da se je kmalu do dobra sprijaznil z Aristidom Briandom, dasi je bil ta med francoskimi državniki eden najbolj strastnih prostozidarjev. V tem sodelovanju je prišlo do pogodb, s katerimi je bil spet obnovljen francoski protektorat nad svetimi mesti v Jeruzalemu, ki ga je Francija imela že od križarskih vojn. pa je bil z versajskim mirom odpravljen — ateistu Clemenceauju za to čast Francije ni bilo bogve kaj. Ko danes francoski diplomati za veliko noč, božič ali binkošti prisostvujejo božjim službam v svetiščih svete dežele, jim odkažejo častno mesto in na koncu jih v slovesnem sprejemu peljejo do izhoda — to prvenstvo v Levantu je Franciji podaril takratni nuncij Maglione, kar je njen vpliv zelo povzdignilo.

Leta 1936 je bil Ludvik Maglione imenovan za kardinala. Kardinalski klobuk mu je položil na glavo predsednik francoske republike protestant Doumergue, ki ga je obenem odlikoval z velikim križem častne legije. Z uspehi in priljubljen v najvišjih krogih, je po desetih letih zapustil Pariz in se vrnil v Rim, v državno tajništvo, kjer je začel svojo pot cerkvenega diplomata in kjer je sedaj postal — državni tajnik, zunanji minister Vatikana.

ŠPORT

V nedeljo tekma za državno prvenstvo: Ljubljana: Jedinstvo (Belgrad) Predtekma: SK Hermes: SK Jadran

Celjski šport

V nedeljo bo ob četrti na 5 na Glaziji prijateljska nogometna tekma med SK Slavijo iz Maribora in SK Celjem. Kakor smo zvedeli, bo SK Celje nastopil v ojačeni postavi. Nastopil bo tudi g. Prisinger. Tekma se bo pričela ob 3.

Visokoalpske tekme na Peci

Zimsko-sportni osek SPD Mežica razpisuje in priredi svojo običajno tradicionalno medklubsko tekmo za prehodni pokal »Peca« v nedeljo na Jožefovo dne 19. marca 1939 za seniore in juniorje. Tekmuje se po p. avilih JZSZ in imajo pravico pri JZSZ verificirani člani. Proga za smuk je dolga ca 2 km z višinsko razliko 450 m. Start je na Kordeževi glavi, cilj pri Uletovi koči.

Isti dan v nedeljo se izvede tudi slalom. Prijave in vpisnina dln 10 se sprejema v soboto zvečer in v nedeljo zjutraj do 7 v Uletovi koči. Razglasitev rezultatov in razdelitev daril se bo vršila v nedeljo 19. marca 1939 takoj po izvršenih tekmah v Uletovi koči na Peci. Vsi tekmovalci imajo pri prenočitveni v Uletovi koči 25 odstotkov popusta. Snežne razmere so jako ugodne, ker pada še vsak dan nekaj novega snega in Peca je spet vabljiva s svojo mogočno snežno odejo. Torej v nedeljo vsi smučarji in nesmučarji na Peco!

Po športnem svetu

Naš boksar Tikan Pavlovič se v Franciji dobro drži

Naš boksarski prvak srednje kategorije je dosegel v Parizu, kjer je te dni gostoval, zelo lepe uspehe. Prav vsakogar, s katerim se je spoprijel, je prišilil h kapitulaciji; edino proti Tarasu je izgubil po točkah. Francoski športni tisk piše zelo pohvalno o njem.

Pet držav se bo borilo v dviganju uteži

Dne 14. in 15. aprila se bo vršila borba v dviganju uteži, pri kateri sodelujejo Finci, Švedi, Danci, Estonci in Letonci. Tekme bodo v Stockholmu na Švedskem.

Nogomet v Franciji

V Franciji imajo 32 poklicnih nogometnih moštvo s približno 700 igralci. Amaterskih klubov pa imajo 6000 z več kakor 150.000 igralci.

Estonci in XII. olimpijske igre

Po vzorcu svojih zapadnih sosedov hočejo tudi Estonci držati svoje tekmovalce kar najdlje doma. Njihov olimpijski odbor je sklenil, da bo sodelovala pri otvoritvi kompletne olimpijske reprezentanca. Polem pa bo vse one tekmovalce, ki ne bodo neposredno zatem nastopili, odvedli zopet domov v Tallinn. Namreč glavno mesto Estonske leži nasproti Helsinkim, vsega tri ure vožnje s parobrodom preko finskega zaliva. Vse svoje

olimpijske tekmovalce hočejo držati v svojem olimpijskem taboru in samo neposredno pred tekmanji hočejo priti z njimi v bližino Helsinkov. Estonska ima 1,2 milijona prebivalcev, je pa v nekaterih športnih panogah na visoki stopnji. Zato se mora v prvi vrsti zahvaliti Finski, s katero ima razne zveze.

Vesti športnih zvez, klubov in društev

SK Mura v Murski Soboti bo imel svoj 15. redni občni zbor v petek, dne 24. marca 1939 ob 20 v klubski sobi s običajnim dnevnim redom. ZSK »Hermes« — nogometna sekcija. Opozorjam igralce vseh skupin na današnji sestanek v gostilni »Križ« (Belle) ob pol 20. Udeležba za vse strogo obvezna zaradi nedeljskih tekem. — Načelnik.

ZFO

I. orodne tekme za prvenstvo ZFO v Celju 19. marca

Prihodnjo nedeljo bo v Celju zelo zanimiva telovadna prireditve, pri kateri nastopajo, oziroma tekmujejo najboljši orodni telovadci Zveze fantovskih oddelkov. Zanimiv bo zlasti popoldanski del nastopa, ko se nam predstavijo naši najboljši fanje s poljubnimi orodnimi vajami. Ob tej priliki bodo nastopili tudi člani, članice, mladenke in mladiči z raznimi prostimi vajami. Dopoldne se prične tekmovalstvo ob 9, popoldanska prireditve pa ob treh in se vrši vse v dvorani Ljudske posojilnice v Celju.

Tekmovalci bodo naslednji člani, med katerimi je več takih, ki so že opetovano odlično zastopali našo državo na mednarodnih tekmah: Cajhen V., Celje; Čop A., Jesenice; Frankič O., Jesenice; Hercig I., Celje; Janež S., Sv. Helena; Jezeršek I., Komenda; Kermavner Fr., Kranj; Kokot S., Celje; Legan J., Jesenice; Natlačen F., Jesenice; Pilič K., Celje; Varšek I., Ljubljana; Vič; Vidmar M., Jesenice; Zeleznik, F., Jesenice.

Spored vse prireditve pa je takle:

Tekme ob 9 dopoldne:

1. Bradlja — obvezne vaje.
2. Drog — obvezne vaje.
3. Konj na šir z ročaji — obvezne vaje.
4. Krogi — obvezne vaje.
5. Proste vaje (poljubne) — II. skupina.
6. Bradlja (poljubne vaje) — II. skupina.
7. Drog (poljubne vaje) — II. skupina.
8. Konj (poljubne vaje) — II. skupina.
9. Krogi (poljubne vaje) — II. skupina.

Telovadna akademija in tekme ob 3 popoldne.

1. Nastop vseh tekmovalcev in sodelujočih pri akademiji: državna himna in nagovor.
2. Krogi — poljubne vaje.
3. Nastop mladenk, Celje: češke proste vaje 1939.
4. Bradlja — poljubne vaje.
5. Nastop mladenk, Celje: češke proste vaje 1939.
6. Poljubne proste vaje — I. skupina.
7. Nastop članice, Celje, ranjanje.
8. Konj na šir z ročaji — poljubne vaje.
9. Nastop članov, Celje: češke proste vaje 1939.
10. Drog — poljubne vaje.
11. Razglasitev rezultatov. — Razdelitev daril. — Fantovska himna.

Fantovski osek in dekliški krožek na Ježici prirediti na praznik sv. Jožefa, 19. marca, ob 8 zvečer v Cerkvenem domu na Ježici akademijo z izbranim in postrim sporedom. Vabljeni. Cene običajne.

Najnovejša Walt Disney-jeva

PRAVLJICE

Rojak z dežele Micky-jev tekme Seliter Raeman in Pluto

v barvah

Izredno zabavne veseligre za mladino in za odrasle!

Kino Sloga tel. 27-30

Samo še danes ob 16., 19. in 21. uri

Skrivnostni zločini v Dravski dolini

Tajna posestnika Antona Kozjaka - pravi kriminalni roman, poln zločinov in zagonek

Maribor, 16. marca.

Ena največjih kriminalnih zagonek, kar so jih kdaj obravnavale in preiskovale oblasti v Mariboru in v Dravski dolini, se nahaja sedaj pred pomenitvijo. Gre za primer, ki je prepleten s samimi grozovitostmi, požigi, umori, uboji, smrtnim sovraštvom med sorodniki in sosedmi, s preštevji, smrtnimi obsodbami, skrivnostnim izginjanjem ljudi, z najdbo mrtvaških lobanj, da izgleda vse skupaj bolj kot fantastičen kriminalni roman kakor pa resnica.

Kam je izginil posestnik Anton Kozjak

S tem vprašanjem se začne razpletati primer, ki je dajal dolgo vrsto let dela sodiščem in orožnikom v Dravski dolini. 5. februarja 1935 je prišel posestnik Anton Kozjak s Kozjega vrha na pogojni odpust iz zaporov, v katerih je presedel dolgo vrsto let, ko je bil najprej obsojen na smrt na vešalih, nato pa je ob priliki revizije procesa dosegel, da so mu glavni zločini spregledali ter ga obsodili samo na 8 let. Dne 29. aprila 1935 se je odpravil Kozjak od doma, videli so ga še v Breznem in v Podvelki, potem pa je za njim izginila vsaka sled.

Senca starih zločinov

Je grozeče visela nad Kozjakom in vsemi, ki so prihajali z njim v ožjo dotiko. Začelo se je vse skupaj dne 31. oktobra leta 1909, ko je bil ustrešljen pri Močnikovem mlinu mladi Andrej Kozjak, Antonov brat. Ponoči, ko je mletel, se je mlin nenadoma ustavil, ker je nekdo odmrnil zapornico. 80 korakov oddaljeno od mlina. Andrej Kozjak je šel k zapornici, ko pa se je sklonil, da jo popravi, je počil iz grma strel; ki ga je zadel v prsi in sence. Andrej Kozjak je potem čez nekaj dni umrl, pred smrtjo pa je še dejal, da ga ni nihče drugi ustrelil kakor njegov brat. Okolišni sodišče v Gradcu, pod katerega je takrat Kapla s Kozjim vrhom spadala, je uvedlo preiskavo. V zadevo je bil zapleten še posestnik Ivan Kotnik, ker je bil jezen na Andreja Kozjaka, ki je vabil Kotnikovo ženo v svoj mlin ter je imel z njo razmerje. Preiskava je ugotovila samo to, da je Anton Kozjak malo pred smrtjo brata Andreja kupil v Mariboru novo puško. Zaradi pomanjkanja dokazov je bilo postopanje ustavljeno.

Nove priče — novi zločini

Z ustavitvijo postopanja pa stvar še ni zapala. Vedno so se pojavljale nove priče, ki so obremenjevale zdaj enega, zdaj drugega osumljenca. Dne 25. junija 1913 pa se je pojavil tudi nov zločin, ki je spet vrnil svojo senco na Kozjaka Antona. V Račah je pogorelo vse imetje Neže Kozjak ter je bila škoda ogromna. Zažgal je Ivan Pressnitz, ki je bil velik prijatelj Kozjaka Antona. Pa tudi takrat ni bilo nobenih direktnih dokazov in stvar je zopet zaspala. Pač pa je nastopil Pressnitz naenkrat 8. januarja 1917 pred vojaškimi oblastmi v Kremnu, ter je prijavil Kozjaka Antona, da ga je leta 1909 nagovarjal, naj mu ustrelji brata Andreja. Stvar pa je v viharjih vojnih časih zopet zaspala. Dne 14. septembra 1920 pa je prišel iz Ljube na Kapli nov zločin. V Helblövem lesu je bila zadavljena posestnica Marijeta Grušovnik. Ljudje so spravljali zločin v zvezo z Antonom Kozjakom, bila je preiskava in pojavilo se je tudi ime nekoga Feliksa Urnauta. Zopet pa ni bilo dokazov in preiskava je patelela brez uspeha.

Končno smrtna obsodba

Leta 1928 pa je prišla zadeva s Kozjakom in njegovim zločinom znova v tek. Sodišče je dobilo v roke nove dokaze in novega osumljenca. Osumljen je bil Ivan Pressnitz, da je ustrelil na prigovarjanje Antona Kozjaka njegovega brata Andreja Kozjaka. Obenem se je načelo tudi vprašanje poži iz leta 1913. Oba eta prišla pred porotnike. Anton Kozjak je bil obsojen na smrt na vešalih, Pressnitz pa na 20-letno ječo. Pa trih letih je Pressnitz v zaporih umrl. Kozjak, kateremu je bila smrtna kazen spremenjena v došmrtno robijo, pa je začel v ječi borbo za svojo svobodo. Njegov zagovornik dr. Slokar je slednjič dosegel obnovo procesa, pri katerem je bil z isto verjetnostjo dokazano, da je ustrelil Andreja Kozjaka posestnik Ivan Kotnik, ki je medtem že umrl, kakor je bilo verjetno, da ima ta zločin na vesti Anton Kozjak. Sodišče je potem Antona Kozjaka opustilo krivde na smrti njegovega brata ter je bil sojen samo zaradi nagovarjanja k požigu na 8 let, katere pa je že presedel v ječi, tako da je bil odpuščen na pogojen odpust meseca februarja 1935.

Sin bi moral odgovarjati za očeta

Ko pa je prišel Kozjak iz zaporov, je našel doma spremenjene razmere. Ko so ga zaprili, je izročil gospodarstvo svoji drugi ženi Neži. Z leti pa je dorastel njegov sin, ki je prevzel gospodarstvo v svoje roke, pa ni preveč spretno gospodaril. Precej je bil zapravljen. To je očeta jezilo in začel se je s sinom prepirati. Tako je bilo potem razumljivo, da so oblasti prijele sina, ko je stari Anton Kozjak dne 29. aprila 1935 neznanom izginil. Osumili so sina, da je umoril očeta ter je bil precej časa zaprt. Končno so tudi njega izpustili, ker ni bilo dokazov. Med ljudmi se je še precej časa ugibalo, kam bi šel stari Kozjak izginil, končno pa je tudi za to stvar zanimanje pojenjalo.

Mrtvaška lobanja pokaže novo sled

Lansko leto meseca maja smo v »Slovenec« poročali o zagonetni najdbi na Rdečem hribu pri Podvelki. Dne 12. maja lanskega leta so pasli otroci posestnika Kosa na Rdečem hribu kozo. Pri tem so pod smrekovo našli človeško lobanjo brez spodnje čeljusti. Več dni so potem orožniki in pa ljudje zastoj iskali ostalo okostje, od katerega bi ta lobanja izvirala. Razne fantastične govorice so se širile, nazadnje pa se je utrdilo mnenje, da se je visoko kje v gozdu na Rdečem bregu obesil neznan klatež. Truplo je na vrvi strohnelo ter padlo na tla, glava pa se je odtrgala ter se strknila po hribu navzdol in obležala na ravni pod smrekovo. Lobanjo so nekaj časa hranili v neki šupi v Podvelki, dokler ni umrla posestnica Katarina Hanzl. K njenemu trupu so položili v krsto tudi lobanjo neznanca, ter jo tako pokopali v posvečeno zemljo na pokopališču v Breznem.

Kdo je umoril Antona Kozjaka

Čevljar Feliks Urnaut je leta 1935 živel s svojo družino na Rdečem bregu nad Podvelko, zaposlen pa je bil v tovarni lepence v Podvelki. Urnaut se je priselil v naše kraje iz Avstrije, kjer je zagrešil požig. Bil je zaradi tega obsojen od mariborskega okrožnega sodišča na tri leta robije ter je kazen odsedel. Ko je Kozjak prišel iz zaporov, so ljudje začeli govoriti, da ne bo dolgo na evobadi, ker ga bodo zaprili zaradi umora Marijete Grušovnik, ki je bila, kot že povedano, leta 1920 zadavljena na Kapli. Kozjak je dejal, da mora ljudem usta zamašiti, pa da se mora o tem pogovoriti s Felikom Urnautom. Podal se je 29. aprila 1935 od doma in od tedaj je izginila za njim sled. Sedaj so se pojavile priče, ki so videle Kozjaka tudi na Podvelki, kjer je povpraševal, kje stanejo Feliks Urnaut. Ljudje so mu pokazali hišico na Rdečem bregu. To so bile zadnje priče, ki so videle Kozjaka živega. Pojavila se je zaradi tega

Huda železniška nesreča v Franciji

18 mrtvih, veliko ranjenih - Nesrečo povzročila krava

V ponedeljek zvečer se je v Franciji na severnem izhodu kolodvora Chateauroux pripetila huda železniška nesreča. Brzee Pariz—Cerbere je zavozil na stranski tir in se zaletel v tam stoječe vozove tovornega vlaka. Nesrečo je povzročila krava, ki je ušla iz nekega tovornega voza in se plašila po tirih, zmedla kretinice prav v času, ko je skozi kolodvor vozil omenjeni brzee. Vse se je zgodilo tako hitro, da ni bilo časa ne prestativiti kretinice, ne vlak ustaviti — nesreča je bila neizbežna z vsemi posledicami. Lokomotiva brzca je skočila s tirov in se prevrnila, za njo pa voz za

Kaj vse vsebuje človeško telo

(London). Angleški znanstvenik je pri nekem predavanju razlagal, katere kemične snovi vsebuje človeško telo. Dejal je, da je v človeškem telesu vode za eno 40 litersko posodo, fosforja za 2200 žgaličnih glav, magnezije za veliko žlico, masežobe za sedem kosov mila, železa za dokaj močen žebelj, z apnom, ki je v človeškem telesu, bi pa lahko prebili celo steno v običajni sobi. Ako bi človeškemu telesu popolnoma odvzeli le eno od imenovanih snovi, bi to pomenilo — takojšnjo smrt.

še težje, ker se je bil Monar dozdevno zaklel, da bo temu z vsemi silami nasprotoval.

Stiri in dvajset ur se je prav po hudičevu obnašal, telefonski, ukazoval in zahteval popolno pokorščino. Človek bi mislil, da je zbesnel.

On, po navadi tako miren, ki je v odlokih vedno omahoval, je postal silno trmoglav, da je bil glavni nadzornik prisiljen, da se mu vda.

Seveda je to pomenilo, da sta sodnik in časnikar Chicago Daily Tribune dosegla zmago. Vendar sta se izrazila zelo zadovoljivo o izidu, ko jima je v petek okoli enajstih zvečer Frank Monar sporočil novice.

Točno, časnikar je bil pri sodniku in Farrington je pravkar prišel v spremstvu bankirja Marsha. Vsi trije so strašno govorili o zaslugah in napakah tega krutega Monara.

Sivari je urejena, je telefoniral glavni nadzornik sodniku. »Lahko pridete, Mr. Bruce, vi in vaši prijatelji. Nahajam se na glavnem pokopališču. V nekaj minutah bodo prinesli krsto Devila Patha v mrtvašnico. Pravkar sem poklical zdravnika in dve sodni slugi. Mrliški pregled se bo vršil, brž ko vi štirje pridete.«

Ko je naznanil sodnik novice svojim trem prijateljem, ni kazal nobeden prevelikega navdušenja.

»Mislim, je dejal Farrington, »da vas moram spremljati, Bruce?«

»Seveda, Farrington.«

»Za vraga!« je dodal Marsh, »z vami grem, ker sem tako strašno neestren, da bi že zvedel, če moram res plačati odkupnino.«

»Hočem staviti, da nam bo Monar pripravil svoje vrste domisljice,« je mrmraje sklepal Neighbour. »Gre, da nam odpre oči!«

Četrto ure kasneje so štirje možje stopili iz bankirjevega vozila pred mrtvašnico glavnega pokopališča.

»Ali ne čutite, da je zelo mraz?« je pripomnil Marsh in privihal ovratnik pri površniku, preden je stopil iz voza.

sumnja, da je Urnaut ubil Kozjaka ter ga zakopal v gozdu. Ubil pa da ga je zaradi tega, ker je Kozjak nekaj vedel o Urnautovem zločinu, ki ga je izvršil leta 1920 na Kapli.

Žena izdaja moža

Orožnikom najdba lobanje v Podvelki ni dala miru ter so zadevo vedno budno zasledovali. Ka se je Urnaut s svojo družino preselil na Kozji vrh nad Breznem, so se začeli okrog sosedov zanimati za njegovo življenje. Prilika je bila ugodna. Urnautova žena se je splela z nekim sosedom, kar je moža napravilo silno ljubosumnega, pa ji je grozil, da jo bo pretepel. Ostalo pa je vedno pri grožnji, pa se je žena potem okrog sosedov hvallila, da si njen mož ničesar ne upa. »Če bi le prst položil na mene, pa ne bo več trave tlačil,« je govorila, »tista vrv, na kateri bi moral biti obesen za svoji dve evinjariji, bi bila že strohnela, če bi hotela jaz govoriti.« Dalje je spet govorila, da bi moža že zdavnaj izdala, pa noče, da bi potem ljudje kazali s pretom za njenimi otroci, češ morila imajo za očeta. Ko je nekoč možu očitala njegove »evinjarije,« je vzel vrv v hlevu ter se je hotel v gozdu obesiti. Vrv mu je iztrgala iz rok. Drugič je ženi spet prigovarjal, naj deneta strup v pol litra žganja, pa se tako skupaj končata. Te govorice, ki jih je spravljala na dan Urnautova žena, jezna, ker ji je mož kratil razmerje s tujim možkom, so prišle na ušesa orožnikov in te dni je sledila

aretacija Urnauta in njegove žene

Urnaut je osumljen, da je umoril Antona Kozjaka, ko je ta dne 29. aprila 1935 prišel k njemu na Rdeči breg. Umoril pa ga je zaradi tega, ker se je bal, da ga Kozjak ne izda kot morila Marijete Grušovnik. Prav verjetno, da je bil Kozjak sam tudi zapleten v navedeni zločin. Morda je skušal Urnauta na kak način izsiljevati, mogoče je prišlo do spora zaradi roparskega plena. Urnaut je pred orožniki odločno tajil, da bi bil Kozjaka umoril. Pač pa je že zapol

priznal zločin na Kapli leta 1920

Orožniki so njega in ženo izročili v zapore okrajnega sodišča v Marenbergu. Tam pa je začel mož z gladovno stavko. Že nekaj dni noče ničesar zavžiti. Njegova žena zatrjuje, da se bo na weak način sam končal, ker je to že večkrat pravil njej, da ga ne bodo po zaporih vlačili. Znan pa je kot okorel grešnik, ki zločina ne bo tako kmalu priznal. Saj je svoj požig, zaradi katerega je bil obsojen svojočasno na tri leta ječe, tudi šele po dvomesečnem preiskovalnem zaporu priznal.

Vsa Dravska dolina sedaj s silno napetostjo pričakuje nadaljni razplet te zagonetne kriminalne zgodbe.

Sv. Trojica v Slov. goricah

Dne 19. marca t. l. ob 11 dopoldne bo pri Sv. Trojici v Slov. goricah predavanje banovinskega instruktora za protiplinske napade dr. Ivana Jurečka o lastnostih in učinkih strupenih plinov ter o izvedbi organizacije obrambe proti plinom ter o 3 popoldne bo istotam tozadevna praktična vaja gasilske čete. Občinstvo se vabi, da se časovno aktualnega predavanja in vaje udeleži v čim večjem številu.

»Da, zelo je mraz!« je odgovoril sodnik. Ubogi možiček je kar škepetal z zobmi.

Glavni nadzornik jih je sprejel na pragu sobe, kjer naj bi se vršil mrliški pregled.

»Nisem mislil, da boste vse prišli,« je pripomnil. »Sicer je pa prav. Čim več bo priš, tem bolje bo zame.«

Ko je šel Neighbour mimo njega, mu je ta rekel:

»In vi, moj dragi, upam, da ne boste več pisali neumnosti v vaših listih! Razumete? To imate vso korist, ste dobro na to pomislili, a ne?«

V odgovor je časnikar zmajal z rameni.

Soba, v kateri naj bi se vršil mrliški pregled, je bila skoro brez pohištva. V sredi je bila marmornata miza, na kateri je počivala roparjeva krsta Na desni so bili štirje etoli.

»Pomanjkljiva svetloba,« je pripomnil sodnik.

Poleg nadzornika, sodnika in njegovih prijateljev so bili tu še: dva zdravnika, ki sta bila že preoblečena v bele halje, imela sta rokavice, pokrivala in zamrežen obraz. Eden od njiju je odprl neke vrste kovčeg in pregledal svoje kirurške pripravke. Trije policaji so nemo in topo kakor kipi stali poleg vrati. Končno se je v sobi razgovarjalo nekaj ljudi: bili so delavci, ki so odkopali krsto.

Glavni nadzornik se je približal sodniku: »Samo trenutek potrpljenja, Mr. Bruce. Naročil sem dve sodniški slugi. Gotovo bosta vsak hip prišla.«

»Da, da. Vi... prav dobro ste naredili... Ne da se več ugovarjati! Da bi se srečno izteklo!...«

Prisiljen nasmešek je prešinil nadzornikove ustnice.

Sodniški slugi sta kmalu prišla.

»Gospodje,« je še rekel Monar, »trenutek je prišel, da ugotovite smrt Devila Patha...«

Glavni nadzornik je prezirljivo pogledal in dal delavcem znamenje, naj začno. Dva sta se približala krsti in začela svoje opravilo.

Tržič

»Sneguljica« nastopa navadno na največjih odrih. Obiskala je pa ponovno tudi oder našega Prosvetnega društva. Veliko izrednih dramskih del smo že gledali, odkar imamo preurejeno dvorano in oder, toda uprizoritev Sneguljice nas je še iznenadila. Požrtvovalni režiser g. Vinko ni razdelil nadvse posrečeno samo vlog, ampak je s svojimi mladimi društveniki oskrbel tudi izredno scenerijo. Med odmori je nastopal orkester mlajših, ki dobro nadomesti orkester starejših. Kar dva društvena orkestra letos sploh bogato nadomeščata, poleg godbe na pihala, pomanjkljivost prejšnjih let.

Spominski zbornik Slovenije

ki ga pripravlja založba »Jubilej«, Ljubljana, Bleiweisova 10, obeta postati najzanimivejša knjiga zadnjih let in pravo ogledalo našega kulturnega in gospodarskega življenja. S pomočjo banske uprave ter ob sodelovanju naših najboljših strokovnjakov in pod častnim predsedstvom najvidnejših predstavnikov našega javnega življenja z g. banom dr. Markom Natlačenom na čelu je glavni uredniški odbor, ki ga sestavljajo gg. J. Mal, ravnatelj Narodnega muzeja, dr. Fr. Stele, univerzitetni profesor in narodni poslanec, glavni tajnik Kmetijske zbornice dr. Josip Lavrič, doslej zbral do malega že vse ogromno gradivo ter ga pričel pripravljati za tisk. Prve pole so že v tiskarni.

Ker je naročnina 150 din za to edinstveno delo res skrajno nizka, pričakuje uprava zbornika, da bo knjigo naročil ne le vsak inteligent, temveč tudi vsak trgovec, obrtnik, podjetnik, namešteneec in delavec, saj bo črpal iz njega ogromno znanje in veliko zanimivost.

V prihodnjih desetih dneh mora uprava zbornika tudi dokončno določiti naklado knjige, ki bo tiskana le v omejeni nakladi. Zaradi tega naproša uprava zbornika, da vsi oni, ki še knjige doslej niso naročili, naročijo zbornik v prihodnjih dneh. Izpolnite položnico, ki jo dobite pri vsaki pošti, vpišite štev. ček. računa 10.680 in pripišite: Hranilnica dravske banovine Ljubljana ter vplačajte znesek 150 din. Na drugi strani položnice pa pripomnite: Naročnina za Spominski zbornik Slovenije.

Otroški kotiček.

3

Prevzetni pumi

Samec je splezal na drevo in skušal skočiti na drugo drevo, ki je raslo v bližini. Toda mesto da bi dosegel najbližjo vejo, je telebnil kakor je bil dolg in širok na tla.

Stisnil je zobe, da bi samica ne opazila, kako zelo jo je izkupil. Ko je prišel do sape, ji je zaklical:

»Skoči sedaj ti, da bom videl, če si spretnejša od mene.«

Samica ga je takoj ubogala. Toda tudi ona je padla na tla in si skoraj zlomila hrbtnico. On pa, ki si je tačas že nekoliko opomogel, jo je tolažil:

»Ne gre tako lahko ta zadeva. Treba je mnogo potrpljenja. Saj ni mogoče, da bi kar tako hitro uspeła. Ko se bova nekaj časa vadiła, bova znala tako lepo skakati, da se nama bodo še opice čudile.«

Vijaki so drug za drugim zaškripali v lesu. Škripanje, pokanje in nekaj pridruženih besed delavcev je trgalo grozni molk. Monar je z nasmeškom na ustnicah gledal povrsti vse štiri gospe. Oh! brez dvoma ni bil Neighbour niti malo gignen. Zdelo se je celo, da ima velik užitek od dela, ki se vrši pred njegovimi očmi in zvečel je cigaro.

Ni pa bilo tako za sodnika in bankirja Marsha. Za ta dva je bila ta zadeva huda preiskušnja njunega življenja. Njuna vbaza eta bila mrtvaško blela in njune oči polne groze. Šef policije je bil nemiren, vedno se je gugal na svojem stolu, kakor da ni prišel, da bi preiskušal svoje žive.

»Neprijeten je ta vtis, ali ne?« mu je smeje se rekel Monar.

Glavni načelnik je skomizgnil z rameni in zavzdihnil, ne da bi odgovoril.

Toda delavci so kmalu kmčali svoje opravilo. S pomočjo svojih tovarišev so odkrili prvo krsto in potegnili iz nje drugo, čisto kovinasto in jo položili na marmornato mizo. V tem trenutku se je Neighbour približal Monaru.

»Čemu trojna krsta?« ga je tiho vprašal. »Iz kakšne snovi pa je tretja?«

»Ali vas to zanima?« ga je nervozno vprašal Monar.

»Izredno.«

»Dobro. Potem vam odgovorim: takoj boste razumeli.«

Drugi delavci so se vrteli okrog marmornate mize. Z električno puhalnico so odčimili pokrov.

»Neprijeten je ta hruš, ali ne?« je rekel nadzornik in se sklonil proti časnikarju.

V življenju je toliko neprijetnih stvari, je odgovoril Neighbour. »In vendar jih je treba prenašati! Na primer električni stol za Devila Patha... To mu bo izredno neprijetno!«

»Tepec!« je zašepetal Monar.

»Bova že videla, kateri od naju je tepec,« ga je zavrnil Neighbour.

Skrivnost ameriškega jezera

10

»Kaj?« je vzrojil časnikar prestrašen. »Jaz, Devil Path! Ali je neumen?... To pomeni, da je znorel! Glejte, razložite mi!...«

Prava groza se je čutila iz Neighbourovega glasu. On, Devil Path!

»Frank je,« je odgovorila deklica.

»Frank!«

Časnikar je umolknil. Trenutek je pomislil in nadaljeval:

»Emilija... vi... verjamete, da je to res, ali ne?«

»Ne vem... Ne, ne, John, to ne more biti res... Vi...«

Časnikar je zmajal z glavo in jo pogledal.

»Ubožica!« je zamrmral. »Ubožica, uboga Emilija...«

Naglo je vetal.

Samo še eno besedo, Emilija in ... odšel bom. Povejte mi, priselite mi, da mi zaupate, da mi boste vedno vdani, naj pride karkoli.«

»Seveda... da... zaupam vam. John. Tega ne morem verjeti. Frank se moti... On vas sovražil, pa ne vem zakaj? Noče več, da bi vas imela za svojega zaročenca... Mislim...«

»Toliko slabše zanj!« se je odrezal Neighbour. »To se mora končati.«

Trenutek kasneje je zapustil hišo. Noce je ni vrnil domov. Na kilometre daleč se je sprehajal, ne da bi se tega zavedal, tako je bil iznenaden. Obupno je iskal sredstev, da bi prišil Devila Patha, da se razkrije, če bi bilo le mogoče.

V.

Izkopati mrliška pod pretvezo, da izvrše mrliški pregled, ni več lahko in preprosto. Toda izkopati Devila Patha se je zdelo hrabremu sodniku

Dobro obrit-
dobre volje!

ROTBART

MALI OGLASI

V malih oglasih velja vsaka beseda 1 din; ženitovanski oglasi 2 din. Debelo tiskane naslovne besede se računajo dvojno. Najmanjši znesek za mali oglas 15 din. — Mali oglasi se plačujejo takoj pri naročilu. — Pri oglaših reklamnega značaja se računa enokolonska, 3 mm visoka petlinjska vrstica po 3 din. — Za pismene odgovore glede malih oglasov treba priložiti znamko.

Službe iščejo

Gospodična

z znanjem nemščine išče mesto pri otrocih. — Ponudbe upravi »Slovenca« v Mariboru pod značko »Perfektna« 509/4028. (a)

Trgovska sotrudnica

prvovrstna, 20 let, išče zaposlitev v specerijski ali galanterijski trgovini. Ponudbe v upravo »Sl.« pod »Prvovrstna«.

Obubožan branjevec

40 let star, izkušen trg. pomočnik, družinski oče, prosi kakršnekoli službo. Ponudbe poslati na Leskovar Franc, Vojasniška pod ulica 3, Maribor. (a)

Mlajše dekle

z dežele, vajena kuhe in malo šivanja, išče službo pri manjši krščanski družini. Ponudbe v upravo »Slov.« pod »Krščanska« št. 3663. (a)

Uradnica

z večletno prakso išče službo v pisarni ali kot blagajničarka. Lahko tudi v letoviščih. Ponudbe upravi »Slovenca« pod »Izven Ljubljane« 3775. (a)

Dekle

želi premeniti službo h kakšni majhni družini ali kam za gospodinjstvo. Gre tudi za deželo. — Naslov skovar Franc, Vojasniška pod ulica 3, Maribor. (a)

Službo dobe

Šoferja mehanika

za upravljanje avtomobila in tovornega avtomobila, zmožnega primerne kavičije, sprejemno. Hitre in podrobne ponudbe na Pošto III, predal št. 27 — Zagreb. (b)

Zasluzek

1000 barvic za pirhe

za 200 din franco pošilja Lindlč, Ljubljana 245/c. Ne vprašujte, temveč naročite, dokler ni prepozno! (z)

Dober zaslužek

se nudi v vseh krajih Jugoslavije ljudem, ki so zmožni prevzeti poverništva ljudskega zavarovanja. Dopise na upravo »Slovenca« pod »Zadru-gar« 4076. (z)

Čitajte in širite »Slovenca«

Naročajte »Slovenca«!

Razdelili bomo med naše nove
in stare naročnike

300 bogatih nagrad

Ne zamudite! Še danes naročite »Slovenca«!

Zrebanje bo pred komisijo naročnikov
in javnim notarjem

29. aprila 1939

Radio

Radio aparate

od 750 din naprej, kakor tudi najfinije — kupite najugodnejše v strokovni trgovini »Tehnik« JOSIP BANJAI, Ljubljana, Miklošičeva 20. (t)

Auto-motor

Zaradi nabave

Dieselmotorja ugodno na prodaj tritonski avto tipe Saurer z 59 HP, v brezhibnem stanju. Napredaj je tudi plinski generator na drva. Lenarska avtoprometna družba, Sv. Lenart v Slov. goricah. (t)

Kupimo

Elektromotor

dobro ohranjen, 1—2 ks, 380 voltov, in mesarsko Blitz-Quetschmaschine — kupim. Ponudbe upravi »Slovenca« pod št. 4087. (t)

Pohištvo

Že za 5200 din

vam zdaj prodam vezane, politirane krasne spalnice z dolgoletno garancijo. — Malenšek, Celovška c. 258

Obrt

Sliskarstvo — pleskarstvo V. Zveglj, Cozova c. 1. Novi vzorci! Cene vsem dostopne. (t)

Posestva

Lepe stavbne parcele

v bližini mesta naprodaj. Vprašati: Faninger, Celje, Glavni trg 8. (p)

Hiše

trgovske in stanovanjske ter stavbne parcele ozir. posestva — nudi v ugoden nakup Pristavec Franjo, realitetna pisarna v Ljubljani, Erjavčeva c. 4a

Velika hiša

dvonadstropna, v sredini mesta Celja, z 2 trgovskima lokaloma in z velikimi skladišči — ugodno naprodaj. Ponudbe podr. »Slovenca« v Celju pod »Kapital« 4090. (p)

Prodamo

Prodajam in kupujem

starinske slike, kipe in skrinje, porcelan itd. — »Umetnost« — Cankarjevo nabrežje 25, Ljubljana.

Prvovrstni trboveljski premog

brez prahu
koks, suha drva
nudi
I. Pogačnik
Bohoričeva 5 Telefon 20-59

Semenski oves

in vsa

umetna gnojila

dobite najceneje pri
Gospodarski zvezi
v Ljubljani.

»Presto« kolesa

večletna tovarniška garancija. — Na ugodne obroke. — Na zalogi tudi kolesa drugih znamk. Rabljena kolesa vzamemo v račun.

Nova trgovina

Tyrševa cesta 36
(Nasproti Gospodarske zveze).

Kadar začutite močno zbadanje, nevalgijo v obraz ali med rebri, zavrtnate bolečine v ledvicah, kadar tožite zaradi migrene, nespečnosti, krčev, to vse je često znak, da se je v krvi nagromadila sečna kislina. Organi za izločevanje, — (v glavnem jetra in ledvice) ne delujejo več normalno.

Zdravljenje z Urodonalom pomaga pri osebah, nagnjenih k artrizmu, arteriosklerozi, obolenju ledvic, uremiji in kapi.

URODONAL

pomaga izločevati strupe iz organizma.

Etablissement Chatelain

dobavitelj pariških bolnišnic.

22 velikih nagrad — Paris.

Dobiva se v vseh lekarnah.

X. Štev. 1811/253-1939.

Razpis o licitaciji

Mestno poglavarstvo v Mariboru razpisuje za oddajo mizarskih, ključavničarskih in steklarskih del za gradnjo carinarnice v Mariboru I. javno pisмено ponudbeno licitacijo na dan 18. aprila 1939, ob 11 dopoldne v sobi št. 5 mestnega gradbenega urada v Mariboru, Franciškanska ulica 8.

Ponudbe naj se glase v obliki popusta v odstotkih (tudi z besedami) na zneske odobrenega uradnega proračuna za:

mizarska dela	din 571.265.—
ključavničarska dela	din 243.430.—
in steklarska dela	din 90.723.24

Predpisana kavcija znaša za:

mizarska dela	din 58.000.—
ključavničarska dela	din 25.000.—
in steklarska dela	din 10.000.—

ter se mora položiti pri blagajni mestne občine mariborske najkasneje do 10 na dan licitacije.

Pojasnila in pogodbeni pripomočki se dobijo proti povračilu napravnihih stroškov med uradnimi urami v pisarni mestnega gradb. urada v Mariboru.

Ponudbe morajo biti taksirane z državnimi kolki za:

mizarska dela	din 200.—
ključavničarska dela	din 200.—
in steklarska dela	din 100.—

in predložena s predpisanimi dokumenti na dan licitacije med 10 in 11.

Podrobnosti razpisa so razvidne iz razglasa o licitaciji na razglasni deski mestnega poglavarstva v Mariboru.

Mestno poglavarstvo mariborsko, dne 9. marca 1939.

Dvostanovanjsko hišo

prodajam, Naslov v upravi
»Slovenca« pod št. 3166.

Umrla nam je po dolgotrajni bolezn, previdena z tolažili sv. vere, naša ljubljena mama, gospa

Ivana Pollak roj. Podgoršek

Pogreb bo v soboto 18. marca ob pol petih popoldne iz hiše žalosti Slomškova ulica 23 na pokopališče k Sv. Križu, Ljubljana, dne 16. marca 1939.

Zalujoči:

Mira, hči; Jože, sin, in ostalo sorodstvo

Naznanjamo sorodnikom, prijateljem in znancem žalostno vest, da je naš ljubljani mož, oče in stari oče, gospod

JOSIP SVETEK

posestnik, gostilničar, mesar in trgovec v Sostrem št. 49

danes, v četrtek, 16. marca ob 16.45 po dolgi, mučni bolezn, večkrat previden s sv. zakramenti, mirno v Gospodu zaspal.

Pogreb nepozabnega nam rajnika bo v nedeljo 16. marca ob 3 popoldne na domačem farnem pokopališču.

Sostro, dne 16. marca 1939.

Zalujoči: Terezija, žena; Anica, Marija, Anton, Janez in Antonija, otroci, vnuki, vnučkinje in ostalo sorodstvo

Umrl nam je včeraj naš dobri soprog,
oče, brat, tast in stari oče, gospod

Pavel Kavac

železničar v pokoju

Pogreb bo v petek, dne 17. t. m. ob 16. uri iz domače hiše, Podgora št. 29, na pokopališče v Št. Vidu.

Št. Vid nad Ljubljano, 16. marca 1939

Rodbini:

Kavac in Pejovič

Ljubljana

Novo lice Karlovske ceste

Ko je Splošna maistoželezniška družba lani preuredila tramvajsko progo na Karlovski in Dolenjski cesti, se je izkazala nujna potreba, da se popravila ti dve cesti, ki tvorita eno najbolj važnih prometnih žil Ljubljane z Dolenjsko, Hrvaško in dalje proti jugu. Mestna občina je ti dve cesti ob tej priliki lepo popravila, prave in končne rešitve pa tudi to popravilo ni prineslo. Na ti dve cesti naj navozijo še toliko gramoza, spričo velikega prometa cestnišče alej ko prej razpada. Po sledice so prah, ob deževnih dneh pa neznosno blato. Cesti bo treba čim prej tlakovati, kar je dolžnost države, katere last sta obe cesti, in ne mestne občine, ki nima nobene ingerence na teh dveh cestah.

Vendar pa dobiva Karlovska cesta zadnje čase neko bolj prijetno zunanje lice. Ob grajskem griču so odkopali precej zemlje in zgradili nekakšne betonske zaklone, ki pa niso mišljeni kot enoten nasip, med zakloni so namreč presledki, utrjeni z naravnimi skalami. V te presledke sode sedaj gozdno rastline, ki bo nekoč v kras Karlovski cesti z grajskega griča odkopavajo tudi velike plasti zemlje in na rebri grade močne zidove, ki bodo preprečevali zemeljske usade in plazove. Karlovska cesta je tako dobila več kot en meter na širini. To bo prišlo pešcem zelo prav. Na Karlovski cesti je dograjen sedaj tudi precej visok kamenit stolp iz kvadrov. Kakor čujemo, namerava tramvajska uprava pod tem stolpom napraviti nekakšno pokrito postajališče za potnike cestne železnice. To postajališče je namreč najbolj prometno in prihajajo tja tudi potniki iz Trnovega, z vseh Prul in seveda s Karlovske ceste.

Podobno kakor Karlovska cesta se bo razširila tudi Dolenjska cesta. Na najbolj važni točki, to je med policijsko upravo in mitnico ter pošto, je cesta zaradi tramvajskega izogibalšča preozka. Tam se ustavljajo vsa vozila. Gneča kmečkih voz, avtomobilov, avtobusov, koles je pogosto res neznosna. Pripete se primeri, da kakšna starejša dama prav zaradi tega voznega prometa ne more na tramvaj, ki ga je čakala več minut. Mestna občina bo odkupila od posestnika g. Kolnika sedaj del njegovega zemljišča, tako da bo mogla razširiti Dolenjsko cesto približno za dva metra. Ta razširitev ceste bo znatno olajšala promet na tem tako zapletenem prometnem vozlu. Cesto bodo razširili že v nekaj dneh.

† Jože Snoj

V noči od torka na sredo je nenadoma umrl g. Snoj Jože, uradnik TBPD v Ljubljani. Vsi, ki so ga spoznali, so ga takoj vzljubili in visoko cenili; pa ne samo zgolj zato, ker je bil marljiv uslužbenec TBPD, ampak zaradi zelo zglednega zasebnega življenja. Materi vdovi in številnim neprekrbljenim bratom in sestram je bil edina opora v življenjski borbi za vsakdanji kruh. Poleg skrbi za svoje najbližje je našel vedno dovolj časa za plodno delovanje v katoliških društvih. Vzgojem v bivši Orlovski organizaciji, tudi kasneje v teških časih ni popustil v načelih. Več let je bil poštovni vodni odbornik šentjakobskega fantovskega oddelka ter Prosvetnega društva. V obeh društvih je z njegovo smrtjo nastala velika praznina, kajti v vseh primerih, ko je šlo za pravico in resnico, je bil pokojnik nepopustljiv sobojevnik.

Vzornega katoliškega fanta bomo ohranili v trajnem spominu.

I Barjansko okrožje Z. F. O. sporoča vsem mestnim oddelkom, da je umrl član F. O. Sv. Jakob br. Jože Snoj. Vse člane vabimo, da se udeležijo pogreba v civilu in z znakom. Zbirališče ob 13.45 pred mrtvico sv. Jožefa na Vidovdanskem cesti. Počastimo spomin na rajnega brata s čimvečjo udeležbo pri pogrebu. — Odbor.

I Sentiakobsko prosvetno društvo se udeležijo pogreba umrlega člana g. Snoja Josipa, ki bo danes ob 2 popoldne izpred Hiralnice sv. Jožefa, Vidovdanska cesta.

I Fantovski oddsek Ljubljana-Sv. Jakob pozivlja svoje člane in mlade, da se udeležijo pogreba umrlega člana br. Snoja Josipa. Zbirališče za kroje in v civilu z znakom je danes točno ob pol 2 popoldne pred Hiralnico sv. Jožefa, Vidovdanska cesta.

I Duhovna obnova za mladeniče, može in gospe je vsak dan ob 8 zvečer v trnovski župni cerkvi do vključno sobote, 18. t. m. Govori g. prof. Terčelj. Možje in mladeniči vladno vabljene.

I Iz drame. Za danes, petek ob 17 popoldne določena dijaška predstava v dramskem gledališču »Upniki na plan« odpade.

I Karmel na Selu. V nedeljo, 19. marca, na praznik sv. Jožefa, bo v karmelski cerkvi na Selu ob pol 7 slovesna peta sv. maša in druga sv. maša ob pol 9. Popoldne ob 16 pridiga in pete litanije sv. Jožefa z blagoslovom.

I V počastitev blagopokojne sorodnice gospe Ivane Korbanove, vdove šolskega upravitelja, daruje Hugon Turk v Ljubljani za Dom slepih 100 dinarjev.

Zobozdravnik dr. Verčon

zopet redno ordinira

I Zveza katoliških nameščen v Ljubljani vladno vabi vse uradnice in trgovske nameščenke, ki bi bile pripravljene delati pri KA, na duhovne vaje in tečaj KA, ki bodo v dneh od 22. do 26. marca v Domu duhovnih vaj v Lichtenurnovem zavodu. Vodil jih bo g. dr. Vilko Fajdiga. Začetek prvi dan ob 8 zvečer. Prijavite se na naslov: Zveza katoliških nameščen, Ljubljana, Masarykova cesta 12.

I Jean Laeroix govori v soboto 18. t. m. ob 18.30 v Knjižarni Akademike založbe (Selenburgova 4, dvorišče) »O sodobnih francoskih revijah«. Vstop prost.

I Prva lastovka pomladi. Lastovk v Ljubljani sicer še nismo videli letos, toda zanemljivo znamenje konca zime in začetka pomladi je, kadar opozarjajo mestni delavci ljubljanske spomenike, napravljene iz kamna, lesenega oklepa. Najlepši spomenik v Ljubljani je nedvomno Robbov vodnjak pred magistratom, ki ima izredno umetniško vrednost. Ta spomenik mestne občine varuje sleherno zimo s čudovito in hvalevredno pozornostjo. Zima je sedaj minula in delavci so večerj dopoldne odstranili deske, tako da bodo mogli ljubljanci in tujci zopet občudovati to lepo umetniško delo. Včeraj so delavci odstranili tudi

lesene zgrade pri drugih, toda manjših spomenikih v Ljubljani. Pri tej priliki moramo omeniti še, da razpada v Ljubljani dva znamenita spomenika, ki sicer nimata umetniške, pač pa zgodovinske vrednosti, to je Gruberjev spomenik ob prekopu in Hrenov spomenik na Ambroževem trgu.

I V mestni klavnici se bo jutri (sobota) ob 15 prodajalo na prosti stojnici prašičje meso po znatno nižnji ceni.

I Nesreča na Celovski tekmi. Včeraj dopoldne se je na Celovski cesti ponesrečila 25 letna mladenica Ivana Jermanova iz Zagor v občini Sulek. Dekle je peljalo voziček z mlekom. Na oglu v Gasilsko cesto pa je trčil vanjo avto, ki je pripeljal po tej cesti. Dekle ima resne, toda ne nevarne poškodbe po vsej desni strani telesa. Reševalni avto jo je prepeljal v bolnišnico.

I Stanovanjske odpovedi. Pri ljubljanskem okrajnem sodišču je bilo od 1. februarja do 15. marca podanih že 192 sodnih odpovedi za izpraznitev stanovanj in raznih lokalov. V tem času je bilo samo za april predlaganih 165 odpovedi. Za majniški selitveni termin je bilo predlaganih 25 odpovedi. 2 pa za julij. Mnogi najemniki so ostali gospodarjem na dolgu velike zneske najemnin, ki znašajo samo za zadnje mesece okoli 35.000 din. Nekateri gospodarji so odpovedali stanovanja tudi zaradi popravila hiš.

I Posebna pošta na sodišču. Tam na okrajnem sodišču v posttransnem hodniku v mali sobi, kjer so se shajali odvetniki v času porotnih razprav, je sedaj nameščen poseben poštni oddelek, ki odpravlja vso pošto okrajnega in okrožnega sodišča.

Maribor

Stari muzej - policijska vojašnica

Danes je bilo zaključeno vlaganje ponudb pri mestnem gradbenem uradu za preureditev starega muzejskega poslopja v policijsko vojašnico. S tem pristopa mestna občina k ureditvi prečnega vprašanja primerne nastanitve policijskih stražnikov, za katero mora poskrbeti. Dela, ki so sedaj razpisana, predvidevajo pa le začasno ureditev nove policijske kasarne, in sicer samo toliko, da se bo lahko do konca junija preselilo tja 30 stražnikov, ki sedaj stanujejo v mestnem gradu v prvem nadstropju nad »Putnikom«. Prostore v gradu bodo začeli po izselitvi stražnikov preurejati za muzej. V II. etapi preureditve starega muzejskega poslopja v policijsko kasarno se bodo tam adaptirali še ostali prostori, tako da bo v vojašnici prostora za 40 do 50 stražnikov, v kletnih prostorih pa se bo napravila kuhinja in obednica ter kopališče. Se vedno pa ne bo v novi vojašnici dovolj prostora za vse policijske stražnike ter bo morala policija kljub temu še obdržati stanovanja, ki jih ima sedaj v najemu za svoje stražnike v Židovski ulici. Prav tako ne bo v novi vojašnici prostora za poveljstvo policijske straže, ki se nahaja sedaj v prvem nadstropju gasilkega doma na Koroski cesti. Za te prostore se zelo poteguje gasilska četa, vendar zaenkrat ne bo mogoče preseliti poveljstva kam drugam. Če pa bo v doglednem času vključena tudi ožja okolica mesta v policijski okoliš, potem se bo število stražnikov še sorazmerno povečalo. Ker bodo obenem tudi policijski posl narasli, bo stopalo vedno bolj v ospredje vprašanje primernih uradnih prostorov za policijski komisariat. Ob enem se je treba enkrat odločno zavzeti za premestitev policijskih prostorov in proslulega »Grafa« v Ključavničarski ulici. Vsa ta vprašanja bi se dala končno veljavno zadovoljivo rešiti le na ta način, da bi se v Mariboru zgradilo moderno poslopje za policijske urade, za stanovanja stražnikov in za policijske zapore. Seveda tega ne bi zmogla sama mestna občina, pač pa bi morala izvršiti to država, kakor je to že izvršila v drugih, mnogo manjših in manj važnih mestih kakor je Maribor.

m Velika posest prešla v domače roke. Znano veleposestvo v Rogozi in Bohovi, ki je bilo do sedaj last dr. Frica Scherbauma, je prodano. Veleposestvo je kupil tovarnar Vladislav Čerč iz Zagreba. Veleposestvo meri sedaj 161 ha ter obstoja iz gozdov, travnikov in njiv. Včasih je bilo mnogo večje, pa ga je ob prevratu znatno okrnila agrarna reforma. Kupec je prevzel tudi vse živi in mrtvi inventar ter je plačal za vse 2.425.000 din. Kakor smo zvedeli, si namerava sedaj dr. Fric Scherbaum postaviti nasproti Narodnega doma v Kopališki ulici veliko stanovanjsko hišo.

m Zbor mariborskih slikarjev. Združene obrtnikov slikarske in sorodnih strok je zborovalo v sredo zvečer. Zborovanje je vodil predsednik Jakob Senekovič. Zbor je sprejel vsa poročila, računski zaključek in preračun ter je odobril člansko doklado, ki znaša v novem poslovnem letu 40, 70 in 100 din. Pri volitvah je bila izvoljena večinoma sedanja uprava s predsednikom Senekovičem na čelu.

m Šahovski oddsek SSK Maratona. Danes ob 19.30 sestanek v Miklošičevi ulici 2. Vabimo člane, da se sestanka v čim večjem številu udeležijo zaradi igranja simultanke. Šah prinesite s seboj.

m Razstava A. Černigoj—Ugo Cara. Prihodno soboto, dne 24. marca, bo odprta v grajskem stolpu razstava tržanih umetnikov A. Černigoja in Uga Cara, ki sta s svojimi umetninami nedavno dosegla v Ljubljani velik uspeh. Razstava bo odprta do 31. marca vsak dan od 9 dopoldne do 6 zvečer. Vstopnina 5 din, za dijače in vojake 1 dinar.

m Iz Glasbene Matice. Opozarjamo člane orkestralnega oddelka, da so vaje vsak ponedeljek in sredo ob 20. Pozivamo člane, da se redno udeležujejo vaj, ker bo koncert, ki ga bo dirigiral kapelnik kapetan Jiranek, že v sredini maja.

m Na Ljudski univerzi predava danes vseuč. prof. dr. Mirko Deanović iz Zagreba o Dantejevi »Božanski komediji«.

m Na prosvetnem večeru v Zadrugi gospodarski banki bo predaval dr. prof. Franjo Baš o »Prevratu na Slovenskem Štajerskem in v Prekmurju«.

m Poverjeništvu kluba železničarjev JRZ v Mariboru vabi svoje člane na sestanek v soboto 18. marca ob 7 zvečer v dvorani na Aleksandrovi cesti 6.

m »Jožefov večer« priredijo študentski gasilci danes, v petek, v svojem gasilskem domu. Na prireditvi vabimo vse prijatelje gasilske čete v Studencih.

m Regulacija radvanjskega potoka. V sredo je bil komisijski ogled potoka, ki priteka iz pekrskega ribnika ter teče pod Pekersko goro čez studenška polja, potem preide na področje rad-

General Gamelin v Marseillesu pri inspekciji tamošnjih garnizij. General Gamelin je prišel pregledat obrambne naprave mesta.

Pošto vodijo in odpravljajo 3 sodni nameščenci, ki imajo prav obilo dela. Ta poštni odpravni oddelek odpošlje na ljubljansko glavno pošto dnevno do 700 priporočenih sodnih pisem s povratnicami in do 800 navadnih pisem. Ta oddelek je v prvi vrsti močno razbremenil glavno pošto, ki sedaj od sodišča samo sprejme pisma in jih nato odpravi na naslovljenca. Lani je ta poštni oddelek odpravil nad 210.000 priporočenih in nad 250.000 navadnih sodnih pisem.

Celje

c I. orodne tekme za prvenstvo ZFO, združene s telovadno akademijo celjskega Fantovskega oddelka in Dekliškega krožka bodo na praznik sv. Jožefa v veliki dvorani Ljudske posojilnice. Začetek tekem, pri katerih je vstopnina zelo nizka, je ob 9 dopoldne, akademija pa se bo pričela ob 3 popoldne. Nastopilo bo 14 najboljših naših telovadcev. V Mohorjevi knjižarni v Celju so v izlozbi razstavljena darila, ki jih bodo prejeli najboljši telovadci. Vstopnice se dobe v predprodaji v prosvetnem tajništvu v Cankarjevi ulici v Celju.

c Okrožna prireditel celjskega fantovskega okrožja bo po sklepu zadnje seje letos v Vojniku 4. junija.

c Savinjska podružnica TK Skala sporoča svojemu članstvu, da je občni zbor, ki je bil sklican za to soboto, preložen in bo istotam v soboto 1. aprila ob 8 zvečer.

c Z vrelo smolo se je polil včeraj pri delu v tovarni Me'ka 20letni ključavničarski pomočnik Muzej Slavko iz Lave pri Celju. Dobil je nevarne opekline po obrazu in rokah.

c Laško orožništvo je snodi s pomočjo celjske policije izvršilo preiskave pri nekem zasebniku na Glavnem trgu Gre za neke tatvine, ki so bile zagrešene pred kratkim v Laškem.

c Materinska proslava zaradi boleznj nekaterih sodelujočih ne bo 25. marca, temveč pozneje.

Hrastnik

V Hrastniku se je 5. decembra 1938 otvorila gospodarsko nadaljevalna šola. V nedeljo 12. marca 1939 pa ima slovesen zaključek z »Akademijo« ob 4 popoldne v dvorani Konzumnega društva rudarjev. — Šolo je z največjim zanimanjem obiskovalo 14 gojenk. Vodila pa je šolo učiteljica gospa Julka Cander, ki je vzgoji mladih gospodinj posvetila svojo veliko materinsko skrb in ljubezen. Pomagali so ji tudi nekateri drugi učitelji iz Hrastnika. Verske in moralne smernice za življenje mladim gospodinjim je daljal g. katehet Lojze Kozar.

Od črede do nedelje so bile v novi cerkvi Kristusa Kralja v Hrastniku duhovne vaje za žene in matere. Versko obnovo mater je prevzel g. p. Tarzicij Toš iz Ljubljane.

Angleško-nemški trgovinski sporazum

Berlin, 16. marca. AA. DNB: Po končanih pogajanjih o angleško-nemških trgovinskih odnosih sta skupina nemških industrijcev in zveza angleške industrije objavili izjavo, v kateri obe organizaciji ugotavljata, da je krepak promet izvoza neobhodno potreben nemškemu in angleškemu gospodarstvu. Cilj tega izvoznega prometa pa mora biti ta, da se začne delo v obeh državah za zboljšanje življenjske ravni in da bi se zajamčila količina deviz, ki bi bila zadostna za pokritje gospodarskih potreb. Izvoz vseh držav mora biti tak, da bo predstavljal za proizvajalce jamstvo in pametno olajšavo. Nezdružena konkurenca mora biti izključena s konstruktivnim sodelovanjem, da bi se na ta način doseglo razširjenje svetovne trgovine. Sporazumi, ki se nanašajo na cene in na ostale stvari, ki zanimajo Nemčijo in Veliko Britanijo, predstavljajo en in edini korak na poti boljše organiziranega sistema svetovne trgovine. Toda ta korak je zelo pomemben. Obstoječa želja, da se tudi drugi narodi odločijo za pristop h takšnemu sporazumu. Treba bi bilo takoj

začeti s pogajanjmi med zastopniki industrij, ki so že organizirane za ta cilj.

Obe organizaciji sta si edini v tem, da mora biti nezdruženo tekmovanje med industrijami obeh držav odstranjeno s klenitvijo sporazuma in sodelovanje vseh panog industrije v obeh državah se mora čim bolj izpolniti. Med raznimi panogami nemške in angleške industrije obstoji že veliko število sporazumov. Obe državi imata tudi mnogo ekusenj, ki dajejo upanje, da se bo mogla ta politika razviti na zadovoljiv način. Ostale industrijske panoge so že povedale svoje načelno mnenje, da je treba začeti v najkrajšem času s pogajanjmi. Med devetimi industrijskimi skupinami so se pogajanja že začela. Najvišji cilj mora biti ta, da je treba v prvi vrsti gledati na blagostanje vsega sveta. Obe organizaciji sta ustanovili stalen odbor, ki ima nalogo, da prouči sedanje stanje. Zveza angleške industrije je povabila Nemce, člane tega pokreta, da meseca julija pridejo na Angleško. Nemški člani tega odbora so z zadovoljstvom sprejeli to povabilo.

Poljaki so čsl. civilne in vojaške begunce poslali v koncentracijska taborišča

Varšava, 16. marca. AA. Stefani: Poljska telegrafna agencija poroča, da so številni oddelki češke vojske na svojem umiku pred madžarskimi četami, ki so zasedli ozemlje karpatske Ukrajine, šli skozi poljsko ozemlje. Češke čete so bile po predpisih mednarodnega prava razorožene in internirane v koncentracijska taborišča. Prav tako so bili tudi številni češki uradniki in civilne osebe pri prehodu preko poljskega ozemlja zadržane in začasno poslane v koncentracijska taborišča.

Nemčija in Madžarska si obveščata o doseženih uspehih

Budimpešta, 16. marca. AA. Stefani: Nemški poslanik v Budimpešti je izročil danes noto nemške vlade madžarski vladi, noto, ki opisuje razmere, pod katerimi so se Čehi zatekli pod zaščito nemškega rajha in pod katerimi so bili podvzeti koraki za izvedbo te zaščite. Minister grof Czaky je ob priliki prejema te note nemškemu poslaniku v Budimpešti izročil pozdrave za nemškega kancelarja Hitlerja, prične čestitke regenta Horthyja, kakor tudi najlepše želje madžarske vlade nemški vladi in prijateljskemu nemškemu narodu.

Zatem je zunanji minister grof Czaky obvestil nemškega poslanika, da je madžarska vlada sprejela prošnje vodij in naroda Karpatske Ukrajine ter izvedla zasedbo teh pokrajin. Grof Czaky je pripomnil še, da je o tem obvestil istočasno tudi italijansko in ostale sosednje vlade.

Zavarovanje časnikaarjev začne s 1. aprilom

Belgrad, 16. marca. AA. Časnikarsko zavarovanje se mora po zakonu o pokojninskem zavarovanju uslužbencev in po uredbi o razširjenju zavarovanja uslužbencev od 10. marca letos. Služb. novine 11. marca št. 56), začeti izvajati s 1. aprilom. Pristojbine za pokojninsko zavarovanje časnikaarjev v smislu čl. 4 omenjene uredbe se morajo plačevati začeti s 1. aprilom letos za vse časnikaarje, na katere se nanaša zakon o pokojninskem zavarovanju časnikaarjev. Rok za vlaganje prijav v smislu § 63 zak. o pokojninskem zavarovanju uslužbencev je 14 dni prej, predno se začne obvezno plačevanje pristojbin. Radi čim pravilnejšega izvajanja omenjene uredbe opozarja ministarstvo za socialno politiko in narodno zdravje vse delodajalce, ki zaposlujejo osebe, ki morajo biti zavarovane po omenjeni uredbi, da z ozirom na zgoraj navedeni rok prijavijo na predpisanem formularju pristojnemu pokojninskemu zavodu za uslužbence tako svoje nameščenice, a najkasneje do 1. aprila letos. Delodajalci s področja Pokojninskega zavoda za uslužbence iz Belgrada morajo svoje uslužbence prijaviti temu zavodu v Belgradu, Strossmayerjeva ulica 9-II, kjer morejo dobiti tudi predpisane formulare za prijavo. Delodajalci s področja pokojninskih zavodov v Zagrebu in Sarajevu se morajo s svojimi prijavi obrniti na Pokojninski zavod za uslužbence v Ljubljani, ker pokojninski zavodi v Zagrebu in Sarajevu še niso začeli samostojno poslovati. Delodajalci, ki zaposlujejo osebe obvezane pokojninskemu zavarovanju, na področju več pokojninskih zavodov, morejo vse osebe prijaviti v zavarovanje pri onem zavodu, na čigar področju je sedež podjetja ali delodajalca. (Iz ministrstva za socialno politiko in narodno zdravje.)

KULTURNI OBZORNIK

Gostovanje gledališča: Teatro di Venezia

(15. marca 1939.)

V vrsti raznih gostovanj (ruskih, francoskih, nemških in celo japonskega gledališča) smo spoznali končno tudi odlično italijansko skupino »Teatro di Venezia« v Goldonijevi »Zdrahi na vasi«. Skupino vodi g. Alberto Colantuoni, ki je z vpludnim nagovorom predstavil svojo umetnost Ljubljani in poudaril čisti namen gledališča, ki deluje neposredno, v vsakem jeziku in je tako lepo opravil predstavo v pristnem narečju Goldonijevega izvirnika.

Uprizoritev ribiške komedije »Zdrava v Chio-ggi«, ali kakor igrajo to igro že naši podeželski odri »Zdrava na vasi«, v priredbi N. Kureta, je bil vsekakor pomemben dogodek. Ne samo zaradi Carla Goldonija, ampak še bolj zaradi izvrnega načina, v katerem je klasič baročne komedije stopil med nas brez pretiranega koturnja, pač pa v čisti teatralični neposrednosti, komični svobodnosti inendar na vse strani pretehtani umetnosti. Kar se že Goldonija, bi ga bil brez dvoma bolje poka-

zal njegov »Lažnik«, toda kar se tiče igre, nam je »Zdrava« gotovo pokazala več, saj obetaji skoraj iz samih skupinskih prizorov. Ti skupinski prizori, ki se vežejo v naivno veselem nemiru in neugnanosti celo skozi eodno dvorano, dokler več porok obenem ne princese pomiritev, so ubrani v samo valovanje skupin in posameznikov; barva, glas in prostor se prelivajo v prijetni preprostosti in živi vsakdanjosti tako, da celo nekatere tvegane domačnosti ne vplivajo drugače kot sama neprizadeta igra. Umetnost tega gledališča se nam je pokazala v odlični naravni teatraliki, ki išče dognane realistične oblike, tako dognane, da se zdi, kakor da zanjo ni nobene teže in ovire v izrazu. Skupinska igra teh igralcev je resnična stvar, ki premaga gledalca in ga zaplete medse. Upoštevanja vredna je tudi njihova slikovita oprema in izvorno prizorišče, ki prča o odličnem scenografu, kakor celotno gledališče dokazuje nad vse spoštljivo umetniško višino.

F. K.

Prehrana v zdravju in bolezni

Napisal dr. Ljudevit Merčun, primarij obče državne bolnišnice v Ljubljani. Samozalozba.

V doba, v katerih se majo in rušijo temelji stoletnih izračin in ustanov, se pojavljajo med ljudstvom v presentiljni meri bolezni, ki pričajo, da je človeška družba v osnovi načeta in bolna. To so zlasti živčne in prebavne bolezni, ki napadajo zlasti nosilce družbenega ustroja. Neizmerenost v volji pa moči, po udeleževanju, zabavi, in požrešnost v jedi in pitju uničujeta zlasti tiste, sloje, ki so se z nenadnim dvigom povzpeli iz ene družbene skupine v drugo. Vsak mestni človek, ki je prišel kot otrok s kmetov v mesto, ve, kolika muke in gnusa so mu zadajale prva nekateri mestne jedi, ki so bile po duhu in podobi različne od tega, kar je jedel doma. Morebiti vse življenje ni več jedel s takim tekem, kakor v otroških letih.

Da se zajezi naraščanje prebavnih bolezni, ki so splošna mestna nadloga in pokora, in segajo tudi globoko v podeželje in delavske naselbine (čeprav so tam po navadi drugačnega izvora), razmišljajo zdravniki o reformah prehranjevanja in skušajo določiti vzorce idealne prehrane za zdravega in bolnega človeka. To je nedvomno pravilo, čeprav so po našem nestrokovnem mnenju vzroki splošnega hiranja še globlji in skrivnostnejši.

Tudi v našem skromnem zdravstvenem slovu smo dobili nekaj poskusov reformirati našo meščansko prehrano. (Naš kmet se še vedno hrani v največji meri s tem, kar si pridelal in nabere delavec pa s tem, kar si more nakupiti s svojim preskrbnim zaslužkom.)

Najnovejša in nedvomno najtemeljitejša knjiga te vrste je Merčunova **Prehrana v zdravju in bolezni**. Pisec je dolgoletni praktik v boju zoper notranje, zlasti prebavne bolezni. Njegova knjiga je sad temeljitega teoretskega preučevanja in natančnega praktičnega opazovanja, primerjanja in izbiranja. Presenetilo me je, kako natančno je razmišljal o naši prehrani, saj je po pravici pokazal na njeno neoriginalnost in na preobilje alkoholnih pijač, ki jih zaužijamo, kot na življenjski izraz notranje in zunanje nesodobnega ljudstva. (Prim. str. 37.)

Dom in svet, št. 3

Petnajstega tega meseca je izšla že tretja številka Doma in sveta na 64 straneh. Zato upamo in želebi bi bilo, da revija točno izhaja tudi naprej. V ti enojni številki, ki razpada na tri dele: leposlovje in znanost, pregled in ocena knjig in umetnosti ter zapiski, ki jih med sabo dele nove vinjete, se večina del nadaljuje iz prejšnje dvojne številke. Tako Binkova celoletna povest **Domašija**, ki se v teh poglavjih že zojuje in prihaja v psihološki problem dolga na domaćini ter se tudi notranje dejanje zaostruje; potem novelica mladega pisatelja **Jožeta Krivca Mladost je mimo šla**, ki se v ti številki tudi konča. Sprva se mu je eicer nekoliko razvlekla, toda kljub temu preide v lep, komaj zaznavno tragičen konec, v katerem nam pisatelj kaže propad mladostnih sanj v stvarnem življenju; končno drama **Jake Žigona, Nikdar več vojske**, v kateri je zdaj pokazal nova podoba iz bodoče vojske, **Zeleni kader**. Sicer tudi ta drama ni drama v navadnem pomenu, temveč samo niz nedeborahlo povezanih vojnih podob, a vendarle dramatično podanih. — Te tri stvari zavzemajo večino leposlovja v ti številki in so nadaljevanja iz prejšnjega zvezka. Končala se bodo šele v poznejših, zato bo popolna kritika šele takrat mogoča. Prava moč letošnjega Doma in sveta pa je v pesmih. Tudi v ti številki nastopa Severin šali z lepo impresionistično pesmijo **Večerna tišina**, nato pa **Vida Tauler** s ciklom pesmi **Pomlad na Kozjaku**. To so lirčne pesmi naše pokrajine na štajerskem Kozjaku, čez katerega gre državna meja in deli naš rod v sence in sonce. Šest pesmi tega cikla pokaže v lepih barvah in obriah plaz na pobočju, življenje v grobi, pesniško doživljanje in znanost in cerkve ter grobov na pobočju, zadnji dve pa še posebej oprevata obsejne motive, namreč Ob meji ter Pesem, ki »domaćini slovensko osem od arca pojov«, toda »čez mejno črto v gluho noč doni«, kjer »kipi in raste ko zelena ruša — ti jo pomlad na mrzlih tleh zbudi«. **Delan Ludvik** prispeva kratko **Večerno pesem**, **Vinko Beličič** pa nekako odo na **Pomladni dež**, ki mu budi misli na bodenost. **France Bevk** je napisal tudi prijetno cramljanje o pokojnem **Venceslavu Beletu**, ki je živel svoj čas v Dom in svet kot **Stefan Levkos**, ter obenem podaja tudi že kritiko njegovih spisov. Literarni esej je napisal **Anton Vratuša** s primerjavo dveh Prešernov, namreč iz Slodnjakovega **omana** Neiztrohnjeno srce ter iz Vašetove **Romana o Prešernu**, ki ju razbira v vseh potankosti, še bolj pa v razlikah, ter ju tudi mimogrede vrednoti. — **Knjževno oceno** je napisal v ti številki **Stane Mikuz**, ki je nekoliko preobirnno ocelil Bartol roman »**Alamut**« ter Kresalov roman »**Student Stefan**«. V. N. poroča o knjigah Socialno ekonomikega instituta. **Mikuz** podaja kratek pogled na razstavo **Cernigoj-Cara** ter v banavinski natečaj zgodovinskih slik. Oba članka ilustrirajo priloge (4 slike: Cernigoj: Istranka, Cara: Glava tarca, Jos: Ustoličenje in Fr. Tratnik: Beg pred Turki). **J. Peterlin** podaja pregled slovenskega teatna v gledališču ter ocenjuje posamezne igre kakor tudi predstave. V zapiskih je pribeženo Zatrebška pismo o raznih kulturnih proslavah, ki ga je napisal **Jože Gregorič**, **Mirko Javornik** govori o razstavo italijan. knjige, **Tine Debeljak** pa knjižne nagrade. — Zanimivost zase so vinjete k posameznim oddelkom, ki jih je to pot naslikal akad,

Merčunova knjiga je namenjena pouku bolniških strožnic in vsakdanji uporabi v družini. V splošnem delu je pisec lepo orisal notranji potek naše prebave, očrtal je vse fiziološke spremembe, ki se vrše s sončno energijo, vtisnjeno v naša hranila, v uetih, želodcu in črevesju. Človek strmi nad smatrenostjo in zamotanostjo procesa, ki se neopaženo vrši v nas tedaj, ko smo potopljivi v delo, skrb, ljubezen in sovraštvo. Nikdar mi ni dvojnost — in vendarle enostnost — našega življenja prišla bolj do zavesti, kakor pri branju tega dela Merčunove knjige.

Tu tajno presnavljanje sončne energije v življenjske sokove, ki se vrši s takšno natančnostjo, da bodo na vekomaj ostale vse človeške aparature — smešne in nerodne igrače priroče nje, — tam spet pretvarjanje življenjskih moči v podobe umetnosti, znanosti itd.

V prvem delu je pisec natančno označil posamezne vrste hranil ter določil splošna pravila, ki nas morejo voditi do sestave dobre hrane za duševnega in telesnega delavca. Po pravici je zavrgel ideal — mesne hrane, ki je še pač vedno izraz tlačanske mišelnosti, da je meso nekaj gošposkega, čeprav ne moremo utajiti, da je želja po mesu nekaj pračloveškega. Zato se ni podal v nasprotno vegetarijansko skrajnost ter je proglasil kot **zdravo hrano**, ki pa bi naj bila, zlasti v bolezni, individualno prirejena za vsak organizem.

V drugem delu, ki je predvsem praktičnega pomena, podaja Merčun splošna in posebna navodila za prehrano v bolezni. Tu našteva in označuje hranila za mnogovrstne želodčne, jetrne, črevesne, ledvične, srčne in presnovne (sladkorne) bolezni. — Tega dela se bo pač razveselil vsakdo, komur je zaupana prehrana bolnega človeka.

Dr. Merčun je s svojo knjigo posvetil na eno najvažnejših področij našega življenja. Njegovo podajanje odlikujejo razumljivost, natančnost in preprosta, jasna beseda. Naj bi se s pomočjo njegove knjige zajele nevarne bolezni, ki razsajajo med nami, in naj bi našel vsak bolnik v nji pomočke za lajšanje svojega trpljenja.

Pisec pa naj iz svoje izkušnje in ljubezni do bolnikov nadaljuje s pisanjem poljudnih in znanstvenih knjig iz svoje stroke.

A. S.

slikar **Maksim Sedej**, na motive »dom in svet«, »umetnosti« in »zapiski«. Če bi v vsaki številki sodeloval drug umetnik na iste motive, bomo ob koncu leta imeli lepo zbirko vinjet na isti motiv ter se bo primerjava sama po sebi nudila. Tudi to ima svojo vrednost. Dom in svet, ki stane letno 80 din, toplo priporočamo.

F. J.

Bolgarski gost v Ljubljani. Znani prijatelj slovenskih planin, bolgarski slikar **Pavel Francaliski**, je včeraj prišel v Ljubljano, da ostane tukaj mesec dni in se ves posveti slikanju slovenskih zimskih pokrajin. Ze pred leti se je mudil med nami, kjer je slikal planinske motive ter je priredil v svoji domovini več razstav slovenskih planinskih lepot. Tako vse slike s slovenskimi motivi (Triglav, Škratica itd.) v sofijskem in plovdivskem muzeju ter tudi drugod, kajti njegove slovenske slike so poneli njegovi odjemalci celo v Egipt in v Ameriko. Poleg tega pa bo svoj dopust porabil tudi za to, da 25. t. m. odprl v Jakopičevem paviljonu razstavo bolgarskih planinskih motivov, predvsem iz Rila planine, kakor tudi kmečke motive iz svoje domovine ter zlasti iz svojega ožjega rojstnega kraja Samokova. Našemu velikemu prijatelju želimo med nami veliko zadovoljstva ter veliko uspeha, tako ob njegovi razstavi, kakor tudi ob njegovem delu!

Smrt dveh čeških kulturnih delavcev. Umrli je profesor Karlove univerze 68 letni dr. **Josef Chlumský**, znani češki fonetik, učenec slavnega francoskega raziskovalca jezika abbeja **Rousselota** v Parizu. Njegovo največje delo je »Češka kvantiteta, melodija in akcent«. Istega dne je umrl eden najboljših čeških arhitektov 78 letni dr. inž. **Rudolf Křiženecký**.

Planinski Vestnik, št. 3 ima naslednjo vsebino: **Viktor Petkovšek**: Planinsko cvetje v nižini. — **Uroš Zupančič**: Zima na Prisojniku. — **Marijan Lipovšek**: Na smučeh okrog Zale in Iške. — **Pavel Kunaver**: Bela smrt. — **Mladinski kotiček**: **Niko Koritnik** — Moja hoja na Triglav v moji varijanti, (nagrajen spis iz mladinskega oddelka SPD). **Obzor** (Sv. oče Pij XI. — planinec: preizkusil je skale in etal je kakor skala). **Ocene raznih knjig**. **Brilej**: Priročnik za planince. **Mencinger**: Moja hoja na Triglav. **Bohinec**: Postglacialno Korensko jezero. — **Sv. Ilišič**: Škofjeloško hribovje. **Polhorska politika**. — **Planinski plesl**. — **Varstvo prirode**. **Alpinisme**.

Knjiga sedanega papeža Pija XII. v češkem prevodu. — K dnevu kronanja sedanega papeža, so olomuški dominikanci izdali v posebni bibliofiskal izdaji znani govor kardinala **Pacellija** o sv. Dominiku, ki ga posebno česti in po katerega smernicah hoče voditi sv. Cerkev. Naslov te prve knjžice sedanega papeža v češčini je »**Borec za resnico sv. Dominika**« (Bojov ik pravdy sv. Dominik).

Kardinal Maglione novi vatikanski državni tajnik

Vatikanski drž. tajnik ima pri sveti Stolicy tako vlogo kot zunanji minister v povsem svetnih državah. Je najvišji sodelavec vsakokratnega papeža in njegov prvi svetovalec, zato je ves svet pozoren na nosilca tega diplomatskega dostojanstva. Ko je prejšnji drž. tajnik kardinal **Pacelli** postal papež, je bil za njegovega naslednika v državnem tajništvu imenovan kardinal **Louis (Ludvik) Maglione**, mož, ki je tudi že ves državnik, kakor je bil njegov predhodnik, poleg tega pa neutrujen v naporih za varnost Cerkve.

Kardinal **Maglione** se je rodil 2. marca 1877 v Neaplju; ob svojem imenovanju je torej dopolnil 62. leto in je vrstnik sedanega papeža. Prvo izobrazbo in vzgojo je prejel na jezuitskem zavodu v svojem rojstnem mestu. Teologijo in filozofijo pa je končal na gregorijanski univerzi v Rimu. Leta 1901 je bil posvečen v duhovnika, pa je še nadaljeval študije in obiskoval tečaj iz cerkvenega prava na Apolinarijevi fakulteti v Rimu. Že takrat so profesorji postali pozorni na mladega duhovnika, ki se je odlikoval po izredni bistrosti razuma in temeljitosti, ki je odsevala iz vsakega njegovega dela.

Leta 1905 je bil sprejet v diplomatsko službo Vatikana, tri leta nato je bil že poslan v Costa Rico kot tajnik tamošnje apostolske delegacije. Kmalu pa so ga poklicali nazaj v Rim, kjer je začel svojo pot vatikanskega diplomata kot uradni državnega tajništva. Tu je deloval skoro deset let in pokazal toliko sposobnosti in izkušnosti, da je bil v februarju leta 1918 poslan v Švico v Bern kot izredni odposlanec Vatikana. Takrat zveze med Švico in sveto Stolico uradno

še niso bile vzpostavljene. Pred njim je v Bernu sicer že deloval njegov predhodnik kardinal **Marchetti**, ki pa je svoje bivanje v Švici porabil večinoma za organiziranje pomoči vojnim žrtvam. Msgr. **Maglione** je to delo z velikim razumevanjem in vsestranskim taktom nadaljeval, kar mu je prineslo veliko priljubljenost v vseh krogih. Predvsem se je trudil za sklenitev pogodbe o izmenjavi ujetnikov in povrnitvi civilistov v domovino. Taka pogodba je bila še v času vojne podpisana med Francijo in Nemčijo.

Švicarski zvezni svet je opazil neumorno delavnost tega neuradnega vatikanskega zastopnika in njegovemu osebnemu vplivu moremo pripisati, če je vlada v Bernu še tisto jesen obnovila svoje stike z Vatikanom, ki so bili prekinjeni že pred 47 leti. Msgr. **Maglione** je 1. septembra postal novi nuncij v Bernu in njemu v prid se je francoski poslanik **Alize**, ki je edini izmed diplomatskih zastopnikov v Bernu imel naslov poslanika, odpovedal svoji prvi pravici do dojena diplomatskega zbora, s čimer je bilo novemu nunciju nadaljnje delo mnogo olajšano. Leta 1920, 26. sept., je bil imenovan za prelata. V naslednji dobi se je poleg izrazitih svojih cerkvenih poslov veliko pečal z vprašanji Zveze narodov. Ker sveta Stolica v Zvezo ni bila sprejeta, je imel sicer samo vlogo opazovalca pri tej novi mednarodni ustanovi, pa je kljub temu veliko pripomogel, da je bila Nemčija leta 1926 sprejeta med člane ZN.

Se isto leto je bil imenovan za nuncija v Parizu, na eno izmed najbolj kočljivih mest cerkvene diplomacije. Njegovi uglednosti in iskrenosti, ki mu sije z obraza, se je posrečilo, da se je kmalu do dobra sprijaznil s **Aristidom Briandom**, dasi je bil ta med francoskimi državniki eden najbolj strastnih prostozidarjev. V tem sodelovanju je prišlo do pogodb, s katerimi je bil spet obnovljen francoski protektorat nad svetinimi mesti v Jeruzalemu, ki ga je Francija imela že od križarskih vojn, pa je bil z versajskim mirom odpravljen — aleistu **Clemenceau** za to čast Francija ni bilo bogve kaj. Ko danes francoski diplomati za veliko noč, božič ali binkošti prisostvujejo božjim službam v svetiščih svete dežele, jim odkažejo častno mesto in na koncu jih v slovesnem sprevodu peljejo do izhoda — to prvenstvo in Levantu je Franciji podaril takratni nuncij **Maglione**, kar je njen vpliv zelo povzdignilo.

Leta 1936 je bil **Ludvik Maglione** imenovan za kardinala. Kardinalski klobuk mu je položil na glavo predsednik francoske republike protestant **Doumergue**, ki ga je obenem odlikoval z velikim križem častne legije. Z uspehi in priljubljenost v najvišjih krogih. Je po desetih letih zapustil Pariz in se vrnil v Rim, v državno tajništvo, kjer je začel svojo pot cerkvenega diplomata in kjer je sedaj postal — državni tajnik, zunanji minister Vatikana.

ŠPORT

V nedeljo tekma za državno prvenstvo:

Ljubljana: Jedinstvo (Belgrad)

Predtekma: **SK Hermes: SK Jadran**

Celjski šport

V nedeljo bo ob četrta na 5 na Glaziji prijateljska nogometna tekma med SK Slavijo iz Maribora in SK Celjem. Kakor smo zvedeli, bo SK Celje nastopilo v ojačeni postavi. Nastopil bo tudi g. **Presinger**. Tekma se bo pričela ob 3.

Visokoalpske tekme na Peci

Zimsko športni odsek SPD Mežica razpisuje in priredi svojo običajno tradicionalno medklubsko tekmo za prehodni pokal »Peca« v nedeljo na Jožefovo dne 19. marca 1939 za seniorje in juniorje.

Tekmuje se po pravilih JZSZ in imajo pravico pri JZSZ verificirani člani. Proga za smuk je dolga ca 2 km z višinsko razliko 450 m. Start je na Kordeževi glavi, cilj pri Uletovi koči.

Isti dan v nedeljo se izvede tudi slalom.

Prijave in vpisnina din 10 se sprejema v soboto zvečer in v nedeljo jutraj do 7 v Uletovi koči.

Razglasitev rezultatov in razdelitev daril se bo vršila v nedeljo 19. marca 1939 takoj po izvršenih tekmah v Uletovi koči na Peci.

Vsi tekmovalci imajo pri prenočitvi in Uletovi koči 25 odstotkov popusta.

Snežne razmere so jako ugodne, ker pade še vsak dan nekaj novega snega in Peca je spet vabljava s svojo mogočno snožno odličjo.

Torej v nedeljo val smučarji in nesmučarji na Peco!

Po športnem svetu

Naš boksar Tikan Pavlovič se v Franciji dobro drži

Naš boksarski prvak srednje kategorije je dosegel v Parizu, kjer je te dni gostoval, zelo lepe uspehe. Prav vsakogar, s katerim se je spoprijel, je prisilil h kapitulaciji; edino proti Tarasu je izgubil po točkah. Francoski športni tisk piše zelo pohvalno o njem.

Pet držav se bo borilo v dviganju uteži

Dne 14. in 15. aprila se bo vršila borba v dviganju uteži, pri kateri sodelujejo Finci, Švedi, Danci, Estonci in Letonci. Tekme bodo v Stockholmu na Švedskem.

Nogomet v Franciji

V Franciji imajo 32 poklicnih nogometnih moštvo s približno 700 igralci. Amaterskih klubov pa imajo 6000 z več kakor 150.000 igralci.

Estonci in XII. olimpijske igre

Po vzorcu svojih zapadnih sosedov hočejo tudi Estonci držati svoje tekmovalce kar najdlje doma. Njihov olimpijski odbor je sklenil, da bo sodelovala pri otvoritvi kompletne olimpijske reprezentanca. Potem pa bo vse one tekmovalce, ki ne bodo neposredno zatem nastopili, odvedli zopet domov v Tallinn. Namreč glavno mesto Estonske leži nasproti Helsinkov, vsega tri ure vožnje s parobrodom preko finskega zaliva. Vse svoje

olimpijske tekmovalce hočejo držati v svojem olimpijskem taboru in samo neposredno pred tekmami hočejo priti z njimi v bližino Helsinkov. Estonska ima 1,2 milijona prebivalcev, je pa v nekaterih športnih panogah na visoki stopnji. Zato se mora v prvi vrsti zahvaliti Finski, s katero ima razne zveze.

Vesti športnih zvez, klubov in društev

SK Mura v Murski Soboti bo imel svoj 15. redni občni zbor v petek, dne 24. marca 1939 ob 20 v klubski sobi z običajnim dnevnim redom.

ZSK »Hermes« — nogometna sekcija. Opozorjam igralce vseh skupin na današnji sestanek v gostilni »Križič« (Belič) ob pol 20. Udeležba za vse strogo obvezna zaradi nedeljskih tekem. — Načelnik.

ZFO

I. orodne tekme za prvenstvo ZFO v Celju 19. marca

Prihodnjo nedeljo bo v Celju zelo zanimiva telovadna prireditve, pri kateri nastopajo, oziroma tekmujejo najboljši orodni telovadci Zveze fantovskih oddelkov. Zanimiv bo zlasti popoldanski del nastopa, ko se nam predstavijo naši najboljši fanje s poljubnimi orodnimi vajami. Ob tej priliki bodo nastopili tudi člani, članice, mladke in mladiči z raznimi prostimi vajami. Dopoldne se prične tekmovalstvo ob 9, popoldanska prireditve pa ob treh in se vrši vse v dvorani Ljudske posojilnice v Celju.

Tekmovalci bodo naslednji člani, med katerimi je več takih, ki so že opetovano odlično zastopali našo državo na mednarodnih tekmah: **Cajhen V.**, **Celje**; **Čop A.**, **Jesenice**; **Frankič O.**, **Jesenice**; **Hercig I.**, **Celje**; **Janež S.**, **Sv. Helena**; **Jezeršek I.**, **Komenda**; **Kermavner Fr.**, **Kranj**; **Kokot S.**, **Celje**; **Legan J.**, **Jesenice**; **Natlačen F.**, **Jesenice**; **Pilič K.**, **Celje**; **Varšek I.**, **Ljubljana**; **Vič**; **Vidmar M.**, **Jesenice**; **Zeleznik F.**, **Jesenice**.

Sporod vse prireditve pa je takle:

Tekme ob 9 dopoldne:

1. Bradlja — obvezne vaje.
2. Drog — obvezne vaje.
3. Konj na šir z ročaji — obvezne vaje.
4. Krogi — obvezne vaje.
5. Proste vaje (poljubne) — II. skupina.
6. Bradlja (poljubne vaje) — II. skupina.
7. Drog (poljubne vaje) — II. skupina.
8. Konj (poljubne vaje) — II. skupina.
9. Krogi (poljubne vaje) — II. skupina.

Telovadna akademija in tekme ob 3 popoldne.

1. Nastop vseh tekmovalcev in sodelujočih pri akademiji: državna himna in nagovor.
2. Krogi — poljubne vaje.
3. Nastop mladenc, Celje: češke proste vaje 1939.
4. Bradlja — poljubne vaje.
5. Nastop mladenc, Celje: češke proste vaje 1939.
6. Poljubne proste vaje — I. skupina.
7. Nastop članice, Celje, rajanje.
8. Konj na šir z ročaji — poljubne vaje.
9. Nastop članov, Celje: češke proste vaje 1939.
10. Drog — poljubne vaje.
11. Razglasitev rezultatov. — Razdelitev daril. — Fantovska himna.

Fantovski odsek in dekliški krožek na Ježici prirediti na praznik sv. Jožeta, 19. marca, ob 8 zvečer v Cerkvenem domu na Ježici akademijo z izbranim in peštrim sporedom. Vabljeni. Cene običajne.

Najnovejša Walt Disney-Jeva

Micky-jev cirkus
Trije slepi mušketirji
Planinci
Micky-jev slon

PRAVLJICE
v barvah
Izredno zabavne veselolige za mladino in za odrasle!

Kino Sloga tel. 27-30

Rojak z deželo
Micky-jev tekme
Selitev
Racman in Pluto

Samo še danes ob 16., 19. in 21. uri